

DE

DELAVSKA ENOTNOST

17. FEBRUARJA 1973 – ŠT. 6 – L. XXX

Mercator 461 PRODAJALN

SEJA PREDSEDSTVA
LJUBLJANSKIH SINDIKATOV:

Vnovič podaljšan rok

LJUBLJANA, 15. februarja – Osrednja točka dnevnega reda sinočnje seje predsedstva ljubljanskih sindikatov je bila reorganizacija sindikatov v Ljubljani. Rudi Bregar, predsednik mestnega sveta, je najprej podrobno orisal dosedanja poteka reorganizacije in pri tem poudaril:

„Po lanskim decembrski seji mestnega sveta zveze sindikatov, na kateri je bil sprejet predlog o reorganizaciji ljubljanskih sindikatov, smo se med drugim dogovorili, da bo do 15. januarja letos javna razprava med sindikalnimi organizacijami, ali so za reorganizacijo in ustanovitev občinskih zvez sindikatov ali ne? Na žalost pa smo do 15. januarja dobili na ta predlog zelo malo odgovorov. Zato smo rok podaljšali do konca januarja letos. Toda tudi do tedaj nam – tako kot na mnoge druge naše akcije – večina osnovnih organizacij še ni odgovorila, kaj meni o reorganizaciji ljubljanskih sindikatov. Tiste osnovne sindikalne organizacije, ki pa so nam odgovorile, lahko rečem, da so se v veliki večini izrekle za reorganizacijo.“

V razpravi je nato prevladalo mnenje, da je treba o tej problematiki še enkrat spodbuditi k razpravi vse osnovne organizacije in od tistih, ki še niso poslale odgovorov, čimprej dobiti te odgovore. Kot skrajni rok, do kdaj se morajo osnovne sindikalne organizacije izreči za reorganizacijo ljubljanskih sindikatov, so postavili 25. februar letos, potem pa bodo iniciativni odbori v vseh petih ljubljanskih občinah, ki so zadolženi za izvedbo občinskih zborov, do konca marca izvedli občne zbornice občinskih zvez. Tako je bilo do govorjeno, vendar pa se na tej seji predsedstva ljubljanskih sindikatov, ki je bila v tej sestavi ena zadnjih, nismo mogli znebiti vtisa, da so mnogi močno neprizadeti, kako bo po novem organizirana sindikalna organizacija v Ljubljani. Odgovora na vprašanje, zakaj je med sindikalnim članstvom premalo zanimanja za reorganizacijo ljubljanskih sindikatov, tudi na tej seji nismo dobili.

M. Ž.

Večja soci- alna varnost delavca

V nadaljevanjih objavljamo novosti iz novega pokojninskega in invalidskega sistema. Strokovnjaki službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja seznanjajo v naši stalni rubriki bralce s pravicami, ki jih imajo v novem pokojninskem in invalidskem sistemu. Obdelali bodo vse novosti, ki jih prinašata zvezni in republiški zakon ter statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS in tako posredovali bralcem celovito podobo pravic, ki jih imajo kot zavarovanci.

Danes: Zavarovanci, ki so zavarovani le za nekatere zavarovane primere. Stran 10

pravi naslov za denarne zadeve ljubljska banka

PLENUM RO SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE PREDLAGA:

ODMRZNITEV OD V nekaterih družbenih dejavnostih

Odmrznili naj bi osebne dohodke do višine zneskov, ki so bili za posamezne dejavnosti določeni v sporazumih za leto 1972, in sicer za šole, za znanstveno dejavnost, kulturno-prosvetno dejavnost, za gledališča in filharmonije, za zdravstveno dejavnost, razen za naravna zdravilišča, za lekarne in za skupnosti zdravstvenih zavodov. Ta svoj predlog je posredoval Republiški odbor izvršnemu svetu SRS, ki naj sproži postopek pri zvezni vladi.

Stran 7

Seminarji za nova vodstva

Na letošnjih občinskih zbora bo predvidoma izvoljenih več kot 15.000 novih članov vodstev osnovnih sindikalnih organizacij. Skupno s člani, ki bodo ponovno izvoljeni, bodo prevzeli odgovorne in zahtevne naloge. Zato, da bi to delo opravljali čim bolj uspešno, je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije dal pobudo občinskim sindikalnim svetom, da za vse novoizvoljene člane organizirajo večdnevne seminarje, na katerih jih bodo seznanili z njihovimi osnovnimi nalogami, organiziranostjo sindikata in z metodami dela.

Seminarje bodo v dogovoru z občinskimi sindikalnimi sveti izvedle delavske univerze. Pripravljen je že okvirni program, v marcu pa bo republiški svet Zveze sindikatov Slovenije v centru za družbenopolitično izobraževanje organiziral štiri seminarje za predavatelje, ki bodo predavali o organiziranosti, načinih in metodah dela v osnovnih sindikalnih organizacijah.

Pred slabimi dvajsetimi leti so v Izoli ustanovili podjetje „Mala oprema“ zato, da bi proizvajali drobnogalanterijsko blago. Takrat je bilo v podjetju le 12 zaposlenih. Danes „Oprema“ zaposluje že 350 delavcev in je specializirana tovarna za izdelavo

hotelske opreme. Eden od proizvodov „Opreme“ iz Izole so tudi okrasne letvice. Delajo jih za vse jugoslovanske tovarne pohištva, največ pa za Meblo. Foto: A. AGNIC

SKUPNA SEJA SEKRETARIATA CK ZKS IN PREDSEDSTVA RS ZSS

Sedanje akcije za varčevanje, gradnjo stanovanj za delavce in za uveljavitev samoupravnega delavskega nadzora, ki sta jih skupaj spodbudila ZKJ in Zveza sindikatov Jugoslavije, razen vsega drugega pomenijo tudi tri poti in smeri prizadevanj za uveljavitev ustavnih dopolnil in za stabilizacijo gospodarjenja. Prav zaradi tega sta o poteku teh akcij v naši republiki, odzivu med delovnimi ljudmi in problemih, ki se

porajajo v praksi, na ponedeljkovi skupni seji spregovorila sekretariat CK ZKS in predsedstvo RS ZSS.

Preden bi kaj več zapisali o vsaki teh akcij posebej, naslednja ugotovitev: če nočemo, da bi splahnel sedanji interes delovnih ljudi za uspešno in samoupravno razreševanje zadev s teh področij, je treba brez odlašanja še bolj uskladiti snovanje vseh družbenih de-

javnikov, še posebej pa ZK in zveze sindikatov. To je pot in način, s katerim bi v praksi preprečevali in nedvomno tudi zatrli še obstoječe večtirno delovanje, protistabilizacijske težnje in poskuse, da bi uveljavljanje ustavnih dopolnil »omejili« na obrobna vprašanja. Tako sekretariat CK ZKS kot predsedstvo RS ZSS sta v zvezi s tem sprejela več sklepov glede njune odgovornosti za tak način delovanja

Stran 6

**Podpisnikom dogovora o Delavski enotnosti
priznavamo pri objavi razpisov**

**50 %
POPUST**

DELEGATI
GOVORE

● VLADO ŽAUČER:

»Ljudje
so pre-
vidni«

Vlado Žaucer iz ljubljanskega „Viatorja“ bo prav gotovo med najmlajšimi udeleženci sindikalnega kongresa, saj bo šele maja dopolnil 24 let. Je ljubljčan, izučil se je za elektromehanika, v sindikatu je tajnik konference. Ko smo ga vprašali, kakšno delo opravlja v „Viatorju“, je bil malce v zadregi.

„Kakor ste lahko videli, piše na vratih „tiskarna“, vendar je naziv preveč širokopotezen za našo malo sobico. Skratka, razmnožujem matrice, pravega imena za moje delovno mesto pa še nismo našli.“

Najprej je bilo zamišljeno tako, naj bi stekel pogovor o morebitnih združevalnih težnjah v slovenskih transportnih podjetjih, vendar je Vlado Žaucer dejal, da premalo ve za razmišljanje o tej temi. Stvari so, kolikor pač so, prisotne predvsem v vodstvu podjetja, tako da bodo verjetno prišle na površje šele takrat, ko bodo zadihale in se utekle temeljne organizacije združenege dela.

Pogovor je tako kar sam od sebe stekel v logično nadaljevanje: organizacija TOZD v „Viatorju“.

„V glavnem sem na tekočem, kar se dogaja pri nas.“ Nato se je pošalil: „Če drugače ne zvem, si lahko ogledam materiale, ki jih razmnožujem.“

V „Viatorju“ bomo imeli nekaj TOZD, skupne službe pa bodo nekakšen servis za vse in ne bodo samostojna enota. Temeljne organizacije bodo mestni promet, medkrajevni promet, tovarni promet, delavnice in po vsej verjetnosti tudi gostinski sektor.“

„Kako bi lahko ocenili razpoloženje zaposlenih v podjetju. Se jim zdi, da bo organiziranje TOZD prineslo nekaj novega, bistveno novega? Ali delavci vedo, za kaj gre? Si obetajo izboljšanje svojega položaja in več besede pri odločanju?“

„Na ta vprašanja ni lahko odgovoriti. Sistematičnih pogovorov z delavci nisem imel, tako da lahko govorim bolj ali manj le o naključnih vtisih. Dejaj bi, da so delavci do ustanavljanja TOZD dokaj kritični in previdni. Pravijo, spet so si nekaj izmislili, nekaj še bolj kompliciranega, kot je bilo prej.“

Seveda je treba ob takem stališču pripomniti, da v našem kolektivu temeljitejša razprava o organizaciji temeljnih organizacij združenega dela še nismo imeli, tako da je tudi poznavanje bistva stvari temu primerno. Prav te dni bomo imeli zbor delovnih ljudi, kjer bomo slišali podrobnejšo razlago in utemeljitev predlagane nove organizacije podjetja. Pričakujem, da tedaj tudi razprave ne bo manjkalo. Takoj zatem bomo imeli tudi sindikalno konferenco, kjer je že rezerviran čas za razpravo o TOZD. Šele zatem bo moč konkretnije govoriti o tem, kaj si pravzaprav delavci mislijo in kaj pričakujejo od TOZD.“

Ptujska Delta ima 363 zaposlenih, ti delavci so v minulem letu ustvarili za približno 22 milijonov dinarjev celotnega dohodka, od česar jim je za sklade ostalo 2,5 milijona din čistega dobička.

Novomeški Labod ima dvakrat več zaposlenih kot Delta; njegovi delavci so v minulem letu ustvarili za 103 milijone dinarjev celotnega dohodka, torej skoraj petkrat več kot v Delti.

Združeno podjetje bo štelo blizu 1200 delavcev, v prihodnjem letu pa bodo ustvarili za kakih 200 milijonov dinarjev celotnega dohodka.

VIDA EMERŠIČ, LIKALKA V DELTI: V zadnjem letu nismo slabo gospodarili, vendar je odločitev vodstva, da se pridružimo močnejšemu partnerju, zelo pametna. Kot so nam razložili, obeti za našo prihodnost niso bili posebno obetavni, če bi si jo krojili sami. Tako pa upamo, da nam bo uspelo pod okriljem Laboda zagotoviti večji kos kruha.

JOŽICA JURČIČ, ŠIVILJA V DELTI: Vodstvo podjetja nas je podrobno seznanilo s ponudbami vseh podjetij, ki so se zanimala za združitev z nami. Ne samo s pisano besedo, tudi na sestankih smo se pogovarjali o tem, kaj nam bi prinesla združitev. Tako smo se razmeroma lahko odločile za združitev z novomeškim Labodom.

Združevanje, ki je več kot samo to

Razdrobljenost slovenske industrije je velika ovira za njen hitrejši razvoj in s tem kajpak tudi za hitrejši napredek celotne družbene skupnosti. Družbenopolitični dejavniki, med njimi tudi slovenski sindikati, že dolgo opozarjajo na potrebo po združevanju proizvodnih sil v naši republiki. S tem bi prihranili veliko svojih gospodarskih moči, saj bi lahko mnogo bolje organizirali proizvodnjo, mnogo bolje izkoriščali proizvodne in umske zmogljivosti.

V zadnjem času smo slednjič le priča nekoliko bolj živahnim integracijskim procesom. Marsikje gre, žal, samo za navidezna prizadevanja, ki naj prikrijejo resnični namen: ostati tam, kjer smo bili doslej, ali pa kvečjemu za združevanje znotraj občinskih plotov. Kot da gre za združevanje pod nekakšnim pritiskom in ne za gospodarsko nujo današnjega časa!

Toda v mnogih podjetjih so se vendarle ovedli, da jim v sedanjem gospodarskem položaju ne kaže drugega, kot da se oprejo na trdnejše partnerje, kot so sami, in da skušajo z združenimi gospodarskimi in umskimi močmi kljubovati domači in tuji konkurenci ter se razvijati.

Med podjetji, ki so tako dojela smisel združevanja, sta tudi tovarni perila Delta iz Ptuja in novomeški Labod.

Zveza med Delto in Labodom bo, tako trdijo v obeh kolektivih, vzoren zakon. Še preden so delavci dejali „da“ za združitev, sta oba partnerja uskladila svoje koristi in razvojne želje, tako da se le-te lepo dopolnjujejo. Združila se bosta kot enakopravna partnerja, Delta bo postala temeljna organizacija pri Labodu, imela bo povsem enake pravice kot preostale TOZD v tej delovni organizaciji, seveda pa tudi enake dolžnosti.

Ta združitev tudi ni plod kakršnegakoli pritiska od kjerkoli, pač pa posledica hotenj obeh kolektivov, ki se želita razvijati, pa sta ugotovila, da bi z združenimi močmi lahko najbolje uspevala v konkurenci doma in na tujem.

V Ptuj se vsi družbenopolitični dejavniki strinjajo v tem, da je za Delto najbolje, če si poišče močnejšega partnerja. Podjetje sicer v zadnjem letu ni poslovalo slabo, saj si je po izgubi v letu 1969, ko je bil izdelan sanacijski program, že prigrisnilo čisti dobiček in tudi nekaj skladov.

„Sanacijski program je predvideval, naj bi v podjetju ob pomoči občinskih in republiških sredstev modernizirali proizvodnjo, pokrili potrebe po obratnih sredstvih, funkcionalno preuredili prostore in izboljšali kadrovske strukture.“ nam je povedala Dragica Novak, direktorica Delte. „Vendar se je kasneje pokazalo, da kljub dokaj uspešnemu izpolnjevanju sanacijskega programa, ta še ni povsem končan, resnična sanacija možna le pod streho kakega dobro stoječega sorodnega podjetja.“

Tako je Delta, tovarna lahke konfekcije, začela iskati podjetje, s katerim bi lahko kovala nadaljnji razvoj.

Zakaj si je Delta izbrala prav podjetje Labod iz Novoga mesta, torej kakih 200 kilometrov stran?

Predvsem zato, ker je strokovni pretres vseh ponudb, ki smo jih dobili, ponudilo se je pet slovenskih podjetij, pokazal, da nam Labod nudi največ, tako glede samoupravnih odnosov, kot tudi bodočega razvoja.“

Tako pravijo v Delti in pristavljajo, da lokalistični interesi pri tej odločitvi na srečo niso mešali štrn.

Zakaj je Labod sklenil širiti proizvodnjo in s tem zaposlovati delavce na Štajerskem, namesto da bi širil svoja obrata v Novem mestu in Krškem?

„Sprva smo želeli razvijati naša sedanja obrata,“ je pojasnil Zdravko Petan, direktor Laboda. „Vendar na Dolenjskem ni moč dobiti delavcev, kolikor bi jih potrebovali, poleg tega pa trenutno ne zmremo toliko sredstev, da bi gradili nove tovarniške prostore. Tako nam je prišlo prizadevanje Delte, da bi našla partnerja, kar prav. Delta namreč ima vse, kar potrebujemo, da bi povečali svojo proizvodnjo.“

Pri Labodu računajo, da bodo uspeli povečati obseg proizvodnje srajc na 300.000 kosov v prihodnjem letu, s tem pa povečati celotni dohodek od lanskih 125 milijonov dinarjev – všteta je Delta z 22 milijoni celotnega dohodka – na več kot 200 milijonov din v prihodnjem letu.

LUDEVK JUDEŽ, OBRATOVODJA V LABODU: Skupaj bomo imeli več možnosti za nastopanje na trgu in za razvoj. Naša dejavnost je donosna in bilo bi škoda, če ne bi izkoristili kapacitet, kakršne ima Delta. Računam, da bomo z integracijo zadovoljni v Novem mestu in v Ptuj, saj nam mora po dosedanjih izračunih prinesiti mnogotere koristi.

ELI VOVK, KROJILKA V LABODU: Pri nas, na Dolenjskem je premalo delavcev, da bi lahko naša obrata v Novem mestu in Brežicah razvijali, kot želimo. Vodstvo podjetja nam je zelo točno razložilo, kaj pričakuje od integracije z Delto. Delavke se strinjamo z mnenjem, da nam ta korak ne more škodovati.

JOŽA KOVAČ, ŠIVILJA V LABODU: Bila sem v naši delegaciji, ki je obiskala Delto. Ugotovila sem, da so tam delavke pridne, le delo ni organizirano tako dobro kot pri nas. Razen tega delajo v Ptuj na starih strojih, vsaj jaz nisem videla novih. Tudi delovni prostori niso primerni in v takih razmerah se kajpak Delta sama ne bi mogla razvijati.

„Računamo, da bomo lahko bolje izkoristili naše strokovne službe, dvignili storilnost in zmanjšali stroške proizvodnje. Poleg tega pa bomo trgu lahko ponudili bolj celovit izbor moških srajc, zlasti boljših,“ pravi direktor Petan.

Računi so torej čisti, Labod potrebuje nove kapacitete in delovne roke, Delta pa partnerja, ki ji bo boljše organiziral proizvodnjo, odprl pot na tuja tržišča, skratka, postavil podjetje na trdne noge. Na tej podlagi se obe podjetji dogovarjata o združitvi in postavljata pogoje, ki jih druga stran lahko sprejme.

„Pogoji, ki nam jih je postavil Labod, so bili med vsemi ponudbami najugodnejši,“ je povedala Dragica Novak. „Zagotovljena nam je enakopravnost z drugim TOZD v Labodu, mi bomo četrta temeljna organizacija z vsemi samoupravnimi pravicami, ki iz tega sledijo s primernim deležem dobička, vendar se bomo morali zanj sami potruditi. Skratka, obljubili so nam strokovno pomoč, pri kateri se bo naš gospodarski položaj krepko izboljšal, delati in ustvarjati pa bomo morali sami, večji dohodek si bomo morali šele prislužiti.“

Delta mora kot TOZD Laboda zagotoviti potrebna finančna sredstva za svojo sanacijo in za bodoče normalno poslovanje, smo zvedeli v Labodu. Kolektiv Laboda ne bo za njeno sanacijo prispeval finančnih sredstev, zato pa bo podjetje dobilo pri Labodu to, kar mu najbolj primanjkuje: sodobno organizacijo proizvodnje, tehnološke rešitve in bogate izkušnje pri marketingu...

„Obvezujemo se,“ je razlagal direktor Petan, „da bomo v letošnjem letu pomagali Delti dokončati sanacijski program in konsolidirati podjetje ter ga pripraviti na takšno storilnost, kot smo jo dosegli v Labodu. Delti zagotavljamo za leto 1974, da bo ob enaki storilnosti, kot jo imamo mi, dosegla 13 milijonov dinarjev dohodka in tri milijone dinarjev za bruto sklade ter poprečni osebni dohodek 1600 dinarjev.“

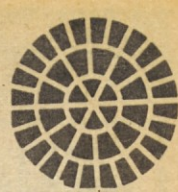
V Delti bodo veljala enaka merila za oceno pogojev gospodarjenja, normativi za čas izdelave in stroškov kot za druge TOZD Laboda. Delo bo enako vrednoteno in na osnovi vloženih lastnih sredstev, doseženih rezultatov dela bo Delta enakopravno udeležena pri delitvi doseženega dohodka podjetja.

Labod nadalje zagotavlja, da bo ob lastni rasti skrbel za razvoj zmogljivosti Delte, pri čemer bo upošteval njen prispevek. Skrbel bo za dobre samoupravne odnose in da bodo zaposleni v TOZD po svojem delu in uspehu tega dela enakovredni in enakopravni tudi v vseh drugih pogojih in pravicah.

Kasneje namerava Labod v Ptuj naložiti nekaj sredstev, s katerimi bi povečal proizvodnjo in zaposlil še 80 do 100 delavk.

R. B.

V četrtek, 15. februarja, so v Labodu in Delti izvedli referendum o združitvi. Referendum je povsem uspel, saj se je v Labodu izreklo za priključitev 67,5 odstotka zaposlenih, v Delti pa kar 95,5 odstotka.

● Po kakšnih poteh naj hodi zdravstveno šolstvo na Slovenskem? O tem ni več mogoče odločati brez delovnih organizacij, ki zdravstvene delavce zaposlujejo ● Raziskava, ki je bila opravljena v pravem času, je lahko dober kašipot za ustanovitve posebne izobraževalne skupnosti za zdravstvo ●

ZDRAVSTVENE ŠOLE

Po podatkih, ki temelje na popisu stanja sredi leta 1970 in so soočeni z veljavnimi kadrovskimi normativi v zdravstveni službi, nam je ta čas za bolnišnice in specialistične ambulantne dejavnosti ter za izvenbolnišnične zdravstvene dejavnosti primanjkovalo 3.160 medicinskih sester. Ob 12.000 bolnišničnih posteljah nam je zmanjkovalo za nego bolnikov 1.160 medicinskih sester. Na obzorju pa je bil nov problem: primanjkljaj 800 medicinskih sester za nov Klinični center v Ljubljani, ki je bil tedaj še v izgradnji. V minulem šolskem letu so se s 370 došolanimi medicinskimi sestrami razmere že nekoliko popravile. Današnji primanjkljaj je ocenjen na 2.790 medicinskih sester oziroma je za toliko manjši, kolikor je bilo medtem v Sloveniji zaposlenih medicinskih sester iz SR Madžarske in SR Bosne in Hercegovine.

Stanje je seveda težko in že prebujala iniciativo zdravstvenih ustanov. Tako je na primer Klinični center v Ljubljani pripravljen prispevati milijon din za gradnjo novega poslopja v Rakičanu za Zdravstveno šolo iz Murske Sobotice, če jim bo le-ta zagotavljala potreben kader. Seveda ob vseh novih namestitvah medicinskih sester še vedno ostaja problem njihovih stanovanj, za kar bo prav tako treba poiskati možnosti. No, ne glede na to, da je problem zapleten, naj bi sedanje število zdravstvenih šol do leta 1980 pokrilo ves primanjkljaj in zadovoljilo tekoče potrebe po medicinskih sestrah.

Komaj polovica se zaposli v zdravstvu

Le 47 % vpisanih v zdravstvene šole se po štirih letih zaposli v zdravstvu. Slaba četrtina (24 %) se v štirih letih ospe, študij na višjih šolah nadaljuje 18 %, v tujino pa odide kar 11 % absolventov zdravstvenih šol; bržčas pa še več, ker popis ni zajel vseh absolventk šole v Murski Soboti iz let 1964 do 1970.

Glede na tako ugotovitev skupina raziskovalcev predlaga nekaj ukrepov: da bi s smotno izbiro kandidatov ob vpisu v šolo in z dosledno politiko štipendiranja vezali vse absolvente zdravstvenih šol na obvezno štiriletno zaposlitev v zdravstveni službi; da bi glede na visoke stroške šolanja za zdravstvenega delavca morali zaostri kriterije takojšnjega prehoda na višje in visoke šole, saj se družbena sredstva na ta način ne uporabljajo smotno.

Kje se zaposlujejo in zakaj odhajajo v tujino?

Sodeč po anketi, ki so jo raziskovalci izvedli med absolventi iz let 1964 do 1970, se jih 94 % zaposli v zdravstvu, ostalih 6 % pa še v vzgojno-varstvenih domovih in zavodih. Le farmacevtski tehniki se zaposlujejo tudi v tovarnah zdravil. Zanimiv je tudi podatek, da je 74 % absolventov prva zaposlitev stacionarni zavod in le 26 % se jih prvič zaposli v osnovni zdravstveni službi.

Medtem ko je 81 % anketiranih takoj dobilo službo, pa jih je, kot smo že povedali, 11 % odšlo v tujino. Zelo številni je odhod v tujino z obzdravitvenih tehnikov. Najnižji odstotek takojšnje zaposlitve pa kaže mariborska zdravstvena šola, iz katere pa ima najvišjo stopnjo odhajanja v tujino. Hkrati je v letih 1966 do 1970 odšlo na delo v druge države četrtina vseh absolventk, najštevilnejše pa so absolventke ginekološko-porodniške smeri, kar kaže tudi podatek ljubljanske šole te smeri, ki je za tujino izšolala več kot 10 % svojih učenk. Sicer pa v tem obdobju le 43 % absolventk te smeri lahko doma opravlja delo, kar je signal, vreden posebne pozornosti.

Vprašljivih 15 let

Že ob podatku o velikem osipu v zdravstvenih šolah raziskovalci predlagajo, da bi bilo koristno raziskati, koliko na osip vplivajo psihične travme kot posledica prezgodnjega in forsiranega psihosomatičnega razvoja učenk v zdravstvenih šolah. Pretežna večina, 90 % učenk, vstopa v šole v svojem 15. ali 16. letu starosti, 13 % pa celo s 14. letom, kar je edinstven primer in ga zasledimo le še v Polineziji. Očitno smo se pri nas zgledovali po vzhodnih državah, kajti v večini drugih evropskih držav je minimalna starost to, kar je pri nas maksimalna: pri nas od 15 do 18 let, pri

njih od 18 let dalje. Soočanje z brezupnim videzom neozdravljivo bolnega ali težko ponesrečenega človeka, ali že ob rojstvu prizadetega otroka, je težko za odraslega, kaj šele za psihično nedoraslo dekleta. To je vsekakor problem, ki ga bo treba raziskati, čeprav je res, da tega vprašanja ne bo mogoče reševati izven celovitega sistema izobraževanja na drugi stopnji kot nadaljevanje šolanja po osemletki.

Pri šolanju babic je ta problem še večji. Naj kot zanimivost povemo, da podatki iz leta 1818 navajajo, naj bi se za babico šolale ženske „najboljših let za učenje in ne več kot 30 let stare“, po podatkih iz 1917. leta „najmanj 24 let stare“, po drugi svetovni vojni pa smo določili spodnjo mero pri 18. letih.

najdražje. Šolanje učenca v prvem primeru velja 7.617 din, v zdravstvu pa 6.000 din. In ker verjetno ne bo moglo biti drugače, kot da se bo v to šolstvo, ki je zaradi načina šolanja drago, moral prelivati del sredstev iz solidarnostnih fondov, je toliko bolj potrebno s tem denarjem kar najbolj skrbno gospodariti. In to se da, če ne bomo šolali babic za Avstrijo in zobotehnikov za Nemčijo in sester pediatrične smeri za nego naših zdravih otrok in še kaj!

Pomembnost lastnega dijaškega doma

Zaradi tistih petnajst let pri vstopu v šolo in zaradi poklica, ki terja celovito socializirano osebnost, so dijaški domovi za medicinske sestre še posebej pomembni.

Slovenci, ki se lahko pobahamo, da imamo 50-letno tradicijo šolanja medicinskih sester in celo 200-letno tradicijo šolanja babic, smo si na področju šolanja srednjega zdravstvenega kadra, se pravi medicinskih sester, babic in medicinskih tehnikov, nakopičili po drugi vojni kar dosti problemov. Pa tudi sicer so bila naša spoznanja o potrebah po zdravstvenih delavcih kaj majava: leta smo trdili, da imamo teh delavcev preveč in res so množično odhajali za kruhom v tujino. Ko smo gradili nove bolnišnice, smo na potrebe po zdravstvenih delavcih pozabljali. Postali so problem, ko so bile nove posteljne kapacitete pripravljene, ne, da sprejemo bolnike. Zadnja tri leta pa je vse pogostejše slišati, da nam primanjkuje zelo veliko medicinskih sester.

Žal so potrebe po zdravstvenih delavcih in problemi njihovega šolanja ostali nerazjasnjeni, vse dokler izobraževalna skupnost SR Slovenije ni

Diagnozo šolstvu naj postavi zdravstvo

Ker smo že pri babicah...

...povejmo še to, da številne izšolane babice zapuščajo osnovno zdravstveno službo in po možnostih prehajajo na delovna mesta v porodnih sobah ali pri negi poročin v bolnišnicah. Potrebe po tem profilu niso ugotovljene in ob tolikšnem odhajanju nosečnic v bolnišnice je vprašanje, ali sploh še potrebujemo babico s srednjo šolo, ali za to morda zadostuje ena sama taka šola, ali pa bi morda zadostoval le profil babice z višjo izobrazbo.

Enoletni program za nego zdravega otroka

Problemi se nizajo. Naslednji je ta, da se absolventke šole pediatrične smeri, se pravi za nego bolnega otroka, množično selijo v vzgojno-varstvene ustanove – za boljšimi delovnimi razmerami, za kar pa imajo preveč znanja iz zdravstva in premalo iz psihologije in pedagogike. Raziskovalci predlagajo, naj bi ob višjih medicinskih šolah začeli z enoletnim šolanjem maturantk gimnazije, ki bi jih usposobili za nego zdravega otroka.

Pogoji šolanja

Vse kaže, da imamo šol za zdravstvene delavce v Sloveniji dovolj. Povečati bi morali le njihove kapacitete, racionalizirati njihovo razporeditev, izboljšati njihove prostore, za kar bodo v prihodnjih letih seveda potrebna določena sredstva. Po razvitosti omrežja zdravstvenih šol je Slovenija v primerjavi z 12 evropskimi državami na šestem mestu; dosegla je nekako „švedski standard“. Seveda le po številu šol na prebivalstvo, da ne bo pomote!

Največ zdravstvenih delavcev izšola mariborska šola, skoraj tretjino. Za njo stopajo ljubljanska, pa murskosobotska in jeseniška. Problemi z delovnimi razmerami pa so tako tu kot tam.

Zdravstvena šola v Murski Soboti, ki je po velikosti tretja, je zelo pomembna, ker ima veliko zaledje. Na tem področju je tudi malo šol za žensko mladino. Žal pa se moramo soočiti z ugotovitvijo, da šola v veliki večini pripravlja kader za sosednjo Avstrijo. Šola ima neprimerne prostore. Kaže, da bodo uspeli zgraditi novo poslopje v Rakičanu pri splošni bolnišnici, za kar bo, kot smo že omenili, prispeval sredstva tudi Klinični center v Ljubljani. Vsekakor pa bo treba zagotoviti, da bodo soinvestitorji iz zdravstva od tega potem imeli tudi korist.

Morali bi se ovesti, da je šolanje tega kadra drago. V zadnjih štirih letih se je cena šolanja učencev vseh srednjih šol skoraj podvojila. Toda prav šolanje zdravstvenih delavcev je poleg šolanja v kmetijskih šolah

ni. Dejstvo pa je, da nobena teh šol nima primerne doma ali ga sploh nima. Dom šole za medicinske sestre v Ljubljani, denimo, je od 1945. leta v prostorih 250 let starega samostana in 100 let starih delavnic obrtnika Dreleja na Lončarski stezi 2. in 4. To je sklop petih poslopij na severni strani Ljubljanskega gradu. Skratka, neprimeren je in je nujno, da gradnja novega doma dobi prednost. Ali drug primer. Dom zdravstvene šole v Piranu je brez lastne stavbe. Zanj so najemali nekaj let manjše počitniške domove, zadnjih nekaj let pa imajo v najemu hotel „Sidro“. Je sicer primeren za bivanje, a za letošnje šolsko leto je delovna skupnost hotela „Piran“ dvignila ceno od 16,50 na 26,00 din dnevno, kar torej znaša 800 din na mesec. Tega gojenke ne zmorejo, saj jih je polovica iz delavskih in kmečkih družin. Začasno zagato rešujejo tako, da iščejo sofinancerje oskrbovalnine med vsemi zainteresiranimi, ki pa se že zavzemajo za to, da mora šola dobiti svoj dom, ali dom v sklopu šolskega centra Piran.

Med pogoje šolanja pa gotovo sodita še dva: štipendije gojencem in predavatelji na šolah. Glede prvega je treba povedati, da je slaba polovica vseh, ki se šolajo na zdravstvenih šolah, iz delavskih in kmečkih družin, štipendije pa je v minulem šolskem letu prejemale le 28 % vpisanih. Drug primer, ki smo ga prihranili za konec tega našega sprehoda po paleti problemov slovenskih zdravstvenih šol, pa so predavatelji. Le slaba četrtina je stalnih učiteljev, preostali so honorarci. To je problem, o katerem bo zagotovo lahko kaj reklo tudi zdravstvo.

SONJA GAŠPERŠIČ

ZMAJ

tovarna baterij in baterijskih naprav · Ljubljana

DOG ZA VAŠO
VARNOST
DETEKTOR PLINA

VEDETI POMENI TUDI ZNATI!

Sindikalna vodstva v občinah bolj ali manj redno, vendar pa najmanj po vsakokratnih občinskih zborih prirejajo seminarje za novo izvoljene sindikalne delavce. Skupni cilj vseh tovrstnih seminarjev je, da bi slušatelji dobili vpogled v aktualna družbenoekonomska dogajanja in zakonitosti, prav tako pa tudi nekatera funkcionalna znanja s področja metod političnega delovanja. Dolgoletne izkušnje namreč kažejo, da zlasti to dvoje najbolj »manjka« novo izvoljenim sindikalnim delavcem.

Z namenom, da bi ugotovili, kako slušatelji sami ocenjujejo pomen tovrstnega izobraževanja in kaj je tisto najbolj dragoceno, kar odnašajo s seboj, smo anketirali nekaj udeležencev seminarja v Dobrni, ki ga je za novo izvoljene sindikalne delavce in druge člane, ki kažejo sposobnost, voljo in interes za delo v sindikatu, prejšnji teden organiziral občinski svet zveze sindikatov Celje s pomočjo tamkajšnje delavske univerze. Seminarja se je udeležilo kakih 70 ali 80 sindikalnih delavcev, ki so v štirih dneh prisluhnili 14 političnoekonomskim in metodološkim temam.

PETER KOVAČ, Obrtno podjetje Obutev, Celje:

Kot mladinec sem se udeležil nekaterih seminarjev v organizaciji Zveze mladine, to pa je moj prvi sindikalni seminar. Delo v sindikatu mi sicer ni povsem neznano, saj sem že bil član izvršnega odbora. Letos so me prvič izvolili za predsednika sindikata v mojem kolektivu. Mislim, da bi veliko zamudil, če ne bi prišel na seminar. Zelo veliko mi namreč pomeni, da smo si na seminarju vsaj v glavnem ustvarili predstavo o tem, kaj konkretno pomeni uveljavljanje ustavnih dopolnil in kako je s pravicami delavcev, ki so zapisane v samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka.

ANKA VOVK, Zavod »Ivanke Urankarjeve«, Celje:

S predsedki sem že večkrat delala v sindikatu, bila sem tudi predsednica; kot članica ZK pa mi tudi sicer politično delo ni tuje. Morda prav zato čutim potrebo po poglobljenem razčiščevanju vprašanj, ki so vsakokrat v središču pozornosti. Žal moram reči, da na seminarju nisem dobila dovolj konkretnega pojasnila o tem, kako naj bi v šolstvu uresničevali XXI. ustavno dopolnilo. Vem, da so glede tega v družbenih službah določene specifičnosti v primerjavi z gospodarstvom in da se tudi gospodarstvo srečuje še z mnogimi nejasnostmi. Vseeno pa mi je žal, da se pri teh stvarih nismo spustili globlje. Pomanjkanje časa temu najbrž ni bil glavni vzrok. Povedala pa bi še, da sem bila zato tem bolj zadovoljna s pojasnili o konkretnem pristopu k boju proti socialnemu razlikovanju. Je že res, da so pri tem zadeve, ki jih je treba urediti s predpisi ali z drugačnim delovanjem pristojnih organov in služb, veliko pa je takih zadev, ki jih moramo storiti sami v kolektivih in pri tem se človek le stežka znajde.

VINKO HARINSKI, PE Medlog, INGRAD Celje:

Ko sem se po šoli zaposlil, so me po 6 mesecih izvolili za predsednika sindikalne organizacije v naši enoti; zdaj v drugo opravljam to funkcijo. Precej znanja sem lani pridobil na seminarju za člane ZK. Šele sedanjí seminar pa mi je vsaj v glavnem razbistril pojme o tem, kaj je sindikat, s čim vse se ukvarja in

zakaj, kako je treba voditi sestanke, da bi tudi rodili sadove. Med našimi ljudmi vlada zdaj veliko zanimanje za vsebino nekaterih pravilnikov, še posebej tistega o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, potem pa za samoupravni sporazum o ustanovitvi TOZD in za odpravo neupravičenih socialnih razlik. Če ne bi prišel na seminar, bi ostal tak predsednik sindikata, ki o vsem tem ve komaj kaj več kot sleherni član kolektiva.

MARIJA KREUTZ, Aurea Celje:

Ni še tako dolgo, ko sem bila zaposlena v podjetju EMO, kjer se kot posameznik v množici nekako izgubil. V mojem sedanjem kolektivu, ki šteje 68 zaposlenih, pa so me, čeprav sem brez vsakih izkušenj, izvolili za predsednico sindikalne organizacije. Delovanje sindikata sem si, po pravici rečeno, predstavljala v obliki organizacije izletov, skrbi za tople malice in kot reševanje različnih socialnih problemov. Po vsem tem, kar sem slišala na seminarju, vidim, da ima sindikat še veliko drugih zelo zahtevnih nalog.

JANKO ZALOŽNIK, TOZD prodaja na drobno, Merx Celje:

Tretjič opravljam funkcijo predsednika sindikata in mi je že doslej vsaj na splošno bilo znano njegovo delo; mislim naloge in področja delovanja. Danes pa so časi taki, da ljudi ne moreš odpraviti s posplošenimi odgovori. Treba je odgovarjati na vse bolj konkretna vprašanja. Če ne bi prišel na seminar, bi veliko zamudil in še v hude zadrege bi prihajal, ko bi se bilo treba pogovoriti z ljudmi, ki so naravnost lačni informacij. Mislim pa, da sem po tem seminarju dosti bolj oborožen z znanjem. Škoda le, da smo zavoljo skopo odmerjenega časa tako hiteli s seminarjem.

Po izredno živahnih razpravah na seminarju lahko sklepamo, da bi koristnost tovrstnega družbenopolitičnega izobraževanja na podoben način ocenili tudi drugi slušatelji in ne samo teh pet, katerih mnenja smo povzeli. To pa govori v prid uvodoma zapisani trditvi, da oborožitev z znanjem prav gotovo pomeni najvažnejši pogoj, da bi se sindikalni delavci z uspehom in aktivno vključili v razreševanje družbenoekonomskih, političnih in vseh drugih problemov v svojih delovnih organizacijah.

Kaj je spremenila kolektivna pogodba

Informacija o položaju delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih po uveljavitvi kolektivne pogodbe

Dne 4. marca 1972 je stopila v veljavo kolektivna pogodba o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci na področju obrti in gostinstva v SR Sloveniji, sklenjena med republiškimi odborom Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije in Gospodarsko zbornico SR Slovenije

Leto 1972 pomeni torej na področju delovnih razmerij v zasebnem sektorju našega gospodarstva leto intenzivnega delovanja vseh pristojnih dejavnikov za uresničitev kolektivne pogodbe, ki zajema kakih 81 % vseh v zasebnem sektorju zaposlenih delavcev v Sloveniji.

Zainteresiran za vprašanje, kako je potekala akcija sklepanja novih delovnih pogodb po kolektivni pogodbi in kako se v individualnih delovnih pogodbah v praksi uresničujejo z ustavo in zakonom določene ter s kolektivno pogodbo dogovorjene pravice in dolžnosti oziroma kakšen je položaj delavcev v zasebnem sektorju po uveljavitvi kolektivne pogodbe, je republiški odbor Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije na podlagi posebne ankete in poročil občinskih in medobčinskih organov sindikata obdelal območje 49 občin s približno 92 % vseh v zasebnem sektorju obrti in gostinstva zaposlenih delavcev. Glede na stanje, kakršno je bilo ob začetku oktobra 1972. leta, je ugotovil:

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

— da je v mnogih primerih delavec s premijo v določenem odstotku ali znesku stimuliran za čim manjši izmet v proizvodnji, za redno prihajanje na delo, prizadevnost in vestnost pri delu in za predloge sprejemljivih izboljšav pri delu (poročata odbora Kranj in Ljubljana);

— da je v mnogih primerih osebni dohodek delavcev višji od dogovorjenega v kolektivni pogodbi (poročajo odbori Kranj, Ljubljana in Maribor);

— da je že mnogo primerov, ko delodajalci priznavajo udeležbo pri dobičku bodisi s priznavanjem določenega odstotka od uradno ugotovljenega dobička, in to ob polletju, ob koncu leta ali mesečno (poročajo odbori Ljubljana — 2 primera, Maribor — 1 primer), bodisi s priznavanjem enega ali več dogovorjenih mesečnih osebnih dohodkov kot nagrade ob koncu leta ali med letom, če se ugotovi dobiček (poročajo odbori Kranj — 40 primerov, Ljubljana — 200 primerov, Maribor — 37 primerov in Kočevje — 17 primerov).

— da je v mnogih primerih priznan za nočno delo povečan osebni dohodek iznad določenega najnižjega obveznega povečanja po kolektivni pogodbi (30 %, 50 % in tudi 75 % nad redno mesečno ali urno postavko — poročata odbora Kranj);

— da je v mnogih primerih dogovorjeno višje nadomestilo stroškov med letnim dopustom (regres), kot ga določa kolektivna pogodba (400, 500, 600 dinarjev; v dveh primerih tudi 850 in 900 dinarjev — poročata odbora Kranj);

— da je v mnogih primerih priznana delavcem povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela (med 30 do 250 dinarjev — poročata odbora Kranj); ta pravica delavcev je iz objektivnih razlogov v kolektivni pogodbi le upoštevana, ne pa konkretizirana;

— da je v občini Kranj primer, ko priznava delodajalec delavki do 10 dni izrednega dopusta na leto za potrebno nego otroka (upoštevana člena 25 in 28 kolektivne pogodbe).

Poleg navedenega je v analizi delovnih pogodb v občini Kranj pomembno tudi to, da je v mnogih delovnih pogodbah izražena potreba po vljudnem in prijaznem odnosu delavca do strank, po medsebojnem spoštovanju in odkritosti v drugi.

Vse te značilnosti delovnih pogodb dokazujejo, da se v delovnih razmerjih na področju dela z zasebnimi sredstvi v mnogih primerih že uveljavljajo novi odnosi in da zakon in kolektivna pogodba vedno bolj predstavljata res le minimalne in za vse delavce obvezne norme, ki jih delavec in delodajalec nato v delovni pogodbi v dovoljenem okviru prilagodi lastnim razmeram.

b) Kljub velikim prizadevanjem, da bi se v vseh delovnih pogodbah uresničile vse s kolektivno pogodbo dogovorjene norme glede delovnih razmer in pravic delavcev iz dela, je med registriranimi delovnimi pogodbami po dosedanjih ugotovitvah kakih 10 % (t. j. 1170) pogodb nezakonitih, torej takih, v katerih so dogovorjene pravice delavcev manjše, kot jih določa to zakon in kolektivna pogodba, ali pa so dolžnosti delavcev in delovne razmere večje oziroma slabše, ali pa tako posplošene, da dopuščajo možnost izkoriščanja delavcev pri delu.

O nezakonitostih v delovnih pogodbah poročajo občinski odbori tega sindikata v Brežicah, Kranju in v Radovljici, medobčinski odbor Celje (za območje občin: Celje, Laško, Mozirje, Slovenske Konjice in Šentjur) in mestni odbor Ljubljana.

Delavci so v takih primerih prikrajšani predvsem v naslednjih pravicah:

— ni navedena dejanska kvalifikacija delavca (poročata odbora Celje), kar ima za posledico tudi nepravilno odmerjanje določenih delavčevih pravic, ki iz tega izhajajo;

— ni določeno trajanje delovnega razmerja, se pravi, ali je delovno razmerje sklenjeno za nedoločen ali določen čas (poročata odbora Ljubljana);

— za poskusno delo je dogovorjen daljši rok, kot ga dopušča zakon (poročata odbora Ljubljana);

— opis dela ni pravilen; s tem so prizadeti mnogi ne kvalificirani in priučeni delavci, ki jim delodajalci nalagajo vsa dela v stroki, tudi tista, ki zahtevajo kvalificiranega delavca; po drugi strani pa so prizadeti kvalificirani delavci, ki jim delodajalci nalagajo tudi tista dela, ki ne sodijo v stroko (poročajo odbori Celje, Kranj in Ljubljana); v mnogih primerih je bila rubrika v delovni pogodbi, kjer naj bi bil opis del, ki jih bo delavec opravljal, prazna (poročata odbora Ljubljana);

— dogovorjeno je, da si delovno orodje nabavlja delavec sam (poročata odbora Ljubljana);

— redni delovni čas je daljši od 42 ur tedensko ali pa je nepravilno razporejen (poročajo odbori Celje, Kranj in Ljubljana); odbor Celje celo poroča, da so izjeme, ko je delavcu zagotovljen 42-urni delovni teden;

— ni dogovorjeno, predvsem v gostinstvu, kdaj bo delavec izkoristil prost dan v tednu (poročajo odbori Celje, Ljubljana in Radovljica);

— določeno je obvezno delo ob nedeljah, čeprav narava dela tega ne zahteva (poročata odbora Ljubljana);

— ni zagotovljena zadostna varnost delavca pri delu (poročajo odbori Celje, Kranj in Ljubljana);

glede na množico predpisov, ki določajo potrebna zaščitna sredstva in opremo pri posameznih opravilih, o katerih delodajalci večinoma doslej niti niso bili seznanjeni, saj je Gospodarska zbornica SRS šele v zadnjih dneh uspešno izdala tipске normative po določilu 10. člena kolektivne pogodbe, so pomanjkljivosti v delovnih pogodbah v tem smislu deloma razumljive, ne pa opravičljive (normativi so objavljeni v Vestniku GZ — št. 21-22/72 z dne 8. decembra 1972. leta; redke so izjeme, da imajo delodajalci naročene uradne liste, v katerih so objavljeni izvirni predpisi);

— delavec je dolžan vzdrževati varnostne naprave in sredstva tudi tedaj, če je po predpisih to dolžnost delodajalca (poročata odbora Kranj in Ljubljana);

— dogovorjenih je manj delovnih dni letnega dopusta, kot jih gre delavcu, ali pa so prikrajšani za izredni dopust (poročajo odbori Brežice, Celje, Ljubljana, Radovljica);

— ni dogovorjen regres za letni dopust (poročajo odbori Brežice, Celje in Ljubljana);

— osebni dohodek je nižji, kot gre delavcu (poročajo odbori Brežice, Celje in Ljubljana);

— nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni oziroma nesreče pri delu je nižje, kot gre delavcu, ali pa to ni določeno. So primeri, ko je nadomestilo za čas bolezni delavca nižje zaradi odloka pristojne skupnosti SZ, kadar le-ta neupravičeno ne upošteva zadevnega določila v zadnjem odstavku 38. člena kolektivne pogodbe;

(poročata odbora Ljubljana in Radovljica);

— ni priznan dodatek za delo nad polnim delovnim časom (poročata odbora Celje);

— niše so odmerjene dnevne in povračila stroškov prenočevanja kot gre do delavcu ali pa glede tega ni nič dogovorjenega (poročata odbora Kranj in Ljubljana);

— ni pravilno dogovorjen odpovedni rok (poročata odbora Ljubljana in Radovljica).

Občinski odbori tega sindikata so na vse take primere, ko delovne pogodbe niso v skladu z zakonom in kolektivno pogodbo, opozorili pristojne občinske upravne organe za delo z zahtevo, da to uskladištev zagotovijo. Mestni odbor Ljubljana pa je nekaj najtežjih primerov kršitev delavčevih pravic pa tudi nedovoljenega zaposlovanja prijavil v ustrezno ukrepanje Gospodarski zbornici SRS in Združenju zasebnih obrtnikov SRS ter jih objavil v dnevnem časopisu; bilo je tudi nekaj primerov delovnih sporov, prijav sodniku za prekrške oziroma javnemu tožilcu. Žal je nastopil tudi primer, ko je bilo treba s prijavo zavoljo neustreznega postopanja sodnega organa zahtevati varstvo zakonitosti in tako zaščititi delavca pred izkoriščanjem.

Glede na to, da se največ primerov kršitev zakonitosti dogaja v območju mestnega odbora tega sindikata Ljubljana¹⁾, je upravičen predlog osnovne sindikalne organizacije delavcev pri zasebnikih iz Ljubljane, da je potrebno tudi zaradi šibkosti inšpekcijskih služb proučiti potrebo po uvedbi neposrednega nadzora sindikata nad delovnimi razmerji na tem področju.

c) Razen primerov kršitve in kratenja pravic delavcev iz dela je iz razgovorov z delavci, pri katerih so sodelovali tudi predstavniki republiškega odbora tega sindikata, o čemer poročata tudi odbori Kranj in ObSS Domžale, očitno nepravilno tudi to, da so pri sklepanju novih delovnih pogodb v mnogih primerih delavce še vedno obravnavali kot neenakovredne partnerje v pogodbjenih odnosih. Nesprejemljivo je, da delovno pogodbo, ki je pravno veljaven akt o dogovoru dveh enakovrednih strank, ponekod še vedno sestavljajo delodajalci sami, jih skupno z referentom pristojne občinske uprave za delo popravljajo brez vednosti delavca ipd. (poročajo Domžale). Delavci v mnogih primerih tudi ne dobijo v roke svojega izvoda delovne pogodbe (poročata Kranj).

(SE NADALJUJE)

1. Na področju petih občin mesta Ljubljane je zaposlenih okoli 4.300 delavcev pri zasebnikih, t. j. približno ena tretjina od skupnega števila teh delavcev v SRS. Od registriranih delovnih pogodb jih v Ljubljani 850 ni v skladu z zakonom in kolektivno pogodbo.

Sindikat v Konstruktorju: uspešno!

Kot rdeča nit se je skozi razpravo na obnem zboru osnovne sindikalne organizacije SGP Konstruktor Maribor prepletala ugotovitev, da se je v minulem obdobju samo še okrepilo sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami ter samoupravnimi organi in vodstvom podjetja. Rezultat tega sodelovanja se ne kaže samo v upoštevanju priporočil in stališč, ki jih je v posameznih zadevah zastopala sindikalna organizacija, temveč tudi v znatnih uspehih pri gospodarjenju in uspešnem razvoju samoupravnih odnosov.

V SGP Konstruktor, ki si je v zadnjih štirih letih ustvarilo tako močan poslovni sklad, da skorajda ni odvisno od bank in drugih kreditorjev, ravno v tem času tečejo zadnje priprave na sklenitev samoupravnega sporazuma o konstituiranju temeljnih organizacij združenega dela. Na obnem zboru so v zvezi s tem poudarili, da je v teh pripravih sindikalna organizacija pomembno sodelovala, čeprav vseh nalog le še ni izpolnila. Treba bo neprimerno več kot doslej storiti za temeljito in objektivno obveščanje kolektiva o vseh zadevah in okrepiti skrb zlasti za družbenoekonomsko izobraževanje zaposlenih, da bi dejansko lahko razumeli včasih zapletena vprašanja in potem o njih odločali mirne vesti, da ravno prav.

Obnem zbor osnovne sindikalne organizacije SGP Konstruktor Maribor je tudi ugotovil, da so se tako kolektiv kot samoupravni organi, politične organizacije in vodstvo podjetja v minuli mandatni dobi tvorno vključili v integracijska gibanja, saj so se v tem času z matičnim podjetjem združile tri delovne organizacije. Praktično nikamor pa se niso premaknile priprave na združitev s podjetjem Stavbar. Obnem zbor je v zvezi s tem menil, da bi morala vodstva družbeno političnih organizacij pri tako važnih zadevah in vsaj po tolikem času – to integracijo obravnavajo v strokovnih krogih ter tudi izven podjetja že dve leti – le zahtevati, da bi postopek ne le pospešili, temveč uspešno tudi zaključili.

-mG

VELENJE

Še prizadeti!

Minulo soboto je bil v Šošanju redni občni zbor osnovne organizacije sindikata delavcev zaposlenih pri zasebnih delodajalcih na območju občine Velenje. Obnem zbor je bil dobro obiskan, saj se ga je od 68 članov te osnovne organizacije sindikata udeležilo kar 40.

V središču pozornosti je bilo na obnem zboru uresničevanje določb kolektivne pogodbe, ki so jo sklenili zasebni delodajalci in delavci. Udeleženci obnega zbora so zapovrstjo ugotavljali, da doslej nihče ni zasledoval uresničevanja pogodbenih določil. Poudarili so, da zaposleni sicer prejemajo osebne dohodke po dogovorjenih osnovah, slabše pa je pri uresničevanju nekaterih drugih točk iz kolektivnih pogodb, zlasti kar zadeva delovne razmere. Težave so tudi z izplačevanjem nadur, čeprav je v kolektivni pogodbi določilo, da je treba plačati opravljeno delo izven rednega delovnega časa s 50 % pribitkom. Delavci pa so pogosto prikrajšani tudi pri regresih za dopuste itd.

V prihodnje si bo morala osnovna organizacija sindikata – podobno kot je v začetku posvečala vso pozornost sklepanju kolektivnih pogodb – prizadevati za uresničevanje določb teh pogodb in zagotoviti, da bodo pristojni organi sproti zasledovali izpolnjevanje kolektivnih pogodb.

(vš)

Za obzidjem ozkih interesov

V RO sindikata gradbenih delavcev o integracijskih procesih v gradbeništvu

Ceprav smo že lani zapisali, da bomo morali enkrat za vselej doumeti, da je združevanje in povezovanje v slovenskem gradbeništvu in v industriji gradbenega materiala – najsi bo pod okriljem tega ali drugega poslovnega združenja ali med posameznimi delovnimi organizacijami gradbene stroke – ekonomsko že povsem utemeljen pojav, smo na začetku leta vnovič priče razmeram, ki so vse prej kot obetavne za nadaljnja integracijska gibanja v našem gradbeništvu. Dejstvo je, da je slovensko gradbeništvu še vedno neenotno, različni interesi ga vse bolj drobijo na raznotere dejavnosti, ki se medsebojno križajo v ozkih občinskih in regionalnih mejah in ki prejkone že usodno hromijo prizadevanja za povezovanje gradbeništvu in industrije gradbenega materiala.

Ni dvoma, da se v sedanjem času prav zavoljo čedalje močnejših lokalističnih interesov, ki skušajo pod „varovalnim obzidjem“ občinskih vrhov ohraniti „gradbene drobtinice“ – gre za ohranitev majhnih gradbenih podjetij ali pa največ za združevanje s sorodnimi delovnimi organizacijami iz sosednjih občin – pogosto razblinijo v nič mnoge zamisli o integracijah. Pri tem ne gre prezreti spoznanja, da se ob trdovratnem zapiranju v občinske in regionalne meje ne morejo v praksi uveljaviti dragocena skupna stališča in spoznanja in kar je pri vsem najvažnejše, z zapiranjem v občinske meje bržčas še ne bomo tako kmalu našli rešitev, s katerimi bi naposled dosegli boljše in predvsem enotnejše tehnologije, dvig storilnosti, skratka, izpolnili pogoje, da bo gradbeništvu postalo tudi nosilec tako pomembne družbene funkcije, kot jo predvideva načrtovana gradnja delavskih stanovanj v Sloveniji.

Na razgovoru, ki ga je s predstavniki poslovnih združenj GIPOSS in IMOS, biroja za gradbeništvu Slovenije in nekaterih drugih grupacij pripravil minuli ponedeljek republiški odbor Sindikata gradbenih delavcev Slovenije, ni bila ost uperjena samo na škodljive pojave lokalističnih interesov v sedanjih fazi integracijskih gibanj v republiki, marveč je razprava pomenila kritični pogled na perspektivo slovenskega gradbeništvu v celoti.

Ko so namreč udeleženci razgovora kritično ocenili trenutni položaj slovenskega gradbeništvu in integracijska gibanja, so menili, da panoga ne

more in tudi ne sme ostati izven celotnega gospodarstva. Poiskati bo treba take stične točke in priti do takega sodelovanja, ki bi slednjič oblikovalo enotno usmerjevalno politiko in enotna stališča. S tem bi v sedanjih fazi integracijskih gibanj odpravili prenekatere dileme in nejasnost, ki je ovira pospešenim naporom za združevanje in povezovanje slovenskega gradbeništvu in industrije gradbenega materiala.

Republiški odbor Sindikata gradbenih delavcev Slovenije je na ponedeljskem razgovoru, ki je eden v vrsti njegovega široko razpletenega akcijskega programa v zvezi z uresničevanjem stabilizacijske politike in družbene akcije za gradnjo stanovanj za delavce, vnovič opozoril na potrebo, da čimprej izdelamo razvojni program slovenskega gradbeništvu do leta 1975. Čeprav že imamo dolgoročni republiški gradbeni program do leta 1980, bi z razvojnimi programom do leta 1975, za kar pa je odgovorna republiška gospodarska zbornica, lahko v sedanjih fazi integracijskih gibanj odpravili nejasnosti v zvezi z lociranjem razvojnih središč posameznih gradbenih dejavnosti v republiki. Srednjeročni program razvoja slovenskega gradbeništvu bi „po svoje“ prispeval tudi k razbijanju lokalističnih interesov, predvsem pa bi ustvaril ugodnejše vzdušje za formiranje velikih gradbenih grupacij.

Kljub vsestranskim prizadevanjem republiškega odbora Sindikata gradbenih delavcev Slovenije, ki se je tudi na ponedeljskem razgovoru odločno postavil na stran zagovornikov združevanja in povezovanja gradbenih delovnih organizacij v velike in predvsem v kom-

pleksnejše grupacije, se zdaj ni znano, kdo bo osrednji nosilec integracijskih gibanj v slovenskem gradbeništvu.

V akciji za združevanje bi morali po mnenju udeležencev razgovora združiti moči in prizadevanja vseh delavnikov, ki lahko prispevajo k integracijskim gibanjem v našem gradbeništvu. To pomeni, da bi morali integracijski tokovi zajeti vse odgovorne republiške gospodarske dejavnike, od gospodarske zbornice, sekretariata za gospodarstvo in drugih do sindikata gradbenih delavcev. —IV

Ukrepati, preden bo narobe!

Komite obalne konference ZKS in predsedstvo obalnega sindikalnega sveta o gospodarskih gibanjih in uresničevanju samoupravnih sporazumov

Komite obalne konference ZKS in predsedstvo obalnega sindikalnega sveta sta na skupni seji minuli torek razpravljala o gospodarskih gibanjih v prvih devetih mesecih minulega leta in o izvajanju samoupravnih sporazumov na slovenskem obalnem območju. Temeljni ugotovitvi bi bili, da so ob bolj organiziranih naporih naše samoupravne družbe ter ob prizadevanju delovnih organizacij samih v navedenem obdobju minulega leta že dosegli nekatere spodbudne rezultate v gospodarjenju, medtem ko so se na področju delitve samoupravnih sporazumov izkazali kot pomemben element stabilizacijskih prizadevanj.

Po oceni komiteja obalne konference ZKS in predsedstva obalnega sindikalnega sveta se rezultati dobrega gospodarjenja in stabilizacijskih prizadevanj izražajo predvsem v ohranjeni in delno celo povečani reproduktivni sposobnosti gospodarstva, zmanjšani vezavi obratnih sredstev v terjatvah, spremenjenem koeficientu obračanja obratnih sredstev in večjem lastnem deležu obalnega gospodarstva v sredstvih za investicije.

Podrobnejša analiza pa seveda razkriva, da povsod razmere le niso tako ugodne. Morda najbolj zaskrbljujoče je podatek, da je industrija obalnega območja udeležena le z 10 % v skupnih investicijah. Zakaj tako? Delni odgovor je tudi v

ugotovitvi, da se je zaradi povečanih stroškov poslovanja in zamrznjenih prodajnih cen proizvodov ekonomičnost poslovanja na splošno zmanjšala. Po drugi strani pa je tudi revalorizacija osnovnih sredstev prinesla svoje: kar za 17 % manjšo rentabilnost poslovanja, kot pa so jo ugotavljali po zaključnih računih za leto 1971.

Podatki tudi kažejo, da bo predvidoma osem delovnih organizacij z obalnega območja poslovanje minulega leta zaključilo na robu rentabilnosti; dve izmed njih tudi z izgubo. Komite obalne konference ZKS in predsedstvo obalnega sindikalnega sveta sta v zvezi s tem ugotovila, da so v teh kolektivih sicer že izdelali sanacijske programe, vendar pa sta tudi predlagala, naj bi v teh

osmih kolektivih najkasneje do 10. marca organizirali razširjene sestance vodstev osnovnih sindikalnih organizacij in sekretariatsov OO ZK, na katerih bi obravnavali tako gospodarski položaj in ukrepe za izboljšanje, kakor tudi informiranost kolektivov o teh zadevah in njihova stališča ter predloge, kako se rešiti zagate. Take sestance naj bi organizirali tudi v vseh drugih kolektivih, za katere bo služba družbenega knjigovodstva ugotovila, da tudi poslujejo blizu roba rentabilnosti. Podatke o teh podjetjih pa mora SDK podružnica v Kopru pripraviti do 20. marca letos.

Samoupravni sporazumi so se izkazali kot pomemben element stabilizacijskih prizadevanj. Doseženi rezultati, čeprav številni ne bi navajali, kažejo na gospodarnost delitev dohodka v prid sredstev za reprodukcijo. Razen uvodoma navedenih podatkov o silnicah gospodarjenja je tudi v tej ugotovitvi vzrok, da so osebni dohodki na obalnem območju v zadnjih dveh letih naraščali počasneje kot republiško povprečje ter da dejanska izplačila zaostajajo za 8 % za možnostmi, kot so delovnim skupnostim dovoljene s samoupravnimi sporazumi.

OBČNI ZBOR SINDIKATA TAP PTUJ

Več besede delavcu!

Zavzeli so se za uveljavitev ustavnih dopolnil, za večjo osebno odgovornost zaposlenih, za večjo delovno disciplino

Na obnem zboru osnovne sindikalne organizacije tovarne avtopreme Ptuj so člani sindikata ugodno ocenili delo svoje organizacije in njenega vodstva v zadnji mandatni dobi. Sindikalna organizacija je zelo tesno povezana z življenjem in delom kolektiva, aktivno sodeluje pri reševanju vseh pomembnejših vprašanj. Pokazalo se je tudi, da delovni ljudje vedno bolj zaupajo v svojo organizacijo.

Na obnem zboru so tudi razrešili dosedanje vodstvo in izvolili 39-člansko konferenco sindikata. Le-ta bo na svoji prvi seji izvolila iz svojih vrst 21-člansko predsedstvo sindikalne organizacije in novega predsednika. Pogovorili so se tudi o letošnjem proračunu sindikalne organizacije in o tem, kako zagotoviti 51 tisoč dinarjev, ki jim manjkajo za financiranje celotnega programa delovanja. Prav tako so na obnem zboru člani sindikalne organizacije sprejeli obvezo, da bodo tudi letos prispevali dvakrat po 15 dinarjev v poseben solidarnostni sklad sindikata. Sredstva s tega sklada, ki v TAP ni nov, uporabljajo za pomoč članom kolektiva ob daljši bolezni ali primeru smrti v družini.

Najdlje pa so se člani sindikata TAP pogovarjali o bodočih nalogah sindikalne organizacije. Franc Kekec je v razpravi govoril o nalogah, ki čakajo sindikalno organizacijo pri hitrejšem uveljavljanju ustavnih dopolnil. Samoupravne akte bo treba prilagoditi tako, da bodo ustavna dopolnila prišla do polne veljave. Predložil je predlog dosedanjega predsedstva sindikata TAP, po katerem naj bi v podjetju ustanovili samoupravne skupine delavcev in v akte zapisali, o katerih vprašanjih

naj bi te skupine odločale, predvsem kajpak o delitvi in porabi ustvarjenih dobrin. Pozval je tudi članstvo, naj sindikat podpre nameravano integracijo kovinske predelovalne industrije v Ptuj.

Vlado Makovec je poudaril, da delavci zahtevajo med drugim večjo disciplino pri delu, da podjetje bolje izkorišča notranje rezerve, zahtevajo boljše informiranost o dogajanju v podjetju in izven njega.

Delavec Snajder je zahteval, naj bi se sindikat bolj zavzel za izobraževanje delavcev o samoupravnem sistemu. Prav tako naj bi sindikat skušal izboriti za delavce več „mest“ v komisijah in odborih, kjer sedaj delavci, neposredni proizvajalci, niso kdove kako številni.

Franc Runovec je menil, da bi lahko v podjetju zaostri osebno odgovornost ali pa vsaj skupinsko odgovornost. Kolektivna odgovornost je premalo, da bi lahko povsem uspešni pri varčevanju. Varčevati pa velja tam, kjer lahko kolektiv kaj doseže – in prav tu se vrste primeri neodgovorne porabe materiala itd. Jože Strlič pa je zahteval, naj si sindikalna organizacija prizadeva, da bi delavci dobivali primerne osebne dohodke in za uveljavitev osebne odgovornosti v podjetju.

Na koncu razprave so se člani sindikata domenili, da bodo besedilo akcijskega programa osnovne organizacije sindikata dopolnili z dopolnitvami iz razprave ter prečiščeno besedilo sprejeli na prihodnji seji konference sindikata TAP. rb

VPRAŠANJE:

V podjetju, kjer delam, mi je že bilo ustno rečeno, da me bodo suspendirali, ker je proti meni uveden disciplinski postopek. Ta je v zvezi z manjšo prometno nesrečo, ki naj bi jo povzročil s službenim vozilom kot poklicni voznik. Prepričan sem, da je nesreča nastala izključno po krivdi drugega voznika, da zanj torej ne odgovarjam, zaradi česar se mi zdi tako disciplinski postopek kot suspenz neupravičen in neutemeljen. Prosim, da mi pojasnite, ali me podjetje res lahko tudi v takšnem primeru odstrani z dela ter kakšne so moje pravice do osebnega dohodka v tem času.

P. J. — LJUBLJANA

ODGOVOR:

Temeljni zakon o delovnih razmerjih predvideva institucijo odstranitve z dela takrat, ko je proti delavcu uveden kazenski postopek za dejanje, ki ga je storil na delu ali v zvezi z delom, če je predlagan proti delavcu postopek za izključitev iz delovne skupnosti ali če je bil zaloten pri hujši kršitvi delovne dolžnosti. Odstranitev z dela je torej dopustna, vendar mora imeti delovna organizacija o tem ustrezna določila v svojem splošnem aktu, prav tako mora biti določen tudi organ, ki o tem odloča. Če v splošnem aktu delovne organizacije ni izrecnega določila o odstranitvi z dela, delavca ni mogoče suspendirati. Predvsem torej morate ugotoviti, ali ustrezní samoupravni akt vaše delovne organizacije sploh predvideva odstranitev z dela.

Pravna posvetovalnica DE

Zakon predvideva dve vrsti odstranitve z dela: odstranitev z delovnega mesta, ki je lažja oblika, in je delavec v tem primeru začasno razporejen na drugo delovno mesto, ter odstranitev iz delovne organizacije, pri kateri delavec sploh ne hodi na delo. V obeh primerih lahko traja odstranitev le do konca postopka za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti, ki se mora praviloma končati v šestih mesecih. Če boste odstranjeni le s svojega delovnega mesta in razporejeni na drugo, denimo v mehanično delavnico ali na podobno delovno mesto, boste prejemali ta čas osebni dohodek za delo, ki ga dejansko opravljate. Če pa bi bili odstranjeni iz delovne organizacije, vam gre ta čas le polovica povprečne akontacije osebne dohodka, ki ste ga prejemali v dobi pred odstranitvijo, ki jo določa splošni akt.

Če je torej odstranitev z dela predviden v samoupravnem aktu vaše delovne organizacije, vas delovna organizacija lahko odstrani, o čemer vam mora izdati ustrezno odločbo. Ali bo šlo le za odstranitev z delovnega mesta ali iz delovne organizacije, je stvar podjetja oziroma pristojnega organa.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Izhodišča za dajanje pripomb in soglasij k samo- upravnim sporazumom

Z namenom, da dosežemo nujno enotnost stališč republiških odborov strokovnih sindikatov pri dajanju pripomb oziroma soglasij k samoupravnim sporazumom o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, povzemamo nekatera že zavzeta stališča o teh vprašanjih:

— Oceniti je potrebno, kako so v sporazumih upoštevane intencije 1. in 2. člena zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Pri tem bodo osnovni kriteriji za ustreznost sporazumov določila, da se sredstva za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev določajo odvisno od doseženih rezultatov dela in v takem razmerju, da bodo spodbujala dobro gospodarjenje. Drugi bistveni kriterij za ustreznost sporazumov pa je v tem, da morajo biti upoštevana določila o merilih poslovne uspešnosti glede na doseženi dohodek, število zaposlenih ter njihov izobražbeni in poklicni sestav in temu ustrezna sredstva kalkulativnih osebnih dohodkov, razmerje med tistim delom dohodka, s katerim razpolaga delovna skupnost, in naloženimi sredstvi ter v skladu s vsakoletnim dokumentom o družbenoekonomskih ciljih ekonomske politike, ki opredeljuje politiko in gibanje delitve dohodka in osebnih dohodkov na območju SR Slovenije.

— Ko delovna organizacija po določilih samoupravnega sporazuma iz mase osebnih dohodkov obračuna sredstva za kalkulativne osebne dohodke, lahko skladno z določili internih aktov obračuna tudi — v breme mase osebnih dohodkov — eventualne dodatke za stalnost, delovno dobo in podobno.

— Sindikati menijo, da je odpravino mogoče uveljaviti le ob odhodu v pokoj ali ob smrti delavca. Odpravnina ne sme znašati manj kot en in ne več kot dva poprečna neto mesečna osebna dohodka na delavca v SR Sloveniji v preteklem letu.

Neodvisno od odpravnine pripada svojcem delavca, ki se je pri delu smrtno ponesrečil, posmrtnina v višini dveh poprečnih osebnih dohodkov iz prvega odstavka.

— Samoupravni sporazum mora podpisnice zavezati, da bodo v programih modernizacije načrtovali in namenile določena sredstva za odpiranje potrebnih novih delovnih mest in za prekvalifikacijo delavcev, da delavci v primeru, ko nastopi „tehnoški presežek delovne sile“, ne bodo socialno ogroženi.

— Če samoupravni sporazum opredeljuje odnos do teže dela, potem mora biti dodatek iz tega naslova izražen v enakem znesku (ali točkah) za enake stopnje težavnosti dela in ne v odvisnosti od osebnega dohodka posameznika.

Pri tem je treba upoštevati analitično določene pogoje za delo in na to vezane dodatke, ki so jih že doslej priznavali splošni akti podpisnic samoupravnega sporazuma. Možno je upoštevati tiste premike ali nova določila o pogojih dela v samoupravnih aktih, ki pomenijo izenačevanje teh določil med podpisnicami, o katerih se le-te sporazumeje ob izdelavi samoupravnega sporazuma.

— Pri ocenjevanju posebnih delovnih pogojev ter njihovega skladnega vrednotenja med panogami bodo sindikati upoštevali enotno metodologijo, ki jo bo izdelala skupna komisija podpisnic sporazumov za delovne pogoje.

— Za posebne pogoje dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa, morajo znašati dodatki na osebni dohodek v rednem delovnem času:

a) za nočno delo najmanj 25 in največ 50 odstotkov; za nočno delo se 6-je delo od 22. do 6. ure (za industrijo in rudarstvo);

b) za redno delo ob nedeljah najmanj 30 in največ 50 odstotkov;

c) za delo na dan državnih praznikov 100 odstotkov;

d) za deljen delovni čas 150 dinarjev neto mesečno;

d) za delo v podaljšanem delovnem

času (nadurno delo) 50 odstotkov.

Dodatki se med seboj ne izključujejo.

Samoupravni sporazumi morajo določiti odstotek dodatkov pod a) in b), kar pomeni, da ti dodatki ne smejo biti določeni v razponu.

— Pri razvrščanju delavcev v posamezne obračunske skupine KOD, morajo biti za delavce, ki nimajo predpisane strokovne izobrazbe, določena v samoupravnih sporazumih merila. Ta merila morajo upoštevati delovno dobo v stroki, obenem pa ne smejo destimulirati rednega šolanja. Prekvalifikacijo je možno izvesti za največ dve obračunski skupini KOD.

Seznam tipičnih delovnih mest delavcev, ki so razvrščeni v skladu s 3. členom Sprememb in dopolnitev splošnega družbenega dogovora (Ur. l. SRS št. 47/72), mora biti sestavni del samoupravnega sporazuma.

— Nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni do 7 dni mora znašati najmanj 80 odstotkov od osnove, za čas bolezni nad 7 dni pa najmanj 90 odstotkov od osnove, ki je poprečje delavčevega osebnega dohodka v preteklem letu.

— Samoupravni organi delovne organizacije morajo biti obvezani, da sprejmejo terminske programe izplačil iz civilno-pravnih razmerij (pogodbe o delu), ob periodičnih in zaključnem računu pa morajo posebej obravnavati ta izplačila.

— Za izobraževanje delavcev morajo delovne organizacije nameniti najmanj en odstotek od bruto osebnih dohodkov.

— Za stanovanjsko gradnjo morajo delovne organizacije nameniti najmanj 6 odstotkov od bruto osebnih dohodkov.

— Samoupravni sporazumi morajo zavezati delovne organizacije, da predvidijo izplačevanje odškodnin novotarjem, racionalizatorjem in avtorjem tehničnih izboljšav.

— Skladno s stališčem II. konference Zveze sindikatov Slovenije ne sme znašati najnižji obseg sredstev za regresiranje letnih dopustov manj kot 300 din neto na zaposlenega; največ pa v višini, ki jo določa splošni družbeni dogovor.

O delitvi regresov za letni dopust odloča delovna skupnost. Pri tem je treba upoštevati socialni položaj zaposlenih. Odklanjamo delitev regresov v odstotkih na osebni dohodek ali v zneskih, preračunanih na dneve dopusta.

— Samoupravni sporazumi naj v končnih določbah vsebujejo določila o spremljanju delovanja samoupravnih sporazumov in načinu obveščanja podpisnikov o spoštovanju njihovih določil in o odgovornosti za izvajanje sporazumov.

— Samoupravni sporazumi morajo naštetiti tudi vsa nespoštovanja določil sporazuma ter za njih določiti ustrezne sankcije. Ta določila morajo vsebovati tudi postopek za ugotavljanje kršitev in določati, kdo lahko prijavi (sproži) postopek zavoljo nespoštovanja sporazuma. Javni opomin in izključitev mora skupna komisija objaviti v dnevnem tisku.

— Ob spremembah samoupravnih sporazumov mora biti k predlogom sprememb priložena ustrezna dokumentacija o materialnih efekti ter sprememb.

Ta izhodišča je predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije dopolnilo in sprejelo na 11. seji, dne 6. februarja 1973. leta. S tem prenehajo veljati izhodišča, sprejeta na 16. seji republiškega odbora, dne 14. VII. 1971. leta.

Republiški odbor se bo zavzemal, da bodo ob usklajevanju in izpopolnjevanju samoupravnih sporazumov ta izhodišča v njih uresničena.

Ljubljana, 6. februarja 1973.

REPUBLIŠKI ODBOR
SINDIKATA DELAVCEV
INDUSTRIJE IN RUDARSTVA
SLOVENIJE

Kakor smo lahko prebrali v dnevnem časopisu, so v pristojnem medrepubliškem komiteju pripravili predlog za zvišanje dnevnice na 150 din in nočnin na 100 din.

Čeprav podrobnejša utemeljitev tega predloga še ni znana, bi ob njem ponovili nekaj vprašanj, kot so jih sebi in družbi zastavili udeleženci skupne seje zadnjega komiteja obalne konference ZK in predsedstva obalnega sindikalnega sveta v Ko-

pru, ki — tako kot vsi drugi — tudi na lastni koži občutijo, da življenjski in drugi stroški naraščajo:

V čem je družbeno in ekonomsko opravičilo takega predloga v času, ko velja zamrzitev osebnih dohodkov in ko si na vseh ravneh in z vsemi sredstvi, tudi z zmanjševanjem vseh vrst izdatkov, prizadevamo za stabilizacijo gospodarjenja?

Smo zato sklepali samoupravne sporazume, da bi na

predlog pristojnih medrepubliških organov zdaj vanje vnašali določila, ki bi v naših razmerah pomenila ustvarjanje novih nesorazmerij, predvsem pa legalno povečanje osebnih prejemkov nekaterih kategorij zaposlenih?

Če smo tudi z dejanji za stabilizacijo, opravičila in utemeljitve za tak predlog in v tem času, ob sedanjih možnostih, pač ne more biti. Če pa nismo, je zadeva tudi jasna. O tem si moramo biti na čistem.

S SKUPNE SEJE SEKRETARIATA CK ZKS IN PREDSEDSTVA RS ZSS

Poziv k dejanjem

Ne smemo pozabiti, da je potrebno varčevati tudi pri malenkostih, vendar to ne sme biti v škodo delavcev ● Glavni vir prihrankov: smotrno gospodarjenje z delovnimi sredstvi in delovnim časom ter premišljena delitev ustvarjenega dohodka ● Preveč stanovanj manjka, da bi se o tem problemu samo pogovarjali ● Hotenje in zahteva po čimprejšnji konkretni opredelitvi pojma delavskega nadzora

Kako in kje varčevati

Udeleženci skupne seje sekretariata CK ZKS in predsedstva RS ZSS so poudarili, da je bil in da tudi ostaja temeljni namen akcije varčevanja v tem, da bi smotrnejše gospodarili tako z delovnimi sredstvi dela in delovnim časom kot tudi pri delitvi ustvarjenih sredstev. Nad vsem tem morajo imeti delavci neposreden nadzor in možnost izpovedovanja in uveljavljanja lastnih pobud za uspešnejše gospodarjenje.

Varčevanje je možno in potrebno na vseh ravneh. Občni zbori osnovnih sindikalnih organizacij, zbori delovnih ljudi, na katerih govorijo o uveljavljanju ustavnih dopolnil ter še različni drugi sestanki, ki se jih udeležujejo neposredni proizvajalci, žal, kažejo, da v praksi obstajajo zelo različni poskusi, da bi uveljavljali predvsem varčevanje na mikro ravni. Tako so primeri, ko skušajo v delovnih kolektivih omejevati izdatke za družbeno prehrano, informiranje ... Obstajajo težnje, da bi varčevali na račun poslabšanja jedilnikov v bolnišnicah in v internatih, omejevali vpis v strokovne in druge šole. Taki in podobni primeri nedvomno pričajo, da marsikje še ni prevladalo spoznanje, da je potrebno varčevati predvsem na mikro ravni: s prihranki na račun smotrnejše organizacije dela in proizvodnje, boljšega izkoriščanja delovnih naprav, s spodbujanjem izumitelstva in racionalizatorstva.

Če lahko zlasti s tem pripomorejo k stabilizaciji še največ delovne skupnosti same, predvsem tiste v gospodarstvu, pa ravnanje tako imenovane družbene režije pogosto kaže, kot da stabilizacija zanj ne bi veljala. Udeleženci seje so, denimo opozorili na tiste vzroke nestabilnosti, ki se porajajo zavoljo različne vsebine in ciljev družbenih dokumentov, ki so jih sprejeli posamezni organi in se v njih zavzemajo za cilje, med katerimi je za prizadete najvažnejše seveda to, na kakšni stopnji naj bi letos limitirali porabo. Zelo radi pozabljamo na stroške, ki nastajajo zavoljo neštevilnih in verjetno marsikdaj nepotrebnih evidenc, kar vse je posledica določb slabo pripravljenih in tudi sicer pomanjkljivih zakonskih in drugih predpisov.

Upoštevaje ta in druga dejstva so člani sekretariata CK ZKS in predsedstva RS ZSS obsodili sleherne poskuse, da bi akcijo varčevanja speljali na stranski tir, na obrobne zadeve. Zavzeli so se za rehabilitacijo novatorstva, racionalizatorstva in drugih inventivnih dejavnosti. Če akcija varčevanja pomeni poziv k smotrnejšemu gospodarjenju na vseh ravneh, to nikakor ne pomeni, da bi na račun tega smeli razvrednotiti različne oblike solidarnosti, temveč bi morala tovrstna prizadevanja celo okrepiti.

Vsega tega, kar naj bi storili, seveda ni mogoče doseči na pamet, brez vsakih načrtov. Zato sta sekretariat CK ZKS in predsedstvo RS ZSS poudarila dolžnost vseh subjektov gospodarjenja in uporabnikov družbenih sredstev, da ob siceršnjih družbenih prizadevanjih za trdnost cen in s tem za boj proti inflaciji tudi sami nemudoma zasnujejo lastne programe za varčevanje. Skrb in odgovornost za izvedbo naj bi prevzeli samoupravni organi delovnih skupnosti.

Ni časa, da bi se o stanovanjih samo pogovarjali

Z ustanovitvijo samoupravnih stanovanjskih skupnosti hočemo doseči, da bi delavski razred dobil odločujočo besedo pri oblikovanju in izvajanju politike stanovanjske gradnje ter s tem tudi nadzor nad tem področjem. Samo z govorjenjem se vse to seveda ne bo zgodilo.

Praksa kaže, da sta doslej le dve slovenski občini že ustanovili lastni stanovanjski skupnosti in jima zaupali urejanje teh zadev. Povsod drugod bodisi čakajo, da bodo dokončno razrešene nekatere nejasnosti v predpisih, bodisi se zaustavljajo na „prehodnih postajah“, kar naj bi dokazovalo njihov temeljit pristop uvajanju samoupravljanja na področju stanovanjskega gospodarstva. Čeprav drži, da na splošno zamujamo pri normativnem urejanju zadev s področja stanovanjskega gospodarstva, čeprav so zaradi tega „postanki“ nemalokdaj celo utemeljeni, pa je vendarle res, da vse to vodi k ohranjanju sedanjih odnosov. S tem pa se nikakor ni mogoče strinjati.

Ob vprašanju, kaj je dejansko možno storiti, da bi razvoj pospešili, so se udeleženci skupne seje močno razgovorili in po razpravi sprejeli več stališč. Če omenimo najvažnejša med njimi, moramo najprej zapisati, da so se člani sekretariata CK ZKS in predsedstva RS ZSS zavzeli

za to, da bi v SR Sloveniji čimprej sprejeli družbeni dogovor ali pa tudi zakon o ustanovitvi stanovanjskih skupnosti, hkrati pa sedanje predpise s področja stanovanjskega gospodarstva prilagodili ustavnim dopolnilom. S tem bi nedvomno odpadli vsi formalni izgovori. Po drugi strani pa bi morali — ne čimprej, temveč takoj! — revidirati tako sedanje programe stanovanjske gradnje v delovnih organizacijah in občinah, kakor tudi kriterije za dodeljevanje stanovanj oziroma stanovanjskih kreditov. Tudi za ceno očitkov, da zaviramo stanovanjsko gradnjo naj bi ponovno pregledali vse projekte, po katerih zdaj gradimo stanovanja. Samo tako bi namreč lahko zavrnili težnje za gradnjo nadstandardnih stanovanj v času, ko tisoči delavcev nimajo niti skromne strehe nad glavami. Značilen je primer iz Ljubljane, kjer investitorji še zdaj pritiskajo na gradnjo bolj ali manj luksuznih stanovanj, pa na voljo projektov in lokacij za „navadna“ stanovanja. Samo zaradi tega bo letos v Ljubljani obležalo približno 300 milijonov dinarjev sredstev, ki se bodo zbrala v skupnih družbenih skladih!

Sekretariat CK ZKS in predsedstvo RS ZSS sta tudi zahtevala naj bi povsod, najprej pa v vseh slovenskih industrijskih središčih, začeli pripravljati programe za gradnjo delavskih stanovanj. Povsod bi tudi morali doseči, da bi podatki o strukturi gradbene cene postali javni. Gradbeni podjetja kot graditelji stanovanj danes na splošno veljajo za glavne krivce visokih in vedno višjih cen. Če bi podatki o strukturi gradbene cene postali javni, tako že ravna novomeški Pionirju, bi se hitro izkazalo, da temu ni povsem tako. Res pa seveda je, da na stroške stanovanjske gradnje precej vpliva tudi sedanja razdrobljenost slovenskega gradbeništva.

Po mnenju udeležencev skupne seje bi morali tudi temeljito proučiti, primerjati in nato šele po javnem dogovoru sprejeti kriterije za subvencioniranje stanovanjskih najemnin, kajti niti približno ne poznamo socialno-ekonomskih posledic tega ukrepa, s katerim tudi želimo odpravljati socialne razlike v naši družbi.

Kakor je znano, že dlje časa tečejo razprave o tem, ali je mogoče valorizirati v preteklosti ter pod zelo ugodnimi pogoji dodeljene stanovanjske kredite, ki prav gotovo tudi pomenijo vir socialnih razlik. Glede na zelo različna mnenja o teh vprašanjih sta sekretariat CK ZKS in predsedstvo RS ZSS sklenila, da bosta svoje stališče povedala v mesecu dni.

Premalo opredeljen pojem delavskega nadzora

Nesporni namen in cilj delavskega nadzora je, da bi delavci v združenem delu dobili vpogled in nadzor nad vso dejavnostjo. Gre torej za odločen nastop proti „skrivnanju“ poslovanja ter odgovornosti organizatorjev posameznih delovnih procesov ter področij dela v ozke kroge vodilnih, kar naj bi menda bilo potrebno zavoljo varovanja poslovnih skrivnosti.

Razprava na skupni seji sekretariata CK ZKS in predsedstva RS ZSS je pokazala, da pri praktičnem uresničevanju delavskega nadzora prihaja do težav zaradi nekaterih namišljenih tudi do resničnih dilem. Drugače povedano: načelno smo se sicer zavzeli za nekaj, kar je nedvomno koristno in potrebno in kar ni ter tudi ne more biti sila nad samoupravljanjem, kar bi potem urejali s posebnim zakonom. Hkrati s tem pa nismo praktično dovolj natančno opredelili področja dela, na katerem naj bi se delavski nadzor obvezno uveljavljal, nismo se opredelili glede „dosega“ delavskega nadzora, nismo povedali, kako naj bodo organi delavskega nadzora sploh sestavljeni, kakšen vpliv in odgovornost bi imele in nosile družbenopolitične organizacije.

O teh in še nekaterih drugih vprašanjih so bila v do sedanjih razpravah po kolektivih in v družbenopolitičnih organizacijah izrečena že različna mnenja in tudi konkretni pobude, ki pa jih je treba še oceniti in s tem ovrednotiti njihov pomen. Po sklepu skupne seje bosta predlog opredelitve o navedenih in drugih vprašanjih najkasneje časa pripravili komisiji za samoupravljanje pri CK ZKS in RS ZSS. To pa seveda ne pomeni, da bi v delovnih organizacijah dotlej smeli „čakati“. Nasprotno: njihove konkretne pobude in rešitve lahko pomenijo izredno dragocen prispevek k temeljitejši opredelitvi pojma in vsebine delavskega nadzora.

Na vasi le še petina Slovencev

Po podatkih iz popisa prebivalstva je imela Slovenija marca 1971. leta 353.031 kmečkih prebivalcev ali 20,44 % vsega prebivalstva. Delež narodnega dohodka, ki ga ustvari kmetijstvo, je že zelo majhen — le še 9 %, tako da je kmetijstvo glede narodnega dohodka na 4. mestu, medtem ko je v vsej državi še na drugem mestu. Najmanj kmečkega prebivalstva imata industrijski središči Trbovlje in Jesenice (2 %), največ pa občine Lendava, Murska Sobota, Lenart in Ormož, kjer imajo še nad 50 % kmetov. Zmanjševanje števila kmečkega prebivalstva se bo nedvomno še nadaljevalo, ne moremo pa več računati s tolikšnim odhajanjem s kmetov. Še tako izrazito industrijska država ima namreč določen delež kmečkega prebivalstva, ki z večjo uporabo mehanizacije in modernih agrotehničnih ukrepov ustvarja kmetijsko proizvodnjo.

KAKO JE Z REŠEVANJEM STANOVANJSKIH VPRAŠANJ NA RAVNAH NA KOROŠKEM

Kljub 7 odstotkom bo najbrž še premalo denarja

Pospešena gradnja stanovanj je gotovo ena od tistih nalog, ki se jih morajo nemudoma lotiti tako v delovnih organizacijah, kot v občinah. V nekaterih delovnih organizacijah in občinah so to akcijo s sprejemom programov srednjeročnega razvoja stanovanjskega gospodarstva že zastavili, drugod pa se nanjo pripravljajo. Prve analize kažejo, da bodo potrebni v prihodnjih letih precejšnji napori, da rešimo zlasti še stanovanjske probleme tistih zaposlenih, ki imajo najnižje dohodek.

Tudi v Mežiški dolini imajo še precej nerešenih stanovanjskih problemov. Na to je, med drugim, vplival v nekaj zadnjih letih težaven položaj obeh najpomembnejših delovnih organizacij v občini — ravenske Železarne in mežiških Rudnikov vinca ter topilnice. Pred kratkim pa je skupščina občine Ravne na Koroškem že obravnavala program srednjeročnega razvoja stanovanjskega gospodarstva do leta 1976. In kako bo v tej koroški občini potekala akcija za reševanje stanovanjskih problemov zaposlenih oziroma občanov.

MANJKA NAD 1.500 STANOVANJ

V 5.964 stanovanjih, od katerih jih je nekaj nad polovico v družbenem sektorju in katerih povprečna površina znaša 55 kv. m, živi v občini Ravne 6.385 družin. V 427 stanovanjih v Mežiški dolini živi po več družin, 156 stanovanj je

zasilnih, sicer pa jih je bila skoraj polovica vseh zgrajenih pred letom 1945.

Trenutno manjka nekaj nad 1.500 stanovanj. Prosilcev za stanovanja je nad 600, 450 stanovanj ne dosega normalnega standarda, skoraj 180 stanovanj ni primernih za bivanje itd. Za nove družine pa bi bilo treba do leta 1976 zgraditi okrog 450 stanovanj. Torej bi morali do leta 1976 v ravenski občini zgraditi skupno več kot 2.000 novih stanovanj.

ZA STANOVANJA NAJMANJ 7 % OD BRUTO OD

V letih 1966 do 1971 so zgradili v Mežiški dolini 685 stanovanj, od tega večino v družbenem sektorju. V povprečju je bilo letno zgrajeno 115 stanovanj. Obseg stanovanjske gradnje v preteklih letih ni

bil tolikšen, da bi lahko učinkoviteje reševali to problematiko. In če bi tudi v prihodnje gradili samo toliko stanovanj, bi stanovanjski primanjkljaj iz leta 1972 lahko odpravili šele po 14 letih. Da pa bi odpravili celotni stanovanjski primanjkljaj, bi morali v prihodnjih štirih letih zgraditi najmanj nad 400 novih stanovanj letno.

Občinska skupščina Ravne na Koroškem je sklenila, da morajo delovne organizacije prispevati najmanj 7 % od bruto osebnih dohodkov za stanovanjsko izgradnjo. Tako bi zbrali v razdobju 1972 do 1976 za novo gradnjo nekaj nad 296 milijonov dinarjev, kar pa zadošča za zidavo nekaj nad 1.000 stanovanj. Delovne organizacije so sprejele tudi predlog, naj bi v večji meri v prihodnje angažirali za gradnjo stanovanj tudi sred-

stva skladov skupne porabe. Je pa še zmeraj vprašanje, če bo tudi dejansko mogoče razrešiti večino trenutnih stanovanjskih problemov v Mežiški dolini v prihodnjih štirih letih.

DOVOLJ ZEMLJIŠČ ZA GRADNJO

Na območju ravenske občine, in sicer od Kotelj do Črne na Koroškem, je zdaj v 8 zadržanih okoliših, za katere so že izdelali in potrdili načrte, na voljo prostora za gradnjo nad 1.500 družbenih in skoraj 400 zasebnih stanovanj. Zemljišče je skoraj toliko, kot bi morali, upoštevaje tudi nove potrebe, zgraditi do leta 1976 stanovanj, vendar pa še niso komunalno opremljena in bodo potrebna vlaganja tudi v to.

(Ma)

V petih letih le 400 stanovanj

V Mislinjski dolini manjka, po sicer nepopolnih podatkih, nad 600 stanovanj. V zadnjih letih, posebej še po odpravi občinskega stanovanjskega sklada, je gradnja družbenih najemnih stanovanj močno nazadovala. Pred leti so zgradili v Slovenjem Gradcu letno od 25 do 30 družbenih stanovanj, v zadnjih treh letih pa so jih zgradili skupaj le 25.

Te dni so tudi v Slovenjem Gradcu podpisali samoupravni sporazum o izločanju in usmerjanju sredstev za stanovanjsko izgradnjo,

s katerimi so se delovne organizacije zavezale, da bodo namenjale v naslednjih petih letih, to je v razdobju 1973 do 1977, za stanovanja najmanj 6 % od izplačanih bruto osebnih dohodkov, od tega pa bodo združevali najmanj 30 % tako zbranega denarja za kreditiranje usmerjene stanovanjske izgradnje. Vendar pa tudi ta sredstva ne bodo zadoščala za odpravo stanovanjskih problemov, saj bodo lahko zgradili v naslednjih petih letih, ob stabiliziranih cenah, največ 400 družbenih najemnih stanovanj.

(An)

So družbene službe res samo velik potrošnik?

Predlog za samoupravno sporazumevanje za pridobitev denarja za osnovno dejavnost in investicije

Vse več je razmišljanj o delu družbenih dejavnosti, vse več pa je tudi poskusov, da bi uredili odnose na relaciji gospodarstvo-družbene dejavnosti. Kljub prizadevanjem za oblikovanje novih odnosov pa zaposleni v delovnih skupnostih družbenih dejavnosti, samoupravni organi in delovne skupnosti opozarjajo na nove težave, s katerimi se srečujejo. Ko so razpravljali o financiranju dela družbenih dejavnosti v letu 1973 te dni na skupni seji Medobčinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Velenje-Mozirje in predsednikov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata so opozorili med drugim tudi, da se je vrednost samoupravnega sporazumevanja zmanjšala, čeprav s tem seveda niso izrekli nezaupečnosti samoupravnim sporazumom. Osebnih dohodkov zaposlenih v gospodarstvu v Sloveniji so se v letu 1972 povečali za 19,4 %, osebni dohodki zaposlenih v družbenih dejavnostih pa za 12,4 %, oziroma za 7 % manj. Pozabiti pa ob tem ne gre, da so osebni dohodki zaposlenih v družbenih dejavnostih

zmanjšeni. Problema ne občutijo samo zaposleni v delovnih skupnostih, ki jih financirajo samoupravne interesne skupnosti, pač pa tudi v tistih delovnih organizacijah, ki same ustvarjajo dohodek.

Seveda pa osebni dohodki oziroma nagajanje niso edini problem, ki tare v zadnjem razdobju delovne skupnosti družbenih dejavnosti. V Velenju so se, na primer, ob koncu preteklega leta občutno podražile nekatere usluge, pričakovati pa je mogoče v letu 1973 porast materialnih stroškov za okrog 30 %. Ob tem pa je znano, da družbenim dejavnostim ni mogoče nameniti več denarja, kot so ga prejele v preteklem letu, pri čemer so izjema samo nove namestitve. Poraja se zato vprašanje, kako bodo v delovnih skupnostih zagotovili denar za kritje povišanih materialnih stroškov.

Zato je tudi razumljivo, da so se udeleženci skupne seje Medobčinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Velenje-Mozirje in predsednikov izvršnih od-

borov osnovnih organizacij sindikata zavzeli za čimprejšnjo izdelavo analize položaja družbenih dejavnosti, za uresničevanje samoupravnih sporazumov ter za določitev potrebnega denarja za osnovno dejavnost delovnih skupnosti. Prevladuje mnenje, da bi bilo treba izdelati račune za to, koliko denarja bi rabili za financiranje dela družbenih dejavnosti v letošnjem prvem polletju ter koliko v drugem polletju, ko bi vendarle morali delno valorizirati osebne dohodke zaposlenih, kot tudi zagotoviti denar za povišane materialne stroške.

Tako izdelane analize in izračuni bi služili tudi kot osnova za oblikovanje samoupravnih sporazumov za pridobitev sredstev za osnovno dejavnost in za investicije družbenih dejavnosti. Občinska sindikalna sveta Velenje in Mozirje pa bosta skupaj z medobčinskimi odborom sindikata delavcev družbenih dejavnosti določila, kdo bo nosilec te nove oblike samoupravnega sporazumevanja.

Na zadnji seji v Velenju so pred-

stavniki delovnih skupnosti družbenih dejavnosti opozorili, da je bilo v zadnjem razdobju večkrat poudarjeno, da se obremenitve delovnih organizacij v letu 1973 ne smejo povečati. Vendar pa je mogoče ugotovljati, da so se na primer prispevki iz osebnih dohodkov povečali od 53 na 63 %, kar velja za Velenje, največ na račun povišane stopnje prispevka za stanovanjsko izgradnjo, saj morajo delovne organizacije nameniti za to od novega leta 1973 naprej najmanj 9 %. V pripravi pa je še več drugih družbenih dogovorov v občini. Izoblikovana sta že predloga družbenih dogovorov o osnovah kadrovske politike ter o strokovnem, družbenem in splošnem izobraževanju odraslih, vendar pa ti dogovori niso ovrednoteni. Zaposleni v družbenih dejavnostih podpirajo samoupravno sporazumevanje, je bilo poudarjeno na seji v Velenju, vprašujejo pa se, kako bodo družbene dejavnosti lahko izpolnile obveznosti, ki tudi izhajajo iz dogovorov, saj denarja za to — vsaj zaenkrat — ni!

(vš)

Odmrznitev osebnih dohodkov v nekaterih družbenih dejavnostih

Poglavitna točka dnevnega reda je bila vsekakor položaj družbenih dejavnosti v letošnjem letu zavoljo zaostrenih pogojev gospodarjenja. Dohodki in osebni dohodki v družbenih dejavnostih so zaostajali že pred sprejetjem resolucije o družbeno-ekonomskih izhodiščih za letošnje leto, zato je razumljivo, da so se družbene dejavnosti znašle v izredno težkem položaju. Eden od razpravljavcev je celo glasno vprašal: Ali imamo dvojne družbene oči? Ene, ko govorimo o tem, kaj vse naj bi družbene dejavnosti morale opraviti, druge pa, ko je treba to vsebino materialno ovrednotiti. Družba si žaga vejo, na kateri sedi, kajti, kako bomo sanirali gospodarstvo, kako bomo proizvajali bolje in več, če pa ne bomo imeli za to potrebnih kadrov. Tudi to so dejali: Nenehno se nam dozdeva, kot bi se borili z mlino na veter. Ob vseh prizadevanjih, da bi bolje delali, ob vseh lepih načelih, da je treba modernizirati tako pouk v šolah, kot delo v zdravstvu, javni upravi itd., zadevamo na materialne ovire. Ne samo, da nam bežijo iz teh služb administrativni kadri, beže nam tudi strokovnjaki, saj jih gospodarstvo lahko plačuje mnogo bolje, kot so plačani v družbenih dejavnostih.

POSLEJ DRUŽBENO OVREDNOTENI PROGRAMI

Dolga in burna pa tudi upravičena je bila razprava na plenumu, ko so govorili o težavah dela družbenih dejavnosti, ki jih pogojujejo sredstva, ki so letos na voljo. Kljub vsemu so z vsjo odgovornostjo tudi razmišljali, kako se organizirati letos, da bodo lahko delali vsaj tisto, kar je za družbo nujno potrebno. Zato pa bo treba narediti realne programe družbeno potrebnega dela, ki bodo tudi realno ovrednoteni. Sredstva, kolikor jih bo na voljo, bo treba najprej dati za osnovne potrebe delovnih ljudi, to je za osnovno zdravstveno varstvo, za osnovnošolsko izobrazbo, za posebne šole, šele potem pa preostala sredstva skupaj s prispevki delovnih organizacij, občinskih skupščin in občanov nameniti za tisto, kar ne sodi v osnovne obveznosti. Organizirati se bo treba tako, da bo sporazumevanje med delovnimi organizacijami za sofinanciranje tistega, kar bodo delovni ljudje skupaj ocenili, da je potrebno, steklo. Za takšno sporazumevanje pa morajo delavci v družbenih dejavnostih dati jasne in argumentirane podatke, razen tega pa urediti svoje službe tako, da bodo racionalne in čimbolj efektne.

ODMRZNITEV OD ZA NEKATERE

Prav gotovo je najbolj pomemben sklep zadnje seje plenuma RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti, da predlaga izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, da skladno s 7. členom zakona o začasnem omejitvi osebnih dohodkov začne pri zveznem izvršnem svetu postopek za povečanje osebnega dohodka do določenega nivoja določenim skupinam organizacij združenega dela družbenih dejavnosti. Predlog je konkreten: odmrznili naj bi osebne dohodke do višine zneskov, ki so bili za posamezne dejavnosti določeni v samoupravnih sporazumih, veljavnih in verifikiranih v letu 1972 in sicer za šole, za organizacije znanstvene dejavnosti, za kulturno-prosvetne dejavnosti, za gledališča in filharmonije ter za zdravstveno dejavnost, razen za naravna zdravilišča, za lekarne in za skupnosti zdravstvenih zavodov.

Razlogi, zakaj je plenum RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti dal tak predlog, so za te dejavnosti znane, manj pa jih pozna gospodarstvo. Ker pa so družbene dejavnosti tolikokrat tudi neupravičeno na udar kritike, da si delijo nekaj, česar same niso ustvarile, je prav, da razloge, zakaj sindikati predlagajo odmrznitev v nekaterih dejavnostih, vsaj v glavnem povemo. V večini družbenih dejavnosti so bili osebni dohodki v enajstih mesecih leta 1972,

preračunani na pogojno nekvalificiranega delavca, nižji od povprečnega osebnega dohodka na pogojno nekvalificiranega delavca v gospodarstvu. Razen tega so z zakonom o začasnem omejitvi osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih ostali osebni dohodki zamrznjeni na nivoju osebnih dohodkov za obdobje, ki ne pomeni zaključnega računskega obdobja. Ker pa so posamezne organizacije združenega dela izplačevale med letom dokaj različne višine akontacij osebnih dohodkov, saj obračunavajo nadure, podaljšani delovni čas pa tudi nadpovprečen uspeh po različnih časovnih obdobjih: tromesečno, polletno, nekatere celo letno, so bile z zveznim ukrepom ne samo udarjene, temveč bodo tudi osebni dohodki v prvi polovici leta 1973 nižji. Tisti kolektivi, ki so v letu 1972 zavestno namenili del osebnih dohodkov za najnujnejše investicijsko vzdrževanje, za strokovno izpopolnjevanje in za dokvalifikacije svojih delavcev, bodo zaradi tega imeli tudi v letu 1973 nižje osebne dohodke, kot pa tam, kjer so sproti vsa razpoložljiva sredstva razdelili na osebne dohodke.

NE KAZNOVATI DOBRH GOSPODARJEV!

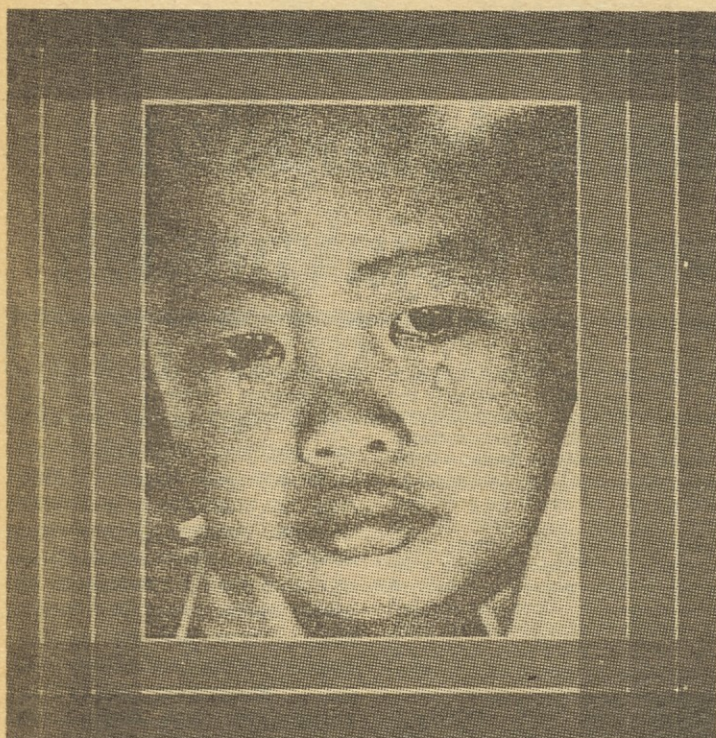
Plenum RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti predlaga, da zvezni izvršni svet dovoli organizacijam združenega dela, ki so v letu 1972 obračunavale akontacije osebnih dohodkov z nižjo vrednostjo točke, kot je bila predvidena v resoluciji o ekonomski politiki za leto 1972, izplačilo razlik osebnih dohodkov za delo, opravljeno v letu 1972 vsaj do 95 % samoupravnega sporazuma. Dejstvo je namreč, da so v nekaterih družbenih službah zaradi neenakomernega dotoka sredstev ali zaradi zavestnega zniževanja akontacij med letom, obračunavali osebne dohodke z nižjo vrednostjo točke kot 8,74 dinarjev.

Pedagoškim delavcem osnovnih šol na delovnih mestih, ki so po sklepih izobraževalne skupnosti kategorizirana kot težka delovna mesta, naj izvršni svet dovoli zvišati osebne dohodke do višine, ki so jih izobraževalne skupnosti določile v skladu s verifikiranimi samoupravnimi sporazumi o osnovah in merilih o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Razen tega naj bi dovolili delavcem, ki v času, ko velja zakon o omejitvi osebnih dohodkov, opravijo strokovni izpit, specialistični izpit, si pridobijo višjo stopnjo strokovne izobrazbe in tako napredujejo v skladu z zakonom, z družbenim dogovorom ali s samoupravnim sporazumom, razporeditev v ustrezno višjo kvalifikacijsko skupino, obračunali pa naj bi zanje ustrezno višje osebne dohodke.

Izvršni svet Skupščine SRS naj bi ugotovil tudi, katera delovna mesta v upravi in pravosodju je treba zaradi njihove družbene pomembnosti in odgovornosti višje ovrednotiti, kot so bila doslej ovrednotena v samoupravnih sporazumih. Za vse te naj predlaga zveznemu izvršnemu svetu, naj določi ustrezno povišanje osebnih dohodkov. Prav tako naj se omogoči izvedba republiškega zakona o delavcih v organih notranjih zadev in naj se za 20 % poviša osebne dohodke nekaterim kategorijam. Izvršni svet naj v svojem finančnem načrtu zagotovi tudi sredstva za družbeno prehrano in za izobraževanje delavcev, ki delajo v organih za notranje zadeve.

Končno zahteva plenum RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti, naj zvezni izvršni svet omogoči izvajanje dopolnitve splošnega družbenega dogovora. Dovolji naj povečati osebne dohodke za 100 din delavcem najnižjih dveh kvalifikacijskih skupin v vseh dejavnostih, za katere velja zakon o začasnem omejitvi osebnih dohodkov. Nobenega razloga namreč ni, da bi namerno še večali prepad med delavci v gospodarskih in negospodarskih dejavnostih.

—ar

1. posebna izdaja Pionirja Vietnam

»Pionir« za Vietnam

Želimo opozoriti na posebno številko Pionirja, ki je izšla v mesecu decembru. S to številko, ki ni namenjena samo mladim bralcem, je skupina mladinskih pisateljev, pesnikov in družbenih delavcev želela obogatiti naše poznavanje preteklosti in sedanjosti Vietnama, ki ga po pravici imenujemo vest človeštva. Pionir je hotel s svojo posebno številko pomagati pri nadaljnjem zbiranju prispevkov, da bi lahko našim vietnamskim prijateljem poslali še večjo pošiljko zdravil, medicinskih instrumentov, liofilizirane hrane in morda celo ambulantno. „Še lepše pa bi bilo“, piše uredništvo, „ko bi lahko poslali v Vietnam majhno bolnišnico, v kateri bi se zdravili vaši vrstniki, ki jih je ta nečloveška vojna tako strašno prizadela. Kaj mislite o tem? Prepričani smo, da bo vaš odgovor: akcija ali pa celo – tekmovalje“.

Povedati moramo, da bo šel ves izkupiček posebne izdaje Pionirja za pomoč vietnamskemu ljudstvu.

Naš cilj samoupravna družba

PISMO
IZ FRANCIJE

Regija Rhone-Alpes je za pariško najpomembnejša francoska ekonomska regija (teh je v Franciji 21) in šteje 4.500.000 prebivalcev. Kar zadeva sindikalno vplivnost, je francoska demokratična konfederacija dela – CFDT, po splošni oceni, enako močna v regiji Rhone-Alpes kot v pariški regiji. Sindikalna aktivnost je torej relativno pomembnejša v naši regiji, če jo primerjamo s povprečno francosko sindikalno aktivnostjo.

Podobno kot na nacionalni ravni, tako je CFDT druga sindikalna organizacija v naši regiji, kar zadeva včlanjenih delavcev, in to za generalno konfederacijo dela (CGT). Generalna konfederacija dela – delavske moči (CGT – FO) je znatno v ozadju. Razen teh treh sindikalnih organizacij delujejo še federacija nacionalnega izobraževanja (prosvetni delavci), francoska konfederacija katoliških delavcev (katoliški sindikati) in neodvisni sindikati. Torej sta na našem regijskem območju dve veliki masovni in razredni organizaciji-generalna konfederacija dela (CGT) in francoska demokratična konfederacija dela (CFDT).

Regionalno strukturo CFDT tvori sedem departmajskega zvez in dvanajst strokovnih področij. Bazo pa tvorijo:

- na strokovnih področjih – sindikalne sekcije (osnovne sindikalne organizacije) v podjetjih in 350 sindikatov na občinskih ali medobčinskih ravneh,
- na medstrokovnem področju pa je več kot sto medstrokovnih osnovnih in

lokalnih zvez, ki na ravni četrti v večjih mestih, občine ali več majhnih občin združujejo sekcije podjetij in sindikate, ki delujejo na določenem geografskem območju. Politični organ v regiji je regionalni svet. Animiranje in izpolnjevanje nalog je zaupano regionalnemu biroju in regionalnim poklicnim sindikalnim delavcem, ki so člani tega biroja.

Regionalne strukture CFDT iz leta 1970 tvorijo eno od prvenstvenih sestavin konfederacije. Vodilni organ CFDT je nacionalni biro, katerega tretjino članov (107) je predstavnikov regij, drugi dve tretjini pa sestavljajo predstavniki nacionalnih federacij strokovnih sindikatov in izvršna komisija. V skladu s tem načelom ima regija Rhone-Alpes enega predstavnika v nacionalnem biroju konfederacije.

Organizacije CFDT naše regije so se opredelile za demokratični socializem mnogo prej, kot je to sprejela naša konfederacija. Že 1954. leta se je na primer zveza departmaja Loire na kongresu opredelila za socialistično demokratično družbo, 1963. leta pa smo v razmišljanjih za poglobitev naše koncepcije o socializmu organizirali prvo potovanje aktivistov departmajske zvez Rhone in Loire v Jugoslavijo, da bi proučili sistem samoupravljanja. Od takrat dalje se se zvrstila številna srečanja med našo organizacijo v pokrajini Rhone-Alpes in zvezo sindikatov Slovenije. Razprave, srečanja in obiski so nam mnogo pomagali v naših nadaljnjih razmišljanjih o socializmu.

V celoti vzeto, danes lahko rečemo, da je CFDT prehodil pomembno razvojno pot. Postopno so se številne federacije, departmajske zveze oziroma regije socialistično opredelile in se kasneje odločile za socializem na samoupravni osnovi. V regiji Rhone-Alpes smo bili v CFDT na čelu teh prizadevanj. Dogodki v maju 1968. leta so izredno pospešili prizadevanja za uresničitev ideje o samoupravljanju. Federalni kongres 1970. leta pa je uradno in javno razglasil, da socializem, ki ga opredeljuje CFDT za svoj cilj, temelji na treh nerazdružljivih temeljih: SAMOUPRAVLJANJE, DEMOKRATIČNO PLANIRANJE in DRUŽBENA LASTNINA SREDSTEV ZA PROIZVODNJO IN MENJAVO.

Od takrat smo si še posebej v naši regiji prizadevali popularizirati našo usmeritev in celoto opredeljenih stališč na kongresu 1970. leta zlasti glede RAZREDNEGA BOJA, AKCIJE MNOŽIC IN STRATEGIJE. To pa ne samo s teoretičnega stališča, temveč, kar je bistveno, v vsakdanji sindikalni praksi v podjetjih, v sporih in v boju delavcev proti kapitalizmu. V akciji in z akcijo mislimo, da se ustvarjajo in razvijajo pri delavcih in ljudskih množicah klice in objektivne osnove za samoupravno družbo in da nastaja množično gibanje za uveljavitev te družbe.

ETIENNE CHOVEZ
predsednik Francoske demokratične konfederacije dela za regijo Rhone-Alpes

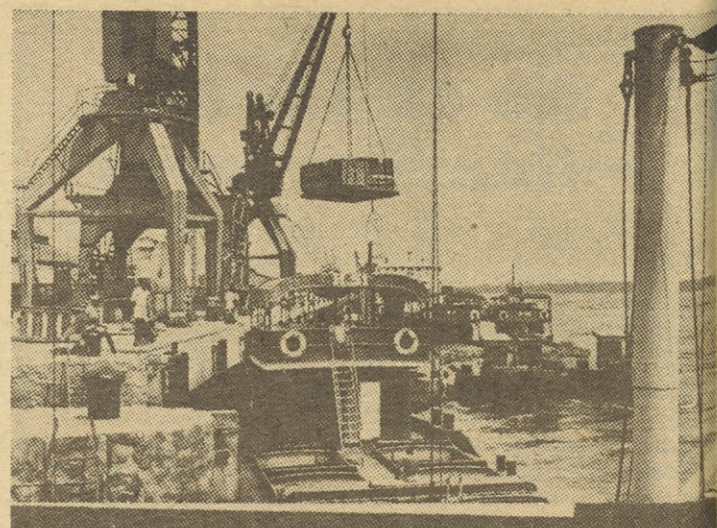
PREDSTAVLJAMO VAM

SINDIKALNO GIBANJE V AFRIKI

Afriški kontinent, ki se razprostira na površini več kot 30 milijonov kvadratnih kilometrov in ima dobrih 350 milijonov prebivalcev, je v obdobju od 1950 do 1970. leta doživel velike spremembe. Za to obdobje je značilen proces osvobajanja afriških držav izpod kolonialnega jarma, proces, ki je obetal novo obdobje v življenju Afričanov. Sporedno s tem se je krepilo tudi gibanje za vseafriško enotnost, gibanje ki je bilo usmerjeno v boj proti kolonialni nadvladi, razizmu ter vsem drugim oblikam diskriminacije. Kljub vsem procesom osvobajanja pa je danes kakih 40 neodvisnih afriških držav še zmeraj pod težkim pritiskom splošnega mednarodnega položaja, ki ga oblikujejo odnosi med velikimi silami. Današnja Afrika je skupaj z azijskim področjem v središču boja med velikimi silami za prevlado in vpliv. To povzroča tudi tesne krize in vnaša konflikte med samimi afriškimi državami, najbolj pogosti pa so poskusi nekdanjih kolonialnih sil, da bi si s pomočjo konservativnih struktur vnovič pridobile izgubljene pozicije v afriških državah.

Večina osvobojenih afriških dežel je prišla do ugotovitve, da je njihov obstoj kot neodvisnih subjektov v mednarodni skupnosti odvisen od tega, ali bodo sposobne voditi lastno neodvisno politiko v blokovski razdeljenem svetu. To spoznanje se je odrazilo tudi v tem, da je veliko afriških dežel sprejelo koncepcijo politike nevtriranja. Veliko število teh dežel se v svoji zunanji politiki aktivno bori za zagotovitev trajnega miru, za reševanje mednarodnih problemov na miren način in za odpravljanje velikih razlik med razvitimi in nerazvitimi državami.

V afriških deželah južno od Sahare je v minulih desetih letih znašala stopnja prirastka prebivalstva 2,3 % letno, toda dohodek na prebivalca je rasel po stopnji komaj 1,1 % letno. (Ob koncu leta 1968 je znašal dohodek na prebivalca v državah črne Afrike blizu 130 dolarjev letno). Danes v večini afriških dežel 1 % prebivalstva prisvaja četrtino nacionalnega bruto proizvoda. Ta podatek kaže na to, da so v tem enem odstotku prebivalstva predvsem evropski priseljenci, lastniki tujih družb, medtem ko je domača buržoazija v delitvi tega dohodka izredno malo udeležena, da ne govorimo o drugih slojih prebivalstva! Industrija je, denimo, v celoti v začetni fazi in je udeležena v nacionalnem bruto proizvodu med 15 % in 20 %. V glavnem gre za predelovalno industrijo, zelo velik del predstavlja živilska industrija, šele v zadnjih letih pa je opaziti večji porast kemične industrije, začetke gradnje večjih energet-

Afrika, uklenjena v tisočletne spone preteklosti, ima veliko več želja in načrtov, kakor pa materialnih možnosti, da bi preskočila nekaj stoletij kolonialnega zatiranja in s pospešenim razvojem dohitela razviti svet. Še vedno redki so moderni stroji in naprave, kakor jih vidimo na našem posnetku v Matadiju (Kongo-Kinšasa ali po novem Zaire).

skih objektov ter razvoj gradbene industrije.

Struktura delavskega razreda v afriških deželah je torej pogojena z dolgoletno kolonialno dominacijo in veliko gospodarsko zaostalostjo. Afriški delavski razred bi lahko razdelili v dve skupini, in sicer na del, ki ga imenujemo moderni delavski razred – to so delavci v meznem odnosu v modernem sektorju gospodarstva – in na drugo skupino navadnih najemniških delavcev v vseh drugih š. nerazvitih sektorjih gospodarstva. Za ponazoritev naj povemo, da je bilo v začetku 60. let v 21 afriških deželah na področju južno od Sahare blizu 5,5 milijona najemniških delavcev, od tega 33 % v kmetijstvu in gozdarstvu. Največje število zaposlenih v kmetijstvu je v Tanzaniji in Keniji, kjer se ta odstotek giblje med 45 in 50 %.

Na drugi strani pa je bilo v rudarstvu zaposlenih 320.000 delavcev, kar predstavlja samo 5,7 % od skupnega števila delavcev v Afriki. Pripomniti pa moramo, da v teh podatkih ni upoštevana Južnoafriška Unija, katere rudarstvo predstavlja skoraj polovico celotne afriške proizvodnje rud.

Jasno je, da je sindikalno gibanje v Afriki še zelo mlado in o oblikovanju sindikatov v polnem smislu besede lahko govo-

rimo šele po II. svetovni vojni. V prvih obdobjih svojega obstoja so bili sindikati vključeni v oster političen boj proti kolonialnim silam in pogosto so prav sindikalne organizacije pomenile avantgardo narodno-osvobodilnih gibanj v Afriki. Sindikalna gibanja so se srečevala z velikimi težavami, kajti organiziranje delavskega razreda, ki je v veliki meri še neizobražen, ni bilo ravno lahko, poleg tega pa je sindikalnemu gibanju primanjkovalo kvalitativnih kadrov. Izredno neugodna kvalifikacijska struktura zaposlenih – 90 % je ročnih delavcev – je vplivala na to, da se sindikalno gibanje ni moglo masovno razmahniti. Prve sindikalne organizacije so tvorili predstavniki maloštevilne afriške „delavske elite“, zaposlene v kolonialni administraciji in v drugih javnih službah.

Na nekdanjih britanskih ozemljih v zahodni Afriki se je sindikalno gibanje razvijalo pod vplivom in tudi s pomočjo britanskih Trade Union. V vzhodni Afriki; kjer je bilo zaposleno več evropskih delavcev v rudarski industriji, pa je do formiranja afriških sindikatov prišlo veliko kasneje.

Za boljše predstavbo o organiziranosti afriških sindikatov vam predstavljamo naslednjo tabelo

Država	Število prebivalstva	Aktivno prebivalstvo	Sindikalno organizirani
GANJA	6,730.000	2,730.000	300.000
GVINEJA	23,890.000	1,400.000	100.000
DAHOMAJ	2,640.000	1,100.000	25.000
ETIOPIJA	24,769.000	—	60.000
KONGO-Braz.	880.000	—	20.000
KONGO-Kin.	17,100.000	6,310.000	1,000.000
KENIJA	10,506.000	—	100.000
MALI	4,880.000	2,300.000	100.000
MAVRETANIJA	1,140.000	400.000	20.000
NIGERIJA	63,870.000	18,000.000	300.000
SENEGAL	3,780.000	1,317.000	100.000
TANZANIJA	12,930.000	1,460.000	300.000
ZAMBIJA	4,210.000	—	150.000

NA DUNAJU:

Tri četrtine naših

Dunajski „Sklad za tuje delavce“ računa, da bo v avstrijskem glavnem mestu v letu 1975 zaposlenih blizu 200.000 tujih delavcev. Ta prognoza temelji na povprečnem letnem prirastku tujih delavcev na Dunaju, ki znaša približno 27.000 oseb.

Sedaj je na Dunaju skupno 83.400 tujih delavcev, med njimi kar 75 % iz Jugoslavije. Od skupnega števila zaposlenih Jugoslovancev na Dunaju je 35.000 žensk.

Glavni župan Dunaja Slawik je nedavno prek radia pozval svoje someščane, da pokažejo več razumevanja za tuje delavce ter v tej zvezi opozoril, da je vsak tuj delavec udeležen v avstrijskem neto narodnem dohodku s približno 100.000 šilingi. Pri tem so seveda že odračunani vsi stroški države, dežel in občin v zvezi z zaposlitvijo tuje

delovne sile. Dunajska občina je tudi obljubila povečano socialno skrb za tujo delovno silo, zlasti pa glede stanovanj. Znano je, da žive tuji delavci na Dunaju v težjih razmerah kot v drugih avstrijskih mestih. Največ jih stanuje v zapuščenih

zgradbah, ki so tako rekoč brez vsakega higienskega standarda, dober del pa jih je prepuščenih na milost in nemilost tistim, ki oddajajo stanovanja. Tudi zato avstrijska vlada sedaj pripravlja spremembo zakona o stanovanjskih najemninah.

● ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

Na prvem mestu

Po anketi, ki jo je med tujimi delavci organiziralo bonško ministrstvo za delo, so Jugoslovani na prvem mestu po izobrazbi in strokovni kvalifikaciji, vendar jih le 56 % dela v svoji stroki. Razlog zaposlovanja izven stroke je predvsem boljše plačilo na drugem delovnem mestu. Tudi glede znanja nemškega jezika Jugoslovani trdno vodijo pred drugimi tujimi delavci: 27 % jih govori „zelo dobro“ nemško, „dobro“ 60 %, „slabo“ pa le 13 %. To je tudi eden od razlogov, da so Jugoslovani med najbolj iskanimi tujimi delavci in da so jih dosedanje krize v zaposlovanju najmanj prizadele.

TE DNI
SO REKLI

DUŠAN PETROVIĆ-ŠANE, predsednik sveta ZSJ, na skupni seji predsedstev SFRJ in ZKJ:

Problem zaposlovanja na tuje moramo obravnavati v tesni odvisnosti od gospodarskih gibanj in zaposlenosti v naši državi. Problem zaposlovanja pri nas bo vsaj za nekaj časa vedno težavnejši. Letos je položaj tak, da se že kažejo težnje počasnejšega zaposlovanja v primerjavi s prejšnjima dvema, tremi leti, to pa pod vplivom stabilizacijskih ukrepov.

Zelo važno je, da v tem letu, ki objektivno ne bo ugodno za zaposlovanje, s trajno, široko družbeno akcijo preprečimo nadaljnje naraščanje nezaposlenosti in zaposlovanja v tujini.

Vsa spoznanja, do katerih smo doslej prišli v prizadevanju, da bolje uredimo problem zaposlovanja, moramo zdaj, v tem težavnem položaju, učinkoviteje uporabiti, in sicer moramo zagotoviti možnosti za večjo teritorialno in profesionalno gibljivost delovne sile v državi, bolj stimulirati vlaganje domačih in tujih sredstev v povečanje proizvodnih zmogljivosti na področjih z večjimi presežki delovne sile, poskrbeti za širše strokovno izobraževanje, ki bi ustrezalo sodobnemu gospodarjenju, sprejeti ukrepe za intenzivnejšo kmetijsko proizvodnjo itd.

KIRO GLIGOROV, član IB predsedstva ZKJ, na skupni seji predsedstev SFRJ in ZKJ:

Omejevanje porabe v realne meje ni mogoče mehanično urediti po posameznih oblikah porabe ali predvsem po osebnem in družbenem standardu delavcev, temveč v skladu s politiko, ki bo upoštevala, da se mora povečati reprodukcijska sposobnost gospodarstva, in ki bo upoštevala delež in pomen osebnih dohodkov kot dejavnike spodbujanja proizvodnje, zadostne stimulacije za izvoz v času, ko omejujemo domačo porabo. Skrbeti torej moramo, da uresničimo načrtovano povečanje proizvodnje, izvoza in zaposlenosti.

Zato je izvršni biro, ko je razpravljal o teh pojavih, sklenil, da je treba določiti meje obremenjevanja osebnih dohodkov. Vsaka konkretna akcija, da bi zagotovili to ali drugo investicijo, krili izgubo ali zadržali določeno porabo, ima lahko svoje opravilo, a če vsi ti načrti, zbrani v celoti pomenijo tako obremenitev, zaradi katere bo neizogibno prišlo do stagnacije, je treba predvideti popoln vpogled v posamične akcije, načelne in kvalitativne dogovore o teh akcijah, in selektivnost ter koordinacijo, ki naj bi zagotovili, da splošna smer stabilizacije ne bi postala vprašanje. Tako stališče izvršnega biroja je v popolnem soglasju z objavljenimi sklepi ZIS z zadnje seje.

MILUTIN BALTIĆ, predsednik komisije predsedstva ZKJ za ekonomsko in socialno politiko ter razvoj družbeno-ekonomskega sistema, na posvetovanju o uresničevanju ustavnih dopolnil:

Vprašanja tehnično-tehnološkega presežka delovne sile smo doslej pogosto reševali z odpuščanjem delavcev in s prenašanjem odgovornosti za njihovo zaposlitev na zavode, ki se s tem ukvarjajo. To je praktično pomenilo, da smo sprejeli trg z delovno silo in sankcionirali elemente meznega razmerja. Sindikat se mora borovati za rešitev tega problema. Akcija mora biti v vseh omenjenih vprašanjih enotno vodena v okviru jugoslovanskih sindikatov, kar se mora pokazati tudi v njihovem organiziranem nastopanju in načinu delovanja v vsej državi. Pomembno mesto v dejavnosti sindikatov morajo dobiti tudi druga vprašanja iz življenja delavcev, ki jih rešujemo na področju stanovanjsko-komunalne politike, socialnega in zdravstvenega varstva, izobraževanja itd. Posebej pomembna je vloga sindikatov pri uresničevanju socialne varnosti delavca in varnosti njegove zaposlitve. Zaradi tega mora sindikat skrbeti, da se delavci tako organizirajo v komuni, da bi lahko bili gospodarji tudi vseh drugih svojih življenjskih razmer zunaj podjetja.

Da bi sindikati lahko uresničili takšno vlogo v novih samoupravnih razmerah, morajo temeljito reafirmirati svojo dejavnost v temeljni organizaciji združenega dela.

ČZP DELAVSKA ENOTNOST

obvešča, da je te dni izšla

knjiga dr. Bogdana Kavčiča:

SODOBNI SOCIOLOŠKI PROBLEMI SAMOUPRAVLJANJA V PODJETJIH

Prednaročnikom smo jo pričeli pošiljati ta teden.

Drugi interesenti lahko knjigo še vedno naroče po prodajni ceni 65 dinarjev za izvod pri upravi ČZP DELAVSKA ENOTNOST, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4.

Naraščanje cen
spodkopuje stabilizacijo

Letošnje gospodarsko leto, v katerem naj bi z radikalnimi ukrepi končno zajezili pretirano osebno, kolektivno in družbeno porabo ter uravnovesili gospodarsko rast, se je začelo bolj burno, kot smo pričakovali. Vsi smo sicer že dolgo vedeli, da bodo v prvem obdobju stabilizacije najbolj prizadeti osebni dohodki in osebna poraba, vendar menda nihče, od predsednika vlade do gospodinj, ni pričakoval tako usklajene in vsesplošne ofenzive na potrošnikov žep. Še nikoli doslej se tudi niso med seboj tako zelo razlikovale uradne napovedi o znižanju življenjske ravni od napovedi tistih organov, ki znanstveno ugotavljajo utrip trga. Medtem ko resolucija za leto 1973, denimo, predvideva, da se bodo življenjski stroški povečali za 9 %, osebni dohodki v realnem znesku pa le za 4 %, do 5 %, zvezni center za raziskavo življenjske ravni napoveduje, da se bodo življenjski stroški povečali kar za 16 %, realni osebni dohodki pa padli celo za 6 % do 7 %. Tej napovedi se pridružuje tudi zvezni zavod za tržne raziskave z oceno, da 30 % delovnih organizacij zahteva zvišanje cen svojih proizvodov in storitev. Če k temu dodamo pravo epidemijo stabilizacijskih posojil, postane očitno, da je poziv k varčevanju, ki smo ga utemeljevali predvsem s potrebo po zniževanju stroškov proizvodnje in poslovanja, dobil tudi dokaj nezaželene razlage, in sicer takšne, ki vire varčevanja iščejo le v osebnih dohodkih in osebni porabi, ne pa v procesu proizvodnje in v družbeni porabi.

Veliko delovnih organizacij vidi še vedno glavno možnost za rentabilno poslovanje v zviševanju cen. Dnevni tisk je nabit z informacijami o novih cenah za posamezne izdelke, ki so

pogosto višje do 40, 50 pa celo več odstotkov. Ta dirka cen v razmerah nekoliko bolj umirjenega povpraševanja resno ogroža uresničevanje programa stabilizacije in življenjske ravni ter grozi z novim tekmovanjem cen in zaslužkov ter s povečanjem, ne z zmanjševanjem letne stopnje inflacije.

Cene so najpogostejše nekakšen spisek potreb in nekritičnih želja, ki naj bi jih odobrili državni organi, a spremljajo jih gore papirnatih „dokumentacij“ in tudi „pritiski“. Če pa cene tako razumemo, potem ni daleč od resnice trditve, da od družbe, to je od potrošnika zahtevamo, naj prizna in plača vsako nemarnost, vsako slabo in drago proizvodnjo, graditev neracionalnih dvojnih zmogljivosti, lokalno zaprtost itd. Nihče ne trdi, da je s cenami vse v redu, vendar je očitno, da moramo iskati glayne rešitve za pretežni del gospodarstva predvsem v zniževanju proizvodnih stroškov, v povečanju produktivnosti in v bolj racionalnem gospodarjenju, da bi lahko vzdržali kriterije bolj razvitih gospodarstev. Takšne akcije pa še vedno niso na dnevnem redu tistih organov, ki konkretno odločajo o gospodarski politiki, kakor tudi ne v središču pozornosti celotne javnosti.

Nadaljevanje stare prakse, da so eno dogovori, drugo pa dejanja, je nevdržno kot družbeno ravnanje kateregakoli foruma, organa oblasti ali institucije, posebno pa najodgovornejših posameznikov. Če pa je tako, je treba jasno zastaviti vprašanje ne le o družbeni, temveč tudi o politični odgovornosti vseh posameznikov, ki so zakuhali najnovejšo „kašo“ s cenami.

V. B.

Samo po tržni vrednosti

IS Kosova je predložil pokrajinski skupščini predlog zakona, s katerim ureja kupoprodajo družbenih stanovanj in stanovanjskih zgradb. Po njegovih določilih bo lahko vsaka delovna organizacija svobodno prodajala stanovanja in stanovanjske zgradbe, ki so v njeni lasti, pod pogojem, da se kupoprodajna cena ujema s tržno ceno, realnost te cene pa bo precenjeval pristojni občinski organ. Družbena stanovanja se bodo lahko prodajala tudi na kredit do 20 let pod pogojem, da kupec vloži 25 % pologa v gotovini in da obresti niso nižje od 3 %.

Namen tega zakona je, kot je rečeno v obrazložitvi, preprečiti prodajo družbenih stanovanj po ceni, ki je pod tržno vrednostjo, kar se je v zadnjih letih vse bolj pogosto dogajalo. Da bi odstranili dosedanje ne-

pravilnosti in odtujevanje družbenega premoženja, ima zakon retroaktivni učinek od 1. januarja 1966. leta, kar pomeni,

SRBIJA

Kdo je na vrhu

Med 20.000 Beograščani, ki so prijavili dohodke nad 40.000 dinarjev, vodi občan, ki se ukvarja s samostojno založniško dejavnostjo. Prijavil je več kot 600.000 dinarjev dohodkov. Sledijo mu svobodni umetniki, književnik ter dva univerzitetna profesorja. Mednje je uspelo priti le enemu pilotu z osebnim dohodkom 140.000 dinarjev. Zanimivo je, piše Ekonomska politika, da so rekordne dohodke dosegli prav na tistih področjih dela, za katera javnost

da bodo vse kupoprodajne pogodbe za družbena stanovanja, sklenjene od leta 1966 do danes, ponovno pregledali.

VOJVODINA

PRIMANJKUJE
TRAKTORJEV

Po pisanju novosadskega Dnevnika v Vojvodini primanjuje traktorjev, setev pa je na pragu. Položaj je še toliko slabši, ker zavoljo neugodnih vremenskih razmer na jesen mnogo zemlje ni bilo obdelane, tako da bo treba to nadomestiti zdaj. Po podatkih pokrajinske gospodarske zbornice bo od predvi-

denih 6000 novih traktorjev na vojvodinskih poljih oralo samo 1.000 strojev. Kakih 400 uvoženih traktorjev bodo kupili privatniki. V Vojvodini je teže nabaviti traktor kot luksuzni avtomobil. List ugotavlja, da tisti, ki odločajo o proizvodnji in uvozu traktorjev, gotovo ne razumejo potreb kmetijstva.

... v jugoslovanskih sindikatih

BOSNA
IN HERCEGOVINAZA STANOVANJA
NAJMANJ 6 %

V Bosni in Hercegovini, ki ima povprečno komaj 8,9 kvadratnega metra stanovanjske površine na prebivalca (jugoslovanski povpreček je 12,2 kvadratnega metra), ta čas primanjkuje 120.000 stanovanj. Položaj se je še poslabšal v zadnjih šestih letih, ko so od predvidenih 56.000 stanovanj v družbenem sektorju zgradili samo 31.120. Ugotovitev, da bodo s tako počasno gradnjo šele do 1997 zgradili dovolj stanovanj za vse, je zganila sindikate, da so začeli z akcijo za pospešeno reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev. Pri tem so poudarili, da delavska stanovanja ne smejo biti v posebnih naseljih z „uniformirano“ arhitekturo in cenenimi rešitvami. Stanovanja za delavce niso socialna, pravijo sindikati in poudarjajo, da moramo povrniti dolg ljudem, ki so dolga leta dajali svoj delež za stanovanjsko gradnjo. Dogovorili so se, da bodo s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori usmerjali in izločali sredstva za stanovanjsko gradnjo, pri čemer morajo delavci neposredno sodelovati. Program Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine zahteva, da morajo pri zbiranju denarja za pospešeno gradnjo stanovanj sodelovati vsi delavci.

SRBIJA

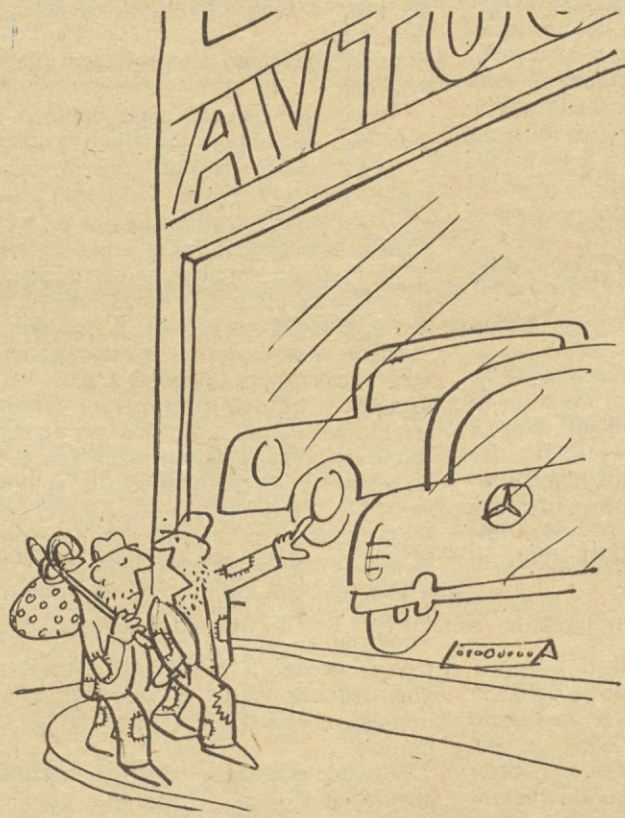
RAZPIS JE USPEL

Posojila so postala del naše vsakdanje prakse. Razpisujejo jih podjetja, banke, ustanove, občine, republike. Z uspehom so zaključili tudi razpis posojila v industrijsko kmetijskem kombinatu Srbije – 14. oktober iz Velike Plane. Z razpisom posojila naj bi zbrali 7 milijonov dinarjev, zbrali pa so jih 9. Največ sredstev so vpisali poslovni partnerji, nekateri celo iz tujine, potem kme-

tijske zadruge, vsi zaposleni in celo kooperanti. Denar so vpisniki posojila posodili za tri leta s 3 % obrestmi. Značilno je, da imajo vlagatelji po rekonstrukciji kombinata pravico na del dohodka rekonstruiranega in moderniziranega obrata: tri leta po rekonstrukciji bodo namreč vsako leto delili sorazmerno z višino vlog 3 % doseženega dobička.

NAJDRAŽJA JE
LJUBLJANA

Razlike v cenah znašajo med mesti v naši državi tudi do 32 %. Tako velja dinar največ v Makedoniji in v Črni gori, najmanj pa na Hrvaški in v Sloveniji. Glede na jugoslovansko poprečje življenjskih stroškov so pri vrhu seznama draginje mesta Ljubljana, Zagreb in Beograd, medtem ko sta Sarajevo in Novi Sad v nekoliko ugodnejšem položaju. Na drugi strani pa se Titograd, Skopje in Priština lahko pohvalijo z nižjimi cenami, kot veljajo v drugih mestih.

— Ne vem, kdaj bo konec socialnega razlikovanja: ali takrat, ko bomo imeli vsi mercedese, ali takrat, ko si ga ne bo mogel nihče privoščiti...

Rudarji na zdravljenje

Osnovna organizacija sindikata na Rudniku lignita Velenje namenja že dalj časa posebno pozornost izboljšanju zdravstvenega stanja zaposlenih. V zadnjem letu so poslali na zdravljenje v Krapinske in Čateške Toplice ter v nekatera druga zdravilišča več kot 100 članov delovne skupnosti velenjskega premogovnika. Vsem so plačali stroške 14-dnevnega zdravljenja oziroma okrevanja, za to pa so porabili več kot 140.000 dinarjev.

(vš)

PRVI VRTEC

V Cerkljah na Gorenjskem so pred dnevi odprli nov vrtec, ki bo sprejel 70 otrok, medtem, ko jih je bilo v dosedanjih zasilnih prostorih v šoli lahko v varstvu trikrat manj. Gre za montažno stavbo podjetja Marles, ki je bila zgrajena v 150 dneh, veljala pa je 1.250.000 dinarjev.

To je prvi objekt – zgrajen s pomočjo drugega samopri-
spevka občanov in delovnih organizacij v kranjski občini. Kot so napovedali ob tej priložnosti, bodo prihodnji mesec v počastitev dneva žena odprli še dva podobna vrtca na Klancu in v Bitnjah.

PEPEL V ZRAKU

Z obratovanjem nove termoelektrarne v Šoštanju so prebivalci tega dela šaleške doline spoznali, da ima vsaka med-
lja dve plati. Medtem ko o prvi plati, pridobitvi našega go-
spodarstva na vsa usta pojemo hvalo, o drugi plati, škodi, ki z obratovanjem nastaja, slišimo bolj malo. Strah Čaleške do-
line se stopnjuje z izgradnjo TE IV., ki bo še povečala pro-
bleme onesnaženja in praktično onemogočila normalno živ-
ljenje Šoštanjčanov in prebivalcev okoliških zaselkov. Sto
tisoče ton premoga, kolikor ga termoelektrarna potrebuje za
obratovanje, ne sprošča namreč samo energije, temveč tudi
pepel in pline, ki počasi, vendar vsakodnevno zastrupljajo
dolino. Termoelektrarna ima sicer sodobne naprave za filtri-
ranje, vendar te v celoti le ne morejo preprečiti onesnaženja.
Že zdaj, komaj leto dni po obratovanju TE III, ugotavljajo,
da je pepel onesnažil ožjo in širšo okolico in da je vse več
bolezni dihal in drugih organov.

TEŽAVE OSNOVNE ZDRAVSTVENE SLUŽBE V ZASAVJU

Kronično pomanjkanje zdravnikov

Na enega zdravnika odpade v
revirjih celo 60 do 80 pregledov
na dan, to pa je dvakrat več,
kot znaša republiško poprečje.
Zavoljo tega ni mogoče govoriti
o izboljšanju osnovne zdrav-
stvene dejavnosti, pač pa kveč-
jemu o njenem osiromašenju.
Ponekod morajo zdravniki de-
lati dopoldan in popoldan,
opravljati dežurno službo, tudi
ponoči in seveda skrbeti za bol-
nike na domu. Ko so v Trbov-
ljah nameravali odpreti šesto
splošno ambulantno, sta Iskrina
tovarna in Investicijski biroji
obljubila prostor zanj in stano-
vanje za novega zdravnika, nji-
hova pobuda pa je padla v vo-
do, ker si je zdravnik, ki je že
najavil svoj prihod, premislil.

Specialistična zdravstvena
služba je sicer nekoliko boljša,
vendar morajo zavarovanci v ne-
katerih ambulantah potrpež-
ljivo čakati po štiri in več ur, da
pridejo na vrsto, pogosto pa se
jim posreči priti do specialista
še po nekaj dneh. Zahteve
specialistov pa polagoma tudi
presega materialne možnosti
zdravstvenega doma. Večina za-
hteve namreč višje honorarje in
vsakokratno kilometrino za pre-
voz iz Ljubljane.

Tretja nadlega osnovne
zdravstvene službe pa so pro-
stori. Teh vse bolj primanjkuje.
V Trbovljah so ambulantne raz-

tresene po vsem mestu, nobena
pa ne ustreza sodobnim pogo-
jem in skoraj vse so ves dan za-
sedene, ker opravljajo v njih
tudi specialistične preglede. Ra-
zumljivo je, da je razširitev

zdravstvenega zavarovanja na
kmetovalce problematiko
osnovne zdravstvene službe v
revirjih še bolj zapletla. V sploš-
nih ambulantah je več zavarov-
ancev, zdravnikov pa manj,

kot jih je bilo pred tem.

Za zdaj nihče ne ve, kako
odpraviti te in še nekatere dru-
ge probleme, očitno pa je, da
tako kot je sedaj, ne bi smelo
trajati v nedogled.

Gradijo tri pomembne negospodarske objekte

Kljub zimi v Velenju nade-
ljujejo z gradnjo treh pomemb-
nih negospodarskih objektov, ki
morajo biti dograjeni do srede
tega leta, in sicer novega trakta
Šaleško-savinjskega zdravstve-
nega doma, novega poslopja
tehniških šol velenjskega Šol-
skega centra in druge Vzgojno
varstvene ustanove Velenje.

Navkljub velikemu poveča-
nju števila zavarovancev so osta-
li v Velenju prostori osnovne
zdravstvene službe taki, kot so
bili pred leti. V zdravstvenem
domu so le 3 splošne ambu-
lante, bolniki morajo čakati kar
po hodnikih. Zato so se odločili
za gradnjo prizidka, v katerem
bodo uredili 8 splošnih ambu-
lant, nove prostore dobi tudi
dispanzer za medicino dela in

zobne ambulate ter fiziotera-
pija. Preuredili pa bodo tudi
stare prostore. Dela morajo biti
končana do avgusta, veliko de-
narja za gradnjo prizidka so pri-
spevali zavarovanci, nekaj pa
tudi velenjski občinski sklad za
negospodarske investicije.

Do začetka novega šolskega
leta 1973/1974 bo zgrajeno
tudi novo poslopje tehniških šol
velenjskega šolskega centra. Za-
radi pomanjkanja prostorov
niso mogli odpreti novih oddel-
kov srednjih in višjih šol. Grad-
nja novega poslopja je začetek
uresničevanja srednjeročnega
programa razvoja srednjega,
višjega in visokega šolstva v Ša-
leški dolini. Ustvarjene bodo
možnosti, da bodo postopoma
zmanjšali zaostajanje v iz-

obrazbeni strukturi Šaleške do-
line. Nekaj denarja za gradnjo
novega šolskega poslopja in te-
lovadnice je prispevala repu-
bliška izobraževalna skupnost
Slovenije, nekaj pa tudi velenj-
ski občinski proračun, sklad za
negospodarske investicije in
temeljna izobraževalna skup-
nost.

V Velenju tudi dobro vedo,
da sistematična predšolska
vzgoja odločilno vpliva na kas-
nejšo otrokovo uspešnost v
osnovni šoli. Za zdaj je vklju-
čeno v organizirano predšolsko
varstvo 12 % vseh predšolskih
otrok, bilo pa naj bi jih najmanj
20 %. Lansko jesen so začeli
zato v Velenju z gradnjo druge
nove vzgojno-varstvene usta-
nove, za gradnjo katere je pri-
spevala večina denarja velenjska
Tovarna gospodinske opreme
Gorenje. Novi vrtec bo lahko
sprejel 160 otrok, od tega 140
predšolskih otrok in 20 dojenč-
kov. Tako bo v središču Šaleške
doline prvič poskrbljeno tudi za
varstvo najmlajših občanov, šte-
vilo otrok, vključenih v organi-
zirano predšolsko vzgojo in var-
stvo, pa se bo povečalo po do-
graditvi novega vrtca na okrog
650.

(vš)

Novi pokojninski in invalidski sistem

3

V nadaljevanjih bomo objavili novosti, ki jih prinašajo novi predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki bodo
zadevale zlasti delavce-zavarovance. Rubriko smo pripravili s sodelovanjem JANEZA ERJAVCA, pomočnika direktorja
službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS. V njej bodo sodelovali še strokovnjaki, ki delajo v tej
službi. Tako bodo naši bralci seznanjeni z bistvenimi novostmi, kako, kdaj uveljaviti svoje pravice, kolikšne bodo le-te itd.

Če se bo sčasoma pokazala potreba po posvetovalnici s tega področja, jo bomo tako, kot imamo sedaj pravno, odprli.
Tudi na ta vprašanja bi odgovarjali strokovnjaki službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije.

Kadar govorimo o pokojninskem in invalidskem za-
varovanju, navadno mislimo samo za tiste zava-
rovance, ki so zavarovani za vse primere zavarovanja:
za starost, invalidnost, neposredno nevarnost za inva-
lidnost v zvezi z delom na določenem delovnem me-
stu, telesno okvaro in smrt. Pri invalidnosti in telesni
okvari pa navadno ne mislimo na vzroke nastanka inva-
lidnosti ali telesne okvare. Vzrok pa je lahko ali
nesreča pri delu oziroma poklicna bolezen ali po-
škodba izven dela oziroma navadna bolezen.

ZAVAROVANCI, KI SO ZAVAROVANI LE ZA NEKATERE ZAVAROVANE PRIMERE

Za posledico invalidnosti (in tudi telesne okvare),
ki je posledica nesreče pri delu ali posledica dela v
določenih okoliščinah, je zavarovan po dosedanjih in
po novih predpisih širši krog oseb, kot pa je krog oseb,
ki so zavarovane za vse zavarovane primere. V tem
sestavku bomo navedli, kateri zavarovanci so v pokoj-
ninskem in invalidskem zavarovanju zavarovani samo
za nekatere primere.

Samo za invalidnost in telesno okvaro, ki je posledica
nesreče pri delu ali poklicne bolezni, so zavarovani:

1. delavci (naši in tuji državljani), ki delajo manj kot polovico delovnega časa;
 2. vajenci in učenci strokovnih šol s praktičnim poukom;
 3. študenti visokošolskih zavodov, učenci strokovnih šol, otroci in mladostniki z motnjami v razvoju, ki so učenci zavodov za poklicno usposabljanje oziroma profesionalno habilitacijo ter učenci na specialnem šolanju v ustreznih zavodih za šolanje otrok in mladostnikov z motnjami v razvoju, kadar so na obveznem praktičnem delu v učilnicah šol ali specialnih zavodov, ali kadar so na praktičnem delu pri delovnih ali drugih organizacijah in pri državnih organih;
 4. otroci in mladostniki v vzgojnih zavodih za vedenjsko in osebnostno motene.
- Po prejšnjih predpisih iz te skupine niso bili zavarovani v 4. in 3. točki našti učenci oziroma otroci in mladostniki; iz tretje točke so bili zavarovani samo študenti visokošolskih zavodov. Gre torej za pomembno razširitev kroga teh zavarovancev. Prav otrokom in mladostnikom z različnimi motnjami, učencem posebnih šol in zavodov se, kadar so na usposabljanju ali na praktičnem delu, kaj lahko pripeti nesreča s

težjimi posledicami, zato so bili z novimi predpisi
vključeni v zavarovanje za omenjene primere.

Nadaljnja skupina zavarovancev so osebe, ki sicer
niso zavarovanci v pokojninskem in invalidskem zava-
rovanju, postanejo pa invalidi oziroma dobijo telesno
okvaro kot posledico nesreče, ki jih zadene:

1. ko opravljajo naloge kot pripadniki partizanskih enot;
2. ko sodelujejo na organiziranih javnih delih splošnega pomena, pri reševalnih akcijah ali pri obrambi pred elementarnimi nevarnostmi ali nesrečami;
3. ko pomagajo organom za notranje zadeve in pooblaščenim uradnim osebam teh organov pri izpolnjevanju nalog s področja varstva z ustavo določenega reda, osebne varnosti občanov in varnosti premoženja, vzdrževanja javnega reda in miru, preprečevanja in odkrivanja kaznivih dejanj in odkrivanja storilcev kaznivih dejanj;
4. ko opravljajo naloge javne varnosti kot rezervni miličniki
5. ko opravljajo na poziv državnih organov določene javne funkcije ali državljanske dolžnosti;
6. ko so kot vojni ali mirovni vojaški invalidi na poklicni rehabilitaciji pri praktičnih delih ali vajah;
7. ko kot športniki v okviru organizirane športne dejavnosti sodelujejo pri športnih akcijah.

Po prejšnjih predpisih ni bilo uvedeno obvezno za-
varovanje za primere iz druge, tretje, četrte in sedme
točke. Torej lahko rečemo, da je republiški zakon po-
membno razširil primere zavarovanja za invalidnost in
telesno okvaro kot posledico nesreče v določenih okoliščinah. V vseh teh primerih gre za sodelovanje občanov, ki sicer niso zavarovani, pri pomembnih akcijah splošnega pomena, zato je razumljivo in prav, da jim je za nesrečo v takšnih okoliščinah zagotovljena socialna varnost. Če se primeri nesreče v prej navedenih okoliščinah oseb, ki je zavarovana za vse primere, ali oseb, ki dobiva nadomestilo osebnega dohodka po predpisih o zdravstvenem zavarovanju ali dobiva oskrbnino ali začasno nadomestilo po predpisih o zdravstvenem zavarovanju ali dobiva oskrbnino ali začasno nadomestilo po predpisih invalidskega zavarovanja, se invalidnost oziroma telesna okvara, dobljena v takšnih okoliščinah, obravnava, kot da je nastala zaradi nesreče pri delu.

Posebna skupina so udeleženci mladinskih delovnih
akcij v SR Sloveniji. Udeleženci takšnih akcij so zava-
rovani za vse primere invalidnosti in za telesno okvaro,
ne glede na njen vzrok, dokler so na taki akciji. Ta

določba velja za mladince, ki so že sicer zavarovani,
kot za one, ki sicer niso zavarovani. Izvršni svet skup-
ščine SRS bo s posebnim predpisom določil, za katere
akcije velja takšno zavarovanje.

Poudarjamo, da so zavarovani vsi, ki bodo na takš-
nih akcijah v SR Sloveniji; druge republike in pokra-
jine so določile ob določenih primerih zavarovanje za
udeležence mladinskih delovnih akcij na njihovem ob-
močju.

Zavarovanci, za katere smo zgoraj dejali, da so za-
varovani za vse primere pokojninskega in invalidskega
zavarovanja, so za invalidnost in telesno okvaro, ki je
posledica bolezni ali poškodbe izven dela, zavarovani v
določenih primerih še tudi po prenehanju delovnega
razmerja oziroma izgubi lastnosti, na podlagi katere so
obvezno zavarovani. Ti primeri so: dokler dobivajo
nadomestilo osebnega dohodka po predpisih zdrav-
stvenega zavarovanja ali oskrbnino oziroma začasno
nadomestilo po predpisih invalidskega zavarovanja;
dokler prejemajo invalidsko ali starostno pokojnino;
dokler so v redu prijavljeni pri službi za zaposlovanje,
če so se prijavili v 30 dneh po prenehanju delovnega
razmerja oziroma izgubi lastnosti, na podlagi katere so
obvezno zavarovani; dokler so v JLA na vojaških vajah
ali na vojaškem roku, če so odšli k vojakom v 30 dneh
po prenehanju delovnega razmerja oziroma izgubi last-
nosti, na podlagi katere so obvezno zavarovani; dokler
imajo zavarovanci, ki so zaradi nege otroka prekinili
delovno razmerje, otroka do 15 let starosti ali starej-
šega otroka, ki je popolnoma in trajno nezmožen za
delo in mu je zaradi tega potrebna stalna postrežba in
pomoč, ali zavarovanka, dokler ima tri otroke, ki iz-
polnjujejo pogoje za pridobitev in uživanje družinske
pokojnine (po prejšnjih predpisih je veljala podobna
določba samo za zavarovanke). Niso pa prej omenjeni
zavarovanci za invalidnost ali telesno okvaro, če je ta
posledica poškodba pri opravljanju samostojne poklic-
ne ali gospodarske dejavnosti; če bi bila invalidnost
oziroma telesna okvara posledica takšne poškodbe,
jim ne bi pripadale pravice iz tega zavarovanja.

Republiški zakon je precej razširil krog oseb, ki so
obvezno zavarovane za vse zavarovane primere, razširil
pa je tudi krog tistih oseb, ki so zavarovane samo za
določene primere zavarovanja, s tem je povečana so-
cialna varnost delovnih ljudi.

J. E.

PRIHODNJIČ: KDO LAHKO UVELJAVI POKOJ-
NINO ŠE PO PREJŠNJIH PREDPISIH

Zavaro- vani le za nekatere primere

Obrat družbene prehrane

Končno tudi v Murski
Soboti prehrana za de-
lavce

Doslej so v Murski Soboti
premalo skrbeli za prehrano de-
lavcev. Le nekaj podjetij je ime-
lo organizirano preskrbo s topli-
mi malicami. Lastnega obrata
družbene prehrane niso imeli
niti v tovarni perila in konfek-
cije Mura, ki zaposluje okoli
2700 delavcev, od katerih je
največ žensk. Pred kratkim so v
Soboti napravili na tem področ-
ju korak naprej na pobudo
„Mure“, ki je nameravala zgra-
diti lasten obrat družbene pre-
hrane.

Občinski sindikalni svet se
dogovarja s soboškimi delov-
nimi organizacijami, da bi se
čimprej sporazumele o skupni
gradnji obrata družbene pre-
hrane. Stal naj bi sredi mesta in
bil tako na voljo vsem delav-
cem, dijakom in vajencem. Za-
enkrat bi kuhali pet tisoč malic,
kosil in večerj. Po dosedanjih
dogovorih naj bi prevzela gradnjo
in vodenje obrata „Pomur-
ka“. Potreben denar za gradnjo
pa bodo prispevale tudi ostale
delovne organizacije. Največ je
pripravljena dati „Mura“. Ob-
jekt bo stal okoli 8 milijonov
dinarjev.

V Murski Soboti je zapo-
slenih preko deset tisoč delav-
cev. Šole obiskuje okoli dva
tisoč dijakov in vajencev. Tako
je obrat vsekakor potreben in
ga bodo, po predvidevanjih, za-
čeli kmalu graditi.

F. Š.

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Delovnemu človeku znanje

Po blejskem seminarju

Izobraževanje odraslih ima pri uveljavljanju samoupravnih odnosov, kakršni so zasnovani z ustavnimi spremembami, izredno pomembno vlogo. Zato je razumljiva družbena pozornost tudi za delavske univerze kot enega izmed nosilcev tega izobraževanja. Pri tem imamo pred očmi vse razsežnosti samoupravnih odnosov, tako glede materialne reprodukcije kot tudi samoupravnega urejanja vseh zadev, ki so pogoj za materialni napredek in za življenje. Samoupravne pravice vsebujejo odgovornosti in dolžnosti, ki jih je mogoče nositi z zadostno stopnjo zavesti in tudi znanja. Zato so si tudi same delavske univerze zastavile vprašanje, ali

njihova vsebina ustreza tej funkciji izobraževanja in kaj bi bilo potrebno storiti, da bi svojo vlogo opravljale kar najbolje. Ugotovili smo, da so se dolžne delavske univerze usmeriti predvsem k delavcu, zaradi katerega so bile tudi ustanovljene, in mu biti v oporo pri uveljavljanju njegovega vodilnega družbenega položaja v socialistični družbi.

Potrebno je ustvariti tudi boljše pogoje, da bodo te ustanove po vsebini in kvaliteti sledile potrebam.

Eno ključnih vprašanj so strokovno usposobljeni kadri na delavskih univerzah, saj je sedanje stanje povsem nezadostno; pri 45 delavskih univerzah je le 128 strokovnih delavcev,

polovica delavskih univerz ima le enega stalno zaposlenega strokovnega delavca, le posamezne pa imajo močnejše strokovne time. Zato se zavzemamo za kadrovske okrepitve teh ustanov. Urediti pa je treba tudi sistem usposabljanja strokovnjakov za izobraževanje odraslih, s čimer se v Sloveniji ne ukvarja nobena visokošolska ustanova.

Drugi problem so prostori in tehnična opremljenost delavskih univerz. V zvezi s tem se zavzemamo, da bi v večjih središčih usposobili oziroma zgradili objekte, ki bi kot delavski centri služili izobraževanju, političnemu in kulturnemu udejstvovanju delavcev in podobnim

namenom.

Prizadevamo si tudi, da bi delavske univerze ne le z zakonom in resolucijami, ampak z dejanskim tretmajem postale del izobraževalnega sistema in da bi njihova vsebina izobraževanja bila stvar družbenega okolja, v katerem delajo. Zato naj bi družbeni dogovori o kadrovski politiki in o izobraževanju dovolj konkretno opredelili naloge delavskih univerz. Ob tem naj se bolje uredi financiranje izobraževanja pri delavskih univerzah, da bo izobraževanje dostopno čim širšemu krogu zainteresiranih in da bodo delavci pri delavskih univerzah imeli urejene in stabilne pogoje za delo, ki naj ne bo podvrženo nihanju trenutne „ponudbe in povpraševanja“. Želimo pogoje, v katerih bo lahko izobraževanje sodobno, to je racionalno in učinkovito ter čim manj formalno.

Ko smo na nedavnem seminarju za direktorje in strokovne sodelavce delavskih univerz obravnavali aktualna družbena vprašanja s predsednikom CK ZKS Francetom Popitom, predstavniki RS ZSS in drugimi odgovornimi družbenimi delavci, smo lahko ugotovili, da se Zveza komunistov, sindikati in drugi družbeni subjekti zavzemajo za takšen razvoj izobraževanja odraslih in tudi delavskih univerz, ki bodo nudile delovnemu človeku znanje, ki ga potrebuje kot samoupravljalcev, proizvajalec in kot človek za življenje v sodobnem okolju.

MARJAN LAH

SREDNJEROČNI PROGRAM RAZVOJA ŠOLSTVA V LITJI

Dohiteti zamujeno

Čeprav so v litijski občini v zadnjih dveh ali treh letih veliko storili za sanacijo vzgoje in izobraževanja, bodo morali v prihodnje še bolj hiteti

Spoznanje, da kaže sanaciji materialnega položaja šolstva posvetiti izdatnejšo pozornost in skrb, je že dolgo prisotno v politiki litijske občine in občinskih vodstev družbenopolitičnih organizacij. Doselej so pravzaprav bolj „gasili“ na tem področju, s tem, da so odpravili najbolj težke razmere v posameznih šolah. Pri osemletki v Šmartnem so prizidali nekaj novih učilnic za kabinetni pouk, na Primorskem so sezidali novo šolo, deloma tudi s prostovoljnimi delom vaščanov, prav tako bodo kmalu dobili novo, manjšo šolo v Konjšici, obnovili so šolo v Jevnici, na Savi in drugod. Zdaj pa gre za to, da bi začeli zidati novo, sodobno osnovno šolo v mestnem središču, pravzaprav na Graški Dobravi in da bi preuredili in obnovili še nekatere druge podružnične šole.

nične šole.

Za vse to bi v Litiji potrebovali najmanj 26 milijonov din. Seveda ne samo za novogradnjo in obnovo šol, marveč tudi za njihovo boljšo in primernejšo opremljenost, za dograditev nekaj novih stanovanj za prosvetne delavce, za nakupe učbenikov predvsem otrokom iz socialno ogroženih družin. Srednjeročni program razvoja šolstva, ki je te dni v javni razpravi, daje osnovne smernice in izhodišča za nadaljnjo akcijo na tem področju, računa pa kajpak tudi na nadaljnje sodelovanje občanov in delovnih kolektivov pri tem. Litijani tretje leto plačujejo samoprispevek, prav tako dajejo prispevke delovne organizacije, kaže pa, da se bodo morali v Litiji že zdaj pripraviti na podaljšanje plačevanja samoprispevka, da bi

namreč imeli jamstvo za uresničanje srednjeročnega razvojnega programa in da bi hkrati s tem seveda izboljšali učne uspehe vseh otrok, ne samo mestnih. Konec koncev imajo v občini kar 13 podružničnih ali oddelčnih šol in otrokom v njih je treba omogočiti primernejše pogoje učenja.

-m-

V SLOVENJEM GRADCU RAZSTAVA KNJIG SLOVENSKEGA ZALOŽB

»Pisana beseda med vami«

Ob zaključku mednarodnega leta knjige in v počastitev slovenskega kulturnega praznika 8. februarja so v prostorih Umetnostnega paviljona Slovenj Gradec odprli razstavo knjig

slovenskih založb pod geslom „Pisana beseda med vami.“

Predsednik Druženja založnikov in knjigarjev Jugoslavije, Ivan Bratko, je v priložnostnem pozdravnem nagovoru med drugim orisal položaj naše knjige in hotenja, da bi bila knjiga dostopna resnično vsem. Slovenija ima majhen akcijski radij za kulturno dejavnost, zato so hotenja po novih oblikah dejavnosti – podobno kot slovenjograško za organizacijo razstave knjig slovenskih založb – toliko bolj ohrabrujoča.

Ceprav se je Mednarodno leto knjige že izteklo, sodi zdajšnja slovenjograška manifestacija v njegov okvir, saj je bila načrtovana že prej. Ivan Bratko je ob tem opozoril, da je bilo v Mednarodnem letu knjige izrečenega veliko tehtnega o dobri knjigi, organizirani so bili sejmi, razstave in posvetovanja o knjigi, izdanih pa je bilo tudi več publikacij, itd. Je pa bilo hkrati Mednarodno

leto knjige tudi najbolj dramatično za knjigo. Znova je opozorilo, da moramo izpolniti dolg do bralca, zato pa je potrebno zlasti še izboljšati gmočno stanje naše knjige. Treba je nadaljevati z uresničevanjem gesla Mednarodnega leta knjige „Knjiga za vse“. To pa nedvomno terja okrepljena prizadevanja za razširitev knjige med nove bralce, kar bomo dosegli, če bodo knjige resnično dostopne (tudi z razširjeno mrežo javnih knjižnic), in če bodo na voljo tudi take knjige, po katerih bodo radi segali tudi bralci – začetniki. Vse to smo dolžni storiti, saj je kulturno razvedrilost našega delovnega človeka družbena potreba.

Organizatorji slovenjograške razstave knjig slovenskih založb „Pisana beseda med vami“ pričakujejo, da bodo s to manifestacijo okrepili zanimanje za dobro knjigo ne samo v Mislinjski dolini, pač pa po vsej Slovenski Koroški. Na enem mestu

je namreč predstavljena bogata zbirka slovenske knjižne produkcije, ki tako knjigo kot založniško poslanstvo kar najbolj približuje našemu človeku. Pričakujejo tudi kar največjo odmevnost pričujoče razstave, s pomočjo katere naj bi obogatili tudi fond javnih knjižnic. Seveda pa so omogočili tudi ljubiteljem lepe pisane besede nakup najnovejših izdaj naših založb.

Zapisati velja še, da so ob odprtju razstave predstavniki slovenjograškega Umetnostnega paviljona izročili posebno plaketo Odboru za založništvo pri Gospodarski zbornici SR Slovenije. (An)

MED RADGONSKO IN LENARŠKO OBČINO

Zametek medobčinskega amaterskega gledališča

Počastili bodo 400-letnico hrvaško-slovenskih kmečkih uporov

Z željo, da bi poglobili sodelovanje na področju kulture med radgonsko in lenarško občino in da bi dosegli večjo kvaliteto, so sklenili, da bodo v počastitev 400-letnice hrvaško-slovenskih kmečkih uporov s skupnimi močmi uprizorili Kreftovo „Veliko puntarijo“. V igri, v kateri bo sodelovalo preko petdeset ljudi, bodo nastopili igralci – amaterji iz Lenarta v Slovenskih goricah, Cerkevna, Gornje Radgone, Vidma ob Ščavnici in Apač.

Gre za prvi povojni primer tovrstnega skupnega sodelovanja ljudi iz dveh sosednjih ob-

čin v tem delu Slovenije. Na predlog dr. Bratka Krefta (avtorja „Velike puntarije“ in rojaka iz Vidma ob Ščavnici) je režijo prevzel znani amaterski režiser in igralec Vlado Tušak iz Cerkevne, njegov asistent pa je Milan Nekrep, prosvetni delavec iz Gornje Radgone.

Igro bodo uprizorili to pomlad v Vidmu ob Ščavnici, Cerkevniku, Radgoni, v Apačah, pri Lenartu, v letnem gledališču v Rušah in drugje. Če bo uprizoritev uspela in se bo pokazalo, da je lahko takšno medobčinsko sodelovanje tudi po organizacijski plati uspešno,

bodo s podobnim delom nadaljevali tudi v prihodnje. Tako bo ta skupina predstavljala zametek novega polpoklicnega medobčinskega gledališča.

Za uprizoritev omenjenega dela so ustanovili poseben pripravljalni odbor, v katerem so predstavniki iz obeh občin. Ob premieri pri Vidmu ob Ščavnici bodo izdali gledališki list in organizirali srečanje igralcev – amaterjev radgonske in lenarške občine. Analizirali bodo predstavo in govorili o problematiki, ki se pojavlja na področju dramske dejavnosti na podeželju.

FRANČEK ŠTEFANEČ

Podpis dogovorov

V Šaleški dolini končujejo te dni z javno razpravo o predlogih družbenih dogovorov o osnovah kadrovske politike ter o strokovnem, družbenem in splošnem izobraževanju odraslih v občini Velenje. Po razpravah v strokovnih službah in samoupravnih organih ter družbeno-političnih organizacijah delovnih skupnosti je komisija za volitveno-imenovanja izoblikovala predloge obeh družbenih dogovorov. Predloga je zdaj poslala v ponovno razpravo, računajo pa, da bodo slovenski podpisali družbena dogovora o osnovah kadrovske politike v občini Velenje ter o strokovnem, družbenem in splošnem izobraževanju odraslih v občini Velenje še v tem mesecu.

(vš)

Uspešno končali šolo

Pri delavski univerzi v Slovenskih Konjicah je pred kratkim zelo uspešno končalo dveletno šolanje na delovodski šoli lesne stroke 23 slušateljev. Da so tovrstno izobraževanje vzeli dovolj resno, kaže najbolj podatek, da je bilo od skupnega števila kar pet odličnih, 11 prav dobrih in le sedem dobrih po ocenah na zaključnih izpitih.

Največ, in sicer 14 slušateljev je bilo iz lesno-industrijskega podjetja LIP Slovenske Konjice iz konjiškega in oplojniškega obrata, dalje iz dveh mizarških podjetij v Slovenskih Konjicah, po dva pa še iz industrijskega kombinata „KONUS“ in iz podjetja „EMI“ v Slovenski Bistrici. Delovne organizacije, v katerih so zaposleni, so jim v veliki meri pomagale pri izrednem študiju z delnim plačilom šolnine in študijskim dopustom v času izpitov. K predavanjem so prihajali redno štirikrat na teden v popoldanskem času, to je po opravljenem delu. Večina od njih je že tudi razporejena za taka dela v proizvodnji, kjer je potrebna izobrazba delovodske šole. Čez dobro leto pa bo pri istem zavodu končalo šolanje 18 slušateljev kovinarske delovodske šole, ki so lani v decembru začeli obiskovati predavanja po programu drugega letnika.

V. L.

Komentatorjev stolpec

Potrošnikov žep
ne bo rešil
gospodarstva

V skupščinskih razpravah o tem, po kakšnih ukrepih vse bi kazalo poseči, da bi uravnovesili našo gospodarsko rast, je bilo slišati predlog, naj bi dobile tudi občine pravico odločati o davkih na osebne dohodke, s pomočjo katerih naj bi si zagotovile dopolnilna sredstva za uresničevanje stabilizacije. Nekatere občine niso počakale niti toliko, da bi se ta predlog ohladil, ampak so že uvedle stabilizacijske davke v višini od 10 do 15 % osebnih dohodkov. Ne samo ta ukrep, tudi vrsta drugih kaže, da so ponekod akcije varčevanja zložili le na področje porabe in osebnih dohodkov, v drugem planu pa sta proizvodnja in produktivnost. Obremenitev in odrekanje prebivalstva v korist gospodarstva sta v tem trenutku upravičena, vendar pa je uvajanje stabilizacijskih ukrepov škodljivo, če ga omejimo le na zbiranje posojil od prebivalstva z namenom, da bi zagotovili sredstva, ki naj bi jih nato po načelu „enakopravnosti“ razdelili vsem delovnim organizacijam.

Zastavlja se torej resno vprašanje, do katere meje je obremenitev osebnih dohodkov za uresničitev stabilizacije še ekonomsko upravičena in koristna in kje je tista točka, ob kateri morajo nabiralci stabilizacijskih dinarjev obstati, če ne želimo zdrsniti v še večjo gospodarsko krizo.

Meja, do katere omejena osebna poraba še prispeva k stabilizaciji, je nedvomno lahko le tista, ki jo določa resolucija o ekonomski politiki. Če je tako, je prekoračenje te meje nedopustno ne samo zaradi posplošene skrbi „za ljudi in zaščito standarda“, temveč prav toliko, če ne še več, tudi zaradi bistvenih odnosov med proizvodnjo in porabo.

Resolucija pa npr. predvideva, naj bi le 2 do 3 % osebnih dohodkov od skupne količine osebnih dohodkov izkoriščali kot dopolnilna sredstva stabilizacijskih programov. Če nekdo želi prispevati za stabilizacijo neposredno iz svojega žepa še več, lahko to pripravljenost sicer politično ocenimo nadvse ugodno, kot izraz zaupanja v stabilizacijsko politiko, vendar se moramo hkrati zavedati, da bo nezmernost v zbiranju posojil, torej v zmanjševanju kupne moči porabnikov, že jutri odprla nova žarišča nestabilnosti. Res je, da uporaba osebnih dohodkov za sanacijske programe lahko občutno pomaga mnogim delovnim organizacijam, da se čimprej in lažje prilagodijo stabilizacijskim ukrepom, da izplačujejo polne OD, da pravočasno izpolnjujejo obveznosti do partnerjev itd., res pa je tudi, da nezmernost pri striženju OD navadno lahko tako zelo ogrozi osebno porabo, da bodo nastale velike gospodarske motnje tudi tam, kjer jih danes ni. Če je treba odšteti več denarja za skupne potrebe, ga nujno zmanjka za preživljanje, kar pomeni, da je treba zvišati plače; do višjih osebnih dohodkov pa spet ni mogoče drugače kot z višjimi cenami. In tako nam spet grozi – zaradi nepremišljene obremenjevanja osebnih dohodkov – vrnitev v krog sedanjih težav – v razmere nestabilnega gospodarstva.

Nič čudnega torej, da sta tudi predsedstvo SFRJ in ZKJ obsodila opisano pot in metodo bitke za stabilizacijo. Preveč prizadevanj smo že vložili v osnovne namene stabilizacijske politike, da bi sedaj lahko dovolili napad na osebne dohodke z enakim pomanjkanjem občutka za mero, ki je bil do včeraj značilen za nesmotrno vlaganje v investicije ali v kakšno drugo področje porabe.

V. B.

DELAVSKI SVET ZZTP LJUBLJANA ZAHTeva TAKOJŠNJE SISTEMSKE REŠITVE
ZA SANACIJO ŽELEZNIŠKEGA GOSPODARSTVASAMI NE ZMOREJO VEČ –
BO DRUŽBA POMAGALA?

Najvišji samoupravni organ slovenskih železničarjev zavrača vsako odgovornost za ekonomske in politične posledice, če republiški organi ne bi v najkrajšem času ukrepali vsaj tako učinkovito, kot ZZTP Ljubljana predlaga s svojim sanacijsko-razvojnimi programom

Zaradi neusklajenosti zveznih predpisov, ki urejajo gospodarjenje organizacij združenega dela na železnici, so tudi transportna podjetja v sestavi ZZTP Ljubljana zaključila lansko poslovno leto z izgubo za približno 90 milijonov dinarjev. Gre za posledico obvezne revalorizacije osnovnih sredstev, ki ni bila finančno pokrita z ustreznimi nivojem cen ali s kakimi drugimi ukrepi, ki bi ob depresiranih prevoznih cenah nadomestili izpad transporthnih dohodkov.

Ko je delavski svet ZZTP Ljubljana na zadnji seji razpravljala o tem problemu, je ugotovila, da so bili pristojni zvezni in republiški organi sproti obveščeni o stanju na jugoslovanskih železnicah v celoti, še posebej pa o stanju in problematiki železniških transporthnih podjetij, ki poslujejo na območju Slovenije in Istre. Predlogi za reševanje teh problemov (nazadnje smo o njih pisali v članku „Kdo bo pojedel kisló jabolko?“ v novoletni številki našega lista), kot so jih občasno oblikovale pristojne medresorske komisije, niso bili sprejeti niti pravočasno niti v celoti, še manj pa tudi dosledno izvajani. Tako stanje in tak družbeni odnos sta železniške organizacije vedno znova potiskala v zelo neugoden gospodarski položaj, katerega posledice se kažejo tudi v sedanjih poslovnih izgubi.

SAMO Z RAZPRAVLJANJEM
NE BODO REŠILI
PROBLEMOM

Glede na to, da železniška transportna podjetja opravljajo dejavnost splošnega družbenega pomena, mora družbena skupnost – po mnenju delavskega sveta ZZTP Ljubljana – s svojo ekonomsko politiko in konkretnimi ukrepi usmerjati njihov

razvoj in zagotoviti, da bi dosegli optimalne rešitve tako kratkoročnih kot dolgoročnih nalag železnice, ne zavoljo nje same, ampak zaradi zaščite interesov celotnega gospodarstva, ki zahteva in potrebuje kvalitetnejše prevozne in spremlja-joče storitve.

Po dosedanjih izkušnjah železniških kolektivov lahko na ta razvoj neprimerno bolj vplivajo razmerja v primarni delitvi narodnega dohodka, kot pa možni sanacijski ukrepi železniških organizacij samih. To ne pomeni, da bi železničarji podcenjevali pomen in učinke teh, lastnih prizadevanj. Vendar pa je dejstvo, da v svojem sanacijskem programu, združenim z razvojnim programom do leta 1977, ki ga je delavski svet ZZTP Ljubljana obravnaval in odobril na zadnji seji, vztrajajo predvsem pri takojšnji izvedbi družbenih ukrepov, ob katerih bi šele lahko prišla do večje veljave tudi njihova lastna snovanja, recimo jim boj za izkoriščanje preostalih notranjih rezerv vseh vrst in na vseh področjih.

Zelo na kratko povedano gre za naslednje:

Po sklepu delavskega sveta ZZTP Ljubljana bodo vse delavce, zaposlene v organizacijah v sestavi združenega podjetja, v najkrajšem možnem času obvestili o vsebini in hotenjih sanacijsko-razvojnega programa ter jih s tem angažirali za čim hitrejšo izvajanje nalog, s katerimi bodo železničarji sami prispevali k izboljšanju svojega poslovanja.

Hkrati s tem, ko so na tak način opredelili lastne obveznosti in dolžnosti, pa slovenski železničarji zahtevajo, da je treba v breme republiških sredstev takoj pokriti izpadle transportne dohodke za leto 1972 v višini

91,6 milijona dinarjev. Železnici je nadalje treba, po mnenju železničarjev samih, z višino prevoznih cen, amortizacije in z drugimi ukrepi – zagotoviti tak ekonomski položaj, ki ji bo omogočil nadaljnje razgovore z Mednarodno banko za obnovo in razvoj, ki sofinancira tudi program modernizacije slovenskega železniškega križa na relacijah Jesenice–Dobova in Koper–Šentilj. Ker je z napovedanimi sistemskimi ukrepi za razreševanje problematike prometne infrastrukture predvideno postopno razreševanje teh vprašanj, slovenski železničarji sodijo, da bi v prihodnjem obdobju – do realizacije kredita mednarodne banke – morali zagotoviti potrebna sredstva iz republiških virov. SR Slovenija bi obenem morala pravočasno, v zahtevanem roku izdati svoje jamstvo k zahtevku za najetje kredita pri Mednarodni banki za obnovo in razvoj.

„ALI – ALI“,
KI NI IZSILJEVANJE

Razen navedenih, v bistvu takojšnjih ukrepov bi SR Slovenija po mnenju delavskega sveta ZZTP Ljubljana morala čimprej opredeliti tudi vsebino in način izvajanja prometne politike, v kateri mora biti železnici zagotovljen vsaj enakopraven položaj v primerjavi z ostalim gospodarstvom.

V sporočilu za javnost, ki ga je delavski svet ZZTP Ljubljana pripravil po svoji zadnji seji, je prav nazadnje rečeno tudi naslednje:

„Delavski svet pričakuje, da bo IS Skupščine SR Slovenije v najkrajšem času podvzel v sanacijskem programu predvidene ukrepe, ker v nasprotnem primeru ne more prevzeti odgovornosti za ekonomske in politične

posledice, ki bodo nastale v železnici in v gospodarstvu.“

Če ne bi poznali dosedanjih prizadevanj slovenskih in istrskih železničarjev za res smotno in dobro gospodarjenje – rezultat tega se kaže tudi v ugotovitvi, da so transportna podjetja v sestavi ZZTP Ljubljana edina na omrežju jugoslovanskih železnic od reforme do konca leta 1971 poslovala brez izgub – bi utemeljeno lahko zapisali, da železničarji z grožnjo izsiljujejo ukrepe v svoj prid. V položaju, kakršnega je treba rešiti zdaj – nanj pa že dolgo opozarjajo – bi bil tak zaključek kajpak zmoten.

Ne bo lahko, še manj pa prijetno, ampak očitno le bo treba ugrizniti v kisló jabolko. —mG

Ravenski
gradisovci

● Kolektiv, ki dobro gospodari in gradi po vsej Mežiški dolini in na Koroškem ● Posebej so ponosni na novi most čez Dravo v Dravogradu

Pred četrto stoletje so začeli ustvarjalno pot Gradisovi delavci tudi v Mežiški dolini in na Koroškem. V ravnenski železnici in v mežiških rudnikih so zgradili vse pomembnejše industrijske objekte, postavili so novo stanovanjsko naselje Čevčevje na Ravnah, zidali pa so tudi šole, športne in druge objekte. Lotili so se še nizkih gradenj, pri čemer so še posebej ponosni na lani zgrajeni novi most čez Dravo v Dravogradu. Zdaj ravnenski Gradisovci zidajo tudi v Celju, in sicer tovarno titanovega dioksida. Delavci, ki so postavljali novi most v Dravogradu, pa se bodo preselili na slovensko hitro cesto, in to na odsek Hoče–Levec, kjer bodo gradili dva večja viadukta.

Gradisovi gradi zdaj na Ravnah novo halo za proizvodnjo industrijskih nožev za tamkajšnje Železarno, na Javorniku pa zidajo dva stanovanjska bloka. V Slovenjem Gradcu so začeli z gradnjo novega šolskega poslopja za Ekonomski center, zidajo pa še nekaj industrijskih objektov.

330 članov delovne skupnosti Gradisovega gradbenega kolektiva Ravnah na Koroškem je doseglo lani 55 milijonov dinarjev realizacije, letos pa bodo še povisali realizacijo. Nadaljevali bodo tudi s prizadevanji za krepitev družbenega standarda zaposlenih in z dvigom izobrazbene ravni. Ravnenci bodo v okviru Gradisa temeljna organizacija združenega dela, poudarjajo pa, da že zdaj razpolagajo sami s polovico ostanka celotnega dohodka, drugo polovico pa združujejo za skupni nakup težke mehanizacije in za financiranje dejavnosti skupnih služb Gradisa.

(ma)

V OBJEKTIVU

Za izdelke, ki jih delajo po naročilu, je treba znatno več znanja in pazljivosti

Hotelska oprema
iz »Opreme«

Pred slabimi dvajsetimi leti so v Izoli ustanovili podjetje Mala oprema zato, da bi proizvajali drobno galanterijsko blago. Začeli so z 12 zaposlenimi. Svoje izdelke, največ je bilo v začetku med njimi televizijskih mizic, so že takrat izvažali. Svoj proizvodni program so z leti dopolnjevali predvsem kot kooperant tovarne Meblo.

Stari prostori (3.000 kvadratnih metrov), kjer je delalo 150 delavcev, so jim postali pretesni za stalno naraščajočo proizvodnjo. Pred dvema letoma so začeli graditi novo tovarno in že lani so v njej stekli stroji na 5.000 kvadratnih metrih.

Danes podjetje Oprema zaposluje 350 delavcev. Poleg serijskih izdelkov male opreme, rustikalnega in drugega pohištva iz lastnega programa, se je Oprema specializirala za izdelavo hotelske opreme. Doslej je uspešno opremila več hotelov doma in v tujini. Prav ta dejavnost zavzema sedaj že polovico njihove proizvodnje, računajo pa, da bodo posebno izvoz hotelske opreme še povečali.

V novem obratu je tudi transport primerno mehaniziran

Za enotne cene mesa

Svet gospodarske zbornice Slovenije za kmetijstvo in prehrano industrijo ni podprl podražitve, kakršno so predlagali podpisniki republiškega sporazuma o oblikovanju cen goveda, govejega mesa in mleka. Svet meni, da bi malo-prodajne cene mesa morale ustajati z odkupnimi cenami živine. Toda pri tej podražitvi je treba upoštevati tudi usklajenost s cenami koruze in mleka, kupno moč prebivalstva in cene mesa na tujem tržišču. Svet za kmetijstvo je med drugim tudi predlagal, naj bi v okviru gospodarske zbornice Jugoslavije dosegli dogovor o limitu malo-prodajnih cen mesa, kar pomeni, da bi bile cene lahko različne, vendar v določenih okvirih.

NA 10 CICERO

SLOVENSKA BISTRICA

V največji delovni organizaciji na področju občine - v Impolu - je posebna komisija za usklajevanje statuta podjetja z novimi ustavnimi določili pred dnevi predlagala, naj bi za začetek imeli 3 TOZD. Svoje TOZD naj bi imeli obrat Montal, obrat družbene prehrane, tretje pa naj bi sestavljale ostale organizacijske enote podjetja. Kljub temu, da so sedaj dani pogoji le za tri TOZD, pa si bodo v kolektivu prizadevali, da bi čimprej poiskali možnosti za ustanovitve še novih TOZD.

V. H.

Več predelanega svinca iz Mežice

Postali so največji proizvajalec akumulatorjev pri nas

V zadnjem letu dni, ko so dosegli 270 milijonov din realizacije in prodali na tuje za več kot 13 milijonov dolarjev izdelkov, so dosegli v Rudnikih svinca in topilnici Mežica pomemben napredek pri širjenju lastne predelave svinca.

Proizvodnjo izdelkov iz svinca so povečali v primerjavi z letom 1971 skoraj za tretjino, akumulatorjev so izdelali za 20 % več, oziroma nad 10.000 ton in s to proizvodnjo so postali največji proizvajalec akumulatorjev v Jugoslaviji. Uspešnost prizadevanj, da bi kar najbolj gospodarili, potrjujejo najbolj zgovorni podatki, da se je v zadnjem letu dni učinek na zaposlenega za 23 % povečal, realizacija pa za 25 %, pa čeprav so cene na domačem tržišču zamrznjene, konjunktura na svetovnem tržišču pa se nenehno spreminja.

Letos bodo v Mežici, pri isti proizvodnji svinca, kot so jo dosegli v letu 1972, predelali kar 60 % lastne proizvodnje svinca. Računajo pa, da bodo v prihodnje predelavo svinca v okviru mežiških Rudnikov svinca in topilnice še povečali, in to v okviru obratov za predelavo svinca kot v tovarnah akumulatorjev v Žerjavu in Mariboru. Za druge predelovalce pa bo na voljo iz Mežice čedalje manj svinca.

Sicer pa računajo v Rudnikih svinca in topilnici Mežica, da bo realizacija v letošnjem letu že močno presegla 300 milijonov dinarjev, večji pa bo tudi izvoz, posebej še na račun prodaje akumulatorjev, ki jih bodo izdelali okrog 12.000 do 13.000 ton.

KOLEKTIV TAP GLEDA DALEČ NAPREJ

Stabilizacija - pa integracija

Kratkoročni razvojni program podjetja naj bi pomenil konsolidacijo gospodarskega položaja tovarne
● Sedanji položaj ne obeta posebnih razvojnih možnosti, zato težnje po integraciji sorodne kovinsko-predelovalne industrije Ptuja

Kolektiv ptujske Tovarne avto-opreme ima letos pred seboj velike načrte. Dokončali naj bi naloge, ki izvirajo še iz sanacijskega programa iz leta 1971, skrbeti bo treba za stabilizacijo podjetja v trenutnih pogojih gospodarjenja. V načrtu pa imajo, kot daljnosežno rešitev in pogoj za bodoči razvoj, združevanje ptujske kovinsko-predelovalne industrije. Gospodarski položaj podjetja je tak, da sicer zagotavlja solidno življenje tudi na sedanji stopnji razvoja, vendar posebno obetaven za hitrejši razvoj podjetja ni. Kolektiv TAP kajpak ve, da je stremenje k razvoju na sedanjih osnovah le kratkovidno gledanje, ki lahko čez čas krepko omaje položaj njihovega podjetja. Zaradi tega v podjetju s tolikšno prizadevnostjo sodelujejo s sorodnimi podjetji v Ptuj, Sigo in Zavod Olga Meglič. V kratkem naj bi vsa tri podjetja (obrat za proizvodnjo elektromotorjev Elektrokovinarja) združili v eno samo podjetje ptujske kovinsko-predelovalne industrije.

NAJPREJ - STABILIZACIJA

Združevanje omenjenih treh podjetij, proizvajalcev avtoopreme v Ptuj, bo potekalo po ustaljenem redu. Najprej se bodo podjetja samoupravno sporazumela, da nastopajo navzven skupno, kasneje pa se bodo delavci odločali za združitev ali ne. Istočasno pa bo potekala notranja gospodarska stabilizacija. Ko smo se pogovarjali v TAP, to podjetje je izmed omenjenih treh najmočnejše, smo zvedeli, da je na tem področju treba še marsikaj storiti.

„Resda sedaj dokaj dobro stojimo,“ je pripovedoval MARTIN UČAKAR, direktor podjetja. „Blokade žiro računa smo se že lani rešili deloma z lastnimi sredstvi, deloma pa s posojili in tudi sicer smo ustvarili primerna sredstva za delitev.

Vendar se nam sedanja stabilnost že v letošnjem letu lahko krepko podre. Zaradi tega smo pripravili stabilizacijski program, po katerem naj bi pospešeno izterjevali naše dolgeve, izkoristili preostale notranje rezerve, predvsem pa z investicijami povečali proizvodnjo in svoj dohodek.“

TAP ima precej sredstev pri dolžnikih, okrog 20 milijonov in ta sredstva skrbijo kolektiv.

Tovarna oblačil in perila Mura zaposluje največ delavcev oziroma delavk v Pomurju. Podjetje je povsem modernizirano. Naš posnetek je iz Murinega elektronskega centra, kjer ne obračunavajo le osebnih dohodkov, temveč izračunavajo še vrsto drugih, za podjetje pomembnih podatkov

Zlasti še zato, ker nameravajo v letošnjem letu precejšnja sredstva investirati v modernizacijo in povečanje proizvodnje. Problem lahko nastane tudi zaradi prepočasnega obračanja kapitala, tega podjetje obrne poprečno dva in polkrat letno, medtem ko bi ga moralo v normalnih pogojih gospodarjenja štiri do petkrat.

TUDI DELAVCI PRISPEVAJO

V TAP so podvzeli že vrsto ukrepov, da bi podjetje postavili na trdne noge. Ne samo, da izterjujejo dolgeve, iščejo notranje rezerve, skrbijo tudi za optimalne zaloge surovin in končnih izdelkov, za boljše prodajo, izbiro prave, donosne proizvodnje, za boljše izrabo delovnega časa, boljše organizacijo dela in tako naprej.

Tudi delavci so pripravljeni prispevati svoje.

Kolektiv se je odločil, da zamrznejo osnovne dohodke na sedanjem nivoju do prvega maja letos, da bi tako ostalo več sredstev za sklade. Na referendumu pa so se delavci z veliko večino odločili, da bodo vrednost dela petih delovnih dni, ki

jih bodo opravili v prostih sobotah, posodili podjetju.

„Tako bomo zbrali okrog 600 tisoč dinarjev, ki jih bomo letos potrošili kot obratna sredstva,“ nam je pripovedoval direktor podjetja. „Vendar tega denarja delavci ne bodo poklonili podjetju, temveč le posodili. V prihodnjem letu se bomo namreč odločili, kaj napraviti s sposojenim zaslužkom delavcev. Ali

pripoved o kovinsko-predelovalni industriji popestril direktor Učakar. „Kasneje sta začela takšne izdelke delati še podjetji Sigma in Zavod Olga Meglič. Vsak zase smo majhna podjetja, TAP, ki je lani prodal za preko 80 milijonov dinarjev izdelkov, je med njimi največji. Zaradi tega je povsem logično, da smo začeli iskati skupne rešitve, saj so razvojni načrti pokazali, da nihče med

ga bomo vrnil delavcem kot osebni dohodek, ali se bodo delavci odločili, da s temi sredstvi pospešimo reševanje stanovanjskih problemov...“

DVE STOPNJI RAZVOJA

TAP naj bi se razvijal v dveh stopnjah, so nam povedali v podjetju. Najprej naj bi dokončali razvoj, ki so ga začeli s sanacijskim programom pred dvema letoma. Sredstva, več kot 15 milijonov dinarjev, ki so jih prispevali banka, občinski in republiški sklad skupnih rezerv, so v glavnem izkoriščene. V prihodnjem letu bo podjetje gradilo nekatere nove prostore, že letos pa dokupilo nekaj nove opreme. V osnovna sredstva bodo vložili okrog 8 milijonov dinarjev, povečana proizvodnja pa bo zahtevala dodatnih 7 do 8 milijonov din za obratna sredstva. Skupno bodo letos (deloma v prihodnjem letu) potrebovali okrog 15 milijonov dinarjev sredstev, od tega pa bi morali sami zbrati vsaj 4 do 5 milijonov din za lastna obratna sredstva.

INTEGRACIJA

„V Ptuj smo se najprej lotili izdelave opreme za avtomobile,“ je

nami, če ostane vnaprej sam, s svojimi lastnimi silami ne more pričakovati lepe bodočnosti. Tako se dogovarjamo, TAP posebej o priporočitvi obrata za izdelovanje elektromotorjev podjetja Elektrokovinar iz Ptuja, pa še o združitvi vseh treh podjetij.“

Dosedaj so se skupaj dogovarjale vodilne strukture podjetij, strokovni kolegi in predstavniki organov samoupravljanja ter družbenopolitičnih organizacij v podjetjih. V pripravi pa je elaborat o upravičenosti te združitve.

O združitvi bodo odločali delavci vseh treh podjetij na referendumu. Če bo ta uspel, bodo podjetja nastopila navzven kot kovinska industrija Ptuja.

„Da bomo združeni res podjetje, ki bo lahko nekaj pomenilo, naj povem, da bi letos ustvarili skupno predvidoma za okrog 200 milijonov dinarjev celotnega dohodka s 1400 zaposlenimi delavci,“ je dodal Martin Učakar.

Naslednji korak integracijskih gibanj pa bo sodelovanje ptujske kovinske industrije pri poslovnem združevanju slovenskih proizvajalcev cestnih in tirnih motornih vozil.

R. B.

PRED RAZPRAVAMI O ZAKLJUČNIH RAČUNIH GOSPODARJENJA V ZASAVJU

Za javnost dela vseh!

Občinska sindikalna vodstva v Zasavju so predlagala odborom osnovnih organizacij sindikata, naj kar najbolj skrbno pripravijo posvetovanja o gospodarjenju in poslovanju v letu 1972 ● Na njih naj bi se dogovorili tudi o nekaterih izhodiščih za uvajanje delavske kontrole in drugih aktualnih vprašanjih letošnjega gospodarjenja

Bližnjim razpravam o zaključnih računih gospodarjenja v podjetjih pripisujejo v Zasavju izreden pomen. Menijo namreč, da bi jih morali povezati z letošnjimi akcijskimi načrti v zvezi s politiko stabilizacije in znanih ukrepov zveznih organov proti nelikvidnosti. Za takšno usmerjenost posvetovanj so namreč ponudili vsi pogoji, ker bodo vodstva podjetij predlagala ali razložila kolektivom politiko zbiranja trajnih obratnih sredstev in ukrepe, ki so jih že ali pa jih še bodo sprejeli za izboljšanje poslovanja. Sindikalne organizacije v Zasavju so predlagale, naj bi tokrat vsi zaposleni prejeli izvlečke iz zaključnih računov gospodarjenja. Ti bi morali biti razumljivi vsakemu članu kolektiva in iz njih naj bi si vsak ustvaril podobo stanja in položaja svoje delovne organizacije.

Sindikalna vodstva v zasavskih podjetjih so seveda tudi za

to, da bi se na teh sestankih pogovorili o uvajanju delavske

kontrole in da bi hkrati odpravili tudi nekatera odprta vpraša-

nja v zvezi z njo. Gre predvsem za vprašanje, ali naj bodo odbori delavskega nadzora popolnoma samostojni ali naj delujejo v okviru samoupravnih organov ali naj jih izvoli kolektiv ali delavski svet in podobno.

Prav tako naj bi določili ali vsaj približno nakazali vsebino in širino delovanja organov delavske kontrole. V Trbovljah so že predlagali, naj bi tudi v zunanjetrgovinskih delovnih organizacijah ali podjetjih, ki se ukvarjajo s prevzemanjem del v tujini, osnovali posebne komisije, ki bi imele pregled nad tem poslovanjem in občasno poročale članom delovnih kolektivov o vseh svojih ugotovitvah v zvezi s tem poslovanjem. Sprejeli pa so tudi osnovne smernice glede poročanja zaposlenim ljudem o trimesečnih rezultatih poslovanja, gibanja osebnih dohodkov, izplačevanja dnevnic, kilometrin in porabe dohodka za nekatere neproizvodne namene.

-m-

Gostinstvo v težavah

Na seji strokovnega odbora za turizem in gostinstvo pri gospodarski zbornici Slovenije v Novi Gorici, ki združuje gostince v ajdovski, idrijski, novogoriški in tolminski občini, so povedali kopico podatkov o gospodarjenju gostinskih podjetij, ki niso prav nič ohrabrujoči. Gospodarski položaj gostinstva na območju severne Primorske postaja vse bolj zaskrbljujoč. Ostri stabilizacijski ukrepi, podražitve vina in drugih alkoholnih pijač v decembru, višje družbene obveznosti, predvidene nove obdavčitve alkoholnih in brezalkoholnih pijač in ne nazadnje zamrzni osebni dohodki, vse to bo znatno vplivalo na zmanjšanje prometa v gostinstvu.

Brez pare in denarja

Zaradi pomanjkanja premoga so se zaustavili potniški vlaki na progi Sežana-Nova Gorica. Železničarji so prosili svoje konkurente šoferje, da bi začasno prevzeli prevoz potnikov na tej progi, dokler ZTP Ljubljana ne bo dobilo potrebnega premoga.

Znano je, da v naši republiki primanjkuje premoga za parne lokomotive. Zato smo se odločili za zvišanje cene premoga za 15 %. Železničarji menijo, da je zahteva po zvišanju cen upravičena, ker pa ZTP nima denarja, so predlagali samo 5 % povišanje cen premoga. Rudniki niso pristali na ta predlog in tako so ostali brez denarja, železničarji pa brez pare.

Več zraka za stare tovarne

Na Gorenjskem pogosto ugotavljajo, da njihova industrijska središča sorazmerno zaostajajo za razvojem v republiki, s čimer si pravzaprav delijo usodo vseh starih industrijskih središč pri nas. Kakšno ekonomsko politiko in ukrepe bo uveljavljala naša republika, da bo zaustavila to zaostajanje izrazito delavskih in proizvodnih območij? To vprašanje so gorenjski družbeno-politični delavci in gospodarstveniki s posebnim zanimanjem zastavili predsedniku IS SRS ing. ANDREJU MARINCU, ko se je v ponedeljek v Kranju z njimi pogovarjal o razvojnih prizadevanjih Slovenije.

Ing. Andrej Marinc je menil, da se je osnovni odnos do teh centrov menjal že z bistvenim izboljšanjem odnosa do proizvodnega dela. Republika je že uveljavila nekatere ukrepe, ki izboljšujejo njihov položaj, kot so večji poudarek modernizaciji in rekonstrukciji industrije, vgrajevanje načela razvoja v več središčih, milejše obdavčevanje proizvodnega dela in podobno. Opredelitev za sistem obdavčevanja ostanka dohodka in ne osebnih dohodkov bo industriji prav tako v prid.

Ta nova politika se med drugim že odraža tudi na poslovni politiki naših bank. Ljubljanska banka je na primer pred dvema letoma in pol namenila industriji 26 odstotkov svojega kapitala, trgovini in gostinstvu pa 43 odst. Letos bo vložila v industrijo celo 70 odstotkov svojih sredstev.

Po besedah ing. Marince imajo naložbe v stare industrijske centre s stališča širših nacionalnih koristi precejšnjo prednost, ker so si v minulih desetletjih pridobili številne objekte komunalnega standarda, katere morajo nova središča šele graditi. Vendar pa ne bi bilo prav, če bi zanje terjali posebne izjeme. Tudi nova središča so dokazala vrsto prednosti, predvsem pri bolj elastičnih poslovnih opredelitvah za sodobnejše dejavnosti in podobnem. V primerih, ko gre za res izjemno iztrošenost v starih središčih, kot posledico pomanjkljivosti v dosedanjih družbeno ekonomski politiki, naj bi jo poskušali izboljšati predvsem prek ustreznega odnosa do posameznih industrijskih vej. Praviloma so problemi starih središč v bistvu problemi starih industrijskih strok, kot so na primer tekstilne, metalurške in drugih.

Za nadaljnji razvoj Gorenjske pa so, po besedah ing. Marince, lahko velikega pomena tudi tuje naložbe za modernizacijo zmogljivosti in višjo tehnologijo. Gorenjska je že sedaj udeležena pri tujem kapitalu v naši republiki z 22 odstotki, saj ji prav industrijska tradicija s kakovostno močjo in dograjeno infrastrukturo olajšuje pot do ustreznih dogovorov s tujimi partnerji.

M. S.

LJUBLJANA, CELOVŠKA 317, TELEFON: 53 691

ZADOM IN OPREMO

TAPO

OBLAZINJENO POHIŠTVO

LJUBLJANA, CELOVŠKA 317, TELEFON: 53 695

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Vsak dan je slabša, Veronika!

Veronika se užaljeno nasmehne: — Krivo je mletje, ne jaz!

— Ne kvarimo si dneva! reče pomirljivo Jože. Smo vsi še pravi čas zdrsnili mimo vratarja? Je kdo zamudil?

— Jaz! prizna Mara. Pred pol sedmo se mi nikoli ne posreči vstati.

— Se boš že morala navediti. Če nas dobe na piko, bo joj! Že tako se hiša kar naprej vtika v naše delo.

— Kakšen primitivizem? Le kaj bo sekretarju pomagal takšen pregled prihodov in odhodov v službo! Sebe naj raje pogleda! Kaj mislite, da on zdaj ne pije kave? Prav tako jo pije, kot mi...

— Ali pa bere časopis, kar je isto.

— Tipičen birokrat!

— Še dobro, da je prišlo do samoupravnih sporazumov. Končno je le moral priznati naše strokovne kvalifikacije.

— In kako ga je pri tem srce bolelo! Ste videli njegov kisli obraz?

— Ha, ha, videli, videli! Štirje pari referentskih

nog (in par omembe vrednih tajničin) veselo zabingljajo po robovih miz in stolov.

— Če bi bil kaj prida, bi gledal, da se uvrstimo čim višje. Tako pa nas je predlagal v najnižjo kategorijo. Nikjer drugje niso z osebnimi dohodki občepeli tako nizko, kot pri nas.

— Lahko bi nas kategorizirali enako kot sekretarje organov. Povsod so sekre-

naš sekretar vsak potni nalog trikrat obrne, preden ga podpiše...

— In kaj vse si dovoli? Zadnjič mi je zagrozil, da bom moral vrniti kredit, če kam mislim. Takšna nesramnost!

— Tudi meni kar naprej očita, da sem se vselil v trinpol sobno brez lastnega dela. Takšna je bila praksa, kaj jaz morem za to! Veseli naj

kako ste kaj preživeli vikend! Je bilo lepo?

— Jaz sem šel v Kranjsko! reče Jože in začne opisovati pot po Gorenjski in gnečo pred žičnicami. A že se obrazi obrnejo k Mari, ki pravi, da je bila kar doma, ker se človeku ob takšnemu vremenu... Kar je čisto res! prikima Veronika, sama brozga po cestah in megla po kotlinah; nikjer odprtine

Pred startom ...

tarji bog i batina, sami svoji gospodje...

— Lahko bi nas uvrstili tudi med svetnike... Plača ti potem takoj poskoči na 4.500.

— Tudi to možnost so imeli, da bi kakšnega izmed nas imenovali za šefa oddelka. Pa ne! Vsi drugi se znajdejo, le mi moramo capljati na mestu.

— Nič drugega ne kaže, kot čimprej iti. Pobrali šila in kopita in adijo! Drugje imajo veliko več posluha za strokovne kadre, kot pri nas.

— Tam, kamor me vabijo, mi ponujajo 5.000 čistega — da dnevnic in kilometrin sploh ne omenjam. A

bodo, da so me tako poceni dobili. Zastonj dandanes nihče več ne gre v neoperspektivno službo...

— Kar je strokovno sposobnega, je tako in tako že zdavnaj čez mejo. Veseli naj bodo, če kdo sploh še hoče delati za tako nizko plačo...

Referentske (in tajnične) noge na robovih stolov in mize se za hip umirijo: njihovi lastniki so se poglobili v tragičnost svojega žitja in bitja v času neizgrajenega socializma. Čez čas pa Mitja, ki ima vedno smisel za pravo mero, preokrene pogovor na drugo temo: Ja, povejte no,

v oblakih... Ali ne, kakšne turobne TV oddaje!? O, da bi le zima kmalu minila...

— Ojoj, vsak čas bo pol devetih, vzkligne Veronika. Spet bodo vse najboljše razgrabili drugi!

Pa štirje referenti (in ena tajnica) odložijo časopise in prazne skodelice, planejo z mize in stolov, zaloptunejo z vrati in se zapode v bife na topli obrok.

Začel se je nov teden ustvarjalnega in naporenega referentskega dela, za katero ima naša družba, žal, tako malo posluha.

VINKO BLATNIK

MODNA HIŠA

S POSLOVNIMI
ENOTAMI V LJUBLJANI,
MARIBORU IN OSIJEKU
VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitetne usnjene konfekcije in galanterije.

SONČNI MRK

● Študija s področja teorije komunikacij

1. DIREKTOR NAROČA TEHNIČNEMU DIREKTORJU:

Jutri ob devetih zjutraj bo sončni mrk, česar prav gotovo ne vidimo vsak dan. Zato poskrbite, da se bo vse osebje v civilnih oblekah zbralo na tovarniškem dvorišču. Med opazovanjem tega redkega dogodka bom jaz osebno dajal vsa potrebna pojasnila. Če pa bo deževalo, ne bomo kaj prida videli. V tem primeru naj gre osebje v jedilnico.

2. TEHNIČNI DIREKTOR NAROČA OBRATOVODJI:

Po nalogu direktorja bo jutri ob devetih zjutraj sončni mrk. Če bo deževalo, ga v civilnih oblekah ne bomo dobro videli na tovarniškem dvorišču. V tem primeru bomo sončni mrk izvedli v jedilnici. Torej nekaj, česar ne vidimo vsak dan.

3. OBRATOVODJA VODJI ODDELKA:

Po nalogu direktorja bo jutri ob devetih zjutraj v civilnih oblekah izveden sončni mrk v obednici. Direktor bo odredil, če naj dežuje ali ne. Torej nekaj, česar ne vidimo vsak dan.

4. VODJA ODDELKA SKUPINOVODJI:

Če bo jutri v obednici deževalo, torej nekaj, česar ne vidimo vsak dan, bo ob devetih naš direktor v civilni obleki mrknil.

5. SKUPINOVODJA NAROČA DELAVCEM:

Jutri ob devetih naj bi naš direktor mrknil. Škoda, da kaj takega ne vidimo vsak dan.

MORALA TE ZGODBE: KDOR NIČESAR NE VE, MORA VSEMU VERJETI!

Živahen predpustni čas

Še vedno živa šega »pozvačinov« in »borovih gostovanj« v Prekmurju

Vozil sem se v bližini Beltincev v Prekmurju. Naproti je prišla v pisane trakove ovita postava. Ustavil sem avto. Kaj pa tudi ne bi, ko pa sem letos srečal prvega »pozvačina«. Izza pisanih trakov me je gledal nasmejan mladeničev obraz.

„Vabit grem na gostijo... Kolega se mi ženi... Tisti, ki se pelje tam spredaj s kolesom,“ je povedal fant v zanimivem prekmurškem narečju in veselo dvignil jezevko v pozdrav in jo mahnil naprej po prekmurški ravnici.

Pozvačinska šega je najbolj razvita na območju Beltincev, Bogojine, Turnišča, Črenšovec in Odrancev. Drugod ima manj pristne različice. Na območju Beltincev najpogosteje izberejo za »pozvačina« sorodnika, to

Vsak je oprtan z dvema čutarama, kulačema. V eni je vino, v drugi proso, v pleteni ali usnjeni torbi je še kruh. Vsak ima trobento ali rog in leseno sekuro, na kateri je jezevka (jezeva koža). Sekira je okrašena s

Prekmurški „pozvačin“

pa ni pravilo. Navadno je to mlajši moški, ki zna biti vesel. To je častna naloga, ki jo začne opravljati »pozvačin« dva do tri tedne pred poroko v predpustnem času. Pozvačina imata naprosenega ženina in nevesta ter vabita na gostovanje sorodnike, prijatelje in sosedo.

Pozvačina oblečejo na nevestinem in ženinovem domu. Na glavo vsakemu posadijo klobuk, kraščak iz navadne klobučevine, ki ga povišajo z nastavkom iz lepenke. Zgoraj ga okrasijo s peresi, obložijo pa ga s pušpanom in raznobarnimi rožami ter papirnatiimi trakovi.

Okoli vratu ovijejo pozvačino z gazo, čez suknjo. „kaput“, položijo brisačo, na katero pritrdijo trakove in cvetje. Pod kolenom si priveže pozvačin zvončke, po dva na eno nogo.

trakovi in cvetjem, ima pa tudi zvonček. S seboj nosi pozvačin zemljevid ali kos časopisnega papirja, namaskiran pa mora biti tako, da ga ni mogoče spoznati.

Najprej vabita pozvačina najbolj oddaljene svate, na koncu pa domače. Navadno hodita peš, vedno pa skupaj. Po poti skačeta in zganjata vse mogoče norčije. Vabilo na gostijo — to je posebno besedilo — morata znati povedati na pamet. Prvi takšen tekst je bil natiskan v Prekmurju leta 1807, zadnji pa 1929.

Običaj, ki ga negujejo v Prekmurju z veliko ljubeznijo, kljub temu, da so poroke vse bolj „sodobne“, je lep. Pozvačinu še ni odklenalo in prav je tako. Sicer pa se je v zadnjem času spremenil čas porok. Nič več jih ni toliko pred pustom, pač pa takrat, ko so na dopustih zdomci.

Pozvačini vabijo tudi na „borova gostovanja“. Ta zelo

stari običaj je zašel v gorički del Prekmurja iz sosednjih avstrijskih pokrajin. Predstavlja parodijo poroke v gozdu. Pripravijo ga v vasi, kjer se prejšnje leto ni nihče poročil. V gozdu posekajo bor in ga odpeljejo v vas. Bor predstavlja rodovitnost. Na „borovem gostovanju“ se pojavljajo številni maskirani liki, ki zbijajo raznovrstne šale. Videti „borovo gostovanje“ je pravo doživetje. Opazovalcu se zdi, da je sredi dogajanja iz minulih stoletij.

Prvo letošnje „borovo gostovanje“ je bilo letos v Lončarovcih, v nedeljo 18. februarja. V vasi se je trlo ljudi od blizu in daleč. Izkupiček so namenili za potrebe vaškega gasilskega društva, ki je bilo tudi organizator prireditve.

FRANČEK ŠTEFANEČ

— Tovariš doktor, žena mi je vrgla zamrznjeno plačo v glavo... — KARIKATURA: I. ANTIĆ

Smučarji Žita najboljši na Pohorju

V organizaciji živilskega kombinata Intes je bilo na Pohorju 6. republiško prvenstvo živilcev v veleslalomu. Na tekmovanju je nastopilo 150 smučarjev iz Žita, Kolinske, Unio-na, Slovenjvina, Planike, Droge, Delamarisa, Etola, KŽK Kranj, Talisa, Piramide, TMI, Dane, Emone ter Intesa. Pokrovitelj tekmovanja, direktor Intesa Vlado Steblovnik, je v pozdravnem govoru poudaril pomen tega tradicionalnega tekmovanja, ki ima poleg srečanja na snegu tudi velik pomen zbljevanja živilcev iz SRS. V bodoče je potrebno pritegniti k sodelovanju še preostale delovne organizacije živilske stroke SRS. Organizacija tekmovanja je bila zares dobra, za kar gre pohvala organizacijskemu odboru Intesa, kakor tudi Smučarski šoli Pohorje, ki je izvedla tehnični del tekmovanja.

Kljub temu, da je bilo v so-

boto vreme na Pohorju zelo južno, sta bili obe progi dobro pripravljene in so lahko tudi tekmovalci z višjimi startnimi številkami dosegli dobre uvrstitve.

Na tekmovanju so imeli največ uspeha predstavniki Žita iz Ljubljane, ki so zmagali med ekipami in dvakrat med posamezniki. Za zmago med ekipami so prejeli lep kristalni pokal s simbolom iger živilcev

— žitnim klasom — dar organizatorja tekmovanja. Na drugo mesto so se uvrstili smučarji Kolinske, ki so imeli tudi najštevilnejšo ekipo na tekmovanju. Tretje mesto med ekipami pa so osvojili tekmovalci Emone.

Med posamezniki so bili naj-

boljši Kutin (Planika) pred Glavanom (Žito) in Vozličem (Droga), Demšar (Emona) je zmagal v razredu do 40 let pred Pircem (Žito) in Žerjavom (Kolinska). Med tekmovalci nad 40 let je najhitreje prišel v cilj Kuren (Žito) pred Kršmancem (Etol) in najstarejšim udeležencem tekmovanja, 62-letnim Lipicerjem (Žito). Med tekmovalkami je zmagala Gradišar (Žito), drugo mesto je osvojila Ivančič (Kolinska) in tretje Močnik (Intes).

Na svečani podelitvi zlatih, srebrnih in bronastih kolajnz najboljših tri v vsaki kategoriji ter pokalov za prve tri ekipe so se predstavniki sodelujočih ekip dogovorili, da bo organizator 8. srečanja živilcev SRS prihodnje leto KŽK Kranj. Vsi sodelujoči so prejeli praktična darila in lične značke Pohorje 73 kot spomin na sodelovanje na tekmovanju.

J. RAIŠP

Zapadel je sneg, smučišča so za nekaj tednov oživila in ljubitelji belega športa so končno le prišli na svoj račun... (Foto: A. A.)

Z OBČNEGA ZBORA PLANINCEV PTT LJUBLJANA

NAČRTNO DO ŠE VEČJIH USPEHOV

Ob osemdesetletnici slovenske planinske organizacije in dvajsetletnici društvenega obstoja bodo začeli razširjati Poštarsko koč na Vršču.

Letošnje leto je za slovenske planince jubilejno, saj mineva 80 let od ustanovitve njihove

organizacije. Za članstvo planinskega društva PTT Ljubljana z njegovimi skupinami v Kranju, Kopru in Novem mestu pa je mejnik v razvoju osrednje organizacije toliko pomembnejši, ker sami praznujejo dvajsetletnico plodnega dela in obstoja. Ta proslava bo v novembru. Takrat bodo nedvomno lahko poudarili, da so le stekla dela za razširitev in modernizacijo Poštarske koč na Vršču, ki bo po „novem“ lahko naenkrat sprejela in prenočila po trikrat več planincev in izletnikov, kot pa jih zmoglo sprejeti zdaj, oziroma da so bili doseženi novi rezultati pri vzgoji planinskega naraščaja, pospeševanju izletništva, orientacijskih in drugih pohodov ter še vseh ostalih dejavnosti.

Kakor so minulo soboto poudarili na občnem zboru tega društva, so v zadnji mandatni dobi izpolnili vse naloge, ki so si jih bili zastavili. Njihovo bistvo bi bilo v tem, da so zaključene priprave na razširitev Poštarske koč, kjer bi z deli začeli že lani jeseni, če jih ne bi prehitelo slabo vreme. Močno se je povečalo tudi zanimanje za izlete, predavanja in udelež-

bo na raznih množičnih manifestativnih prireditvah, še zlasti lepe uspehe pa so dosegli pri delu z mladino.

Res je, da PTT podjetja Ljubljana, Kranj, Novo mesto in Koper, ZPTT Ljubljana in PTT izobraževalni center že zdaj v marsičem materialno in moralno podpirajo dejavnost „svoje“ planinskega društva, ki vključuje 1345 članov ali vsakega četrtega zaposlenega. Vendar pa je občni zbor navkljub temu izrazil željo, naj ta pomoč ne bi bila odvisna od dobre volje odgovornih ljudi v navedenih delovnih skupnostih, marveč naj bi z novimi statuti tudi konkretizirali odgovornost samoupravnih organov, da načrtno skrbijo tudi za planinsko dejavnost, ki za zdaj v PTT žal pomeni edino stalno in sistematično obliko načrtnega oddiha in rekreacije zaposlenih, s tem pa tudi krepitev njihovih fizičnih sposobnosti. Ob pretežno umskem delu pa je vse to nedvomno potrebno v dosti večjem obsegu kot zdaj. Prav tako ne gre podcenjevati pomena teh dejavnosti, če nanje gledamo s stališča družbene samozaščite in vseljudskega odpora. —mG

LJUBLJANA

DRUGI DEL TEČAJA ZA ORGANIZATORJE REKREACIJE

Partizan Slovenije je v sodelovanju z Zvezo sindikatov Slovenije organiziral v Mozirju minulo poletje desetdnevni tečaj za organizatorje rekreacije v delovnih organizacijah. Drugi

del tečaja pa bo v Kranjski gori od 3. do 11. marca v domu Janeza Porenate. Za tečaj se lahko prijavi le tisti, ki so prisostvovali prvemu delu tečaja v Mozirju. —a.

● ŽALEC

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu v Žalcu je minuli teden pripravila sindikalno prvenstvo v veleslalomu. Tekmovanja se je udeležilo več kot 125 posameznikov iz 15 delovnih organizacij. Tekmovanje je bilo na smučišču v Libojah. Proga je bila dolga 450 m z višinsko razliko 140 m in 25 vratci, postavil pa jo je Bogdan Kučer iz Žalca.

Rezultati posamezno do 35 let moški: 1. Markovič (Gradnja Žalec) 41,5, 2. Lakner (Prosveta) 41,7, 3. Mlakar (Garant) 42,6, 4. Žager (SIP) 43,2, 5. Rovšnik (TT Prebold) 43,9 itd. Ekipno: 1. TT Prebold 185,7, 2. SIP Šempeter 194,4, 3. Garant Polzela 194,9, 4. Ferralit Žalec 199,0, 5. Juteks Žalec 201,8 itd. Nad 35 let moški posamezno: 1. Potočnik (Ferralit) 19,0, 2. Repnik (KK Žalec) 21,7, 3. Korenjak (KK Žalec) 21,5, 4. Čretnik (Ferralit) 22,9, 5. Ušenič (KK Žalec) 30,2 itd. Ekipno: 1. Ferralit 91,4, 2. KK Žalec 96,3. Proga za to starostno skupino in za ženske je bila polovico krajša. Ženske: posamezno: 1. Orač (KK Žalec) 23,1, 2. Špeh (Prosveta) 37,2, 3. Inkret (Prosveta) 51,8 itd. Ekipno: Prosveta 213,0.

T. TAVČAR

JESENIŠKI ŽELEZARJI NA SANEH

Sindikalna organizacija železarne Jesenice vzorno skrbi za rekreativno športno dejavnost. Poleg tega, da se delavci tega velikega železarskega kolektiva nenehno ukvarjajo s številnimi športi pripravijo enkrat na leto tudi medobratna tekmovanja v raznih športnih disciplinah.

Minulo nedeljo so se pomerili sankarji. Tekmovanja, ki je bilo ta dan na 1000 m dolgi progi, se je udeležilo skoraj 150 delavcev. Razdeljeni so bili v tri skupine.

Rezultati so bili sledeči: Moški pod 40 let starosti:

1. Drago Dokl (martinarna) 1,03,7, 2. Marjan Burnik (strojne delavnice) 1,03,8, 3. Rudi Noč (valjarna) 1,09,2.

Moški nad 40 let: 1. Janez Smolej (livarna) 1,02,5, 2. Stane Horvat (jeklovlek) 1,05,6, 3. Vinko Razinger (strojne delavnice) 1,09,3.

Ženske: 1. Tončka Klinar (upravne službe) 1,15,7, 2. Milena Neuman (upravne službe) 1,21,4, 3. Rozka Kavčič (strojne delavnice) 1,25,6.

Prvi trije uvrščeni so dobili posebna priznanja in praktična darila.

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

ŠPORTNE IGRE V PTUJU

V nadaljevanju DŠI so bila na sporedu tekmovanja v kegljanju in šahu. V kegljanju je prvo mesto osvojila ekipa TGA s 697 podrtimi keglji, sledijo ekipe V. Reš (686), ŽELEZNIČAR (660), TAP (649), EKO (642), PERUTNINA (634) itd.

Prav tako kot v kegljanju so se odvijale ogorčene borbe tudi v šahu. Po pričakovanju, vendar z manjšo razliko v točkah, je prvo mesto osvojila ekipa TGA — Kidričevo s 37 točkami, sledijo pa IZBIRA 33,5, PODLEHNIK 31, TAP 22,5, AGROTRANSPORT 22,5, O. MEGLIČ 21,5, SIGMA 20,5, itd.

Sodelovalo je 12 ekip.

Ze samo število prijavljenih ekip (20 v kegljanju, 12 pri šahu) daje dovolj jasno sliko o razgibanosti DŠI v Ptuj. Tekmovanja so organizirana brezhibno in brez zastojev, za kar ima veliko zasluge neumorni predsednik komisije za DŠI, bivši vratar NK „Drave“ Klarič Ivo, ki se je z veliko mero dobre volje lotil zahtevne naloge. V komisiji je zbral sposobne ljudi, ki so voljni delati, organizirati tekmovanja itd.

Pri organiziranju tekmovanja v šahu je komisiji priskočilo na pomoč šahovsko društvo Ptuj, ki je zagotovilo brezhiben potek tekmovanja.

V prihodnjem tednu bo na sporedu tekmovanje v košarki.

I. A.

MEDVODE

Uspelo srečanje

V nedeljo je bilo v Sori pri Medvodah III. republiško pionirsko srečanje v sankanju s športnimi sanmi. Srečanje, ki je bilo v okviru jugoslovanskih pionirskih iger, je kljub neugodnim vremenskim pogojem lepo uspelo, saj so domačini lepo pripravili progo. 80 pionirjev in pionirk iz 8 društev se je pomerilo na 720 metrov dolgi sankarski progi Brsnik, ki je bila precej zahtevna, vendar je nastop minil brez poškodb.

Organizatorji srečanja Sankaška zveza, Društvo prijateljev mladine in Partizan Slovenije so ocenili tekmovanje kot zelo uspešno, tako po organizacijski kot tekmovalni plati. Zato so sklenili, da bo odslej srečanje v Sori postalo tradicionalno.

Zmagovalci v posameznih kategorijah so postali: pri mlajših pionirskih Trobčeva (Topol), pri starejših pionirskih Petelinkarjeva (Sora), pri mlajših pionirskih Šolar (Alples), pri starejših pionirskih Teran (Alples), v ekipni konkurenci pri pionirskih Sora, pri pionirskih pa Alples.

F. R.

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsa dan iz Londona, Frankfurt, Rima, Pariza, Amsterdam in Bruslja.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747, bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 11 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovimo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojalci iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavljamo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (041) 411-484

letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

Proste sobote za boljšo plačilno sposobnost

Trije stabilizacijski programi tekstilne tovarne Sukno Zapuže

Tristočlanski kolektiv tekstilne tovarne Sukno iz Zapuže pri Begunjah je preteklo soboto začel uresničevati poseben program za izboljšanje plačilne sposobnosti svojega podjetja. Na pobudo mladinske organizacije se je odločil, da bo do junija prostovoljno delal v šestih prostih sobotah. Čeprav se je lahko vsakdo sam odločil o tem, ali se bo vključil v to akcijo ali ne, so v soboto le z redki mi opravičenimi izjemami prišli na delo vsi. Le delavci tkalnice, za katere ni bilo dela, bodo delali to soboto.

Člani kolektiva bodo v tem času ustvarjeni osebni dohodek prepustili tovarni za obratna sredstva za nedoločen čas, ko pa se bo njen položaj izboljšal, jim bo denar vrnila. Čeprav v Suknu niso povsem točno izračunali, koliko sredstev jim bo to delo prineslo, saj menijo, da je več, kot denar, vredna velika pripravljenost kolektiva za nesebično sodelovanje, cenijo, da se vrednost skupne denarne koristi utegne približati 1 milijonu dinarjev.

Sukno iz Zapuže je ena izmed tistih delovnih organizacij, ki jim pomanjkanje obratnih sredstev povzroča precejšnje težave. Zaradi potrebe po modernizaciji proizvodnje in tehnološki osamosvojitvi so v minulih letih svoj dohodek vlagali v proizvodna sredstva. Med drugim so zgradili novo predilnico česane volnene preje v vrednosti 150 milijonov dinarjev, saj tega polizdelka pri nas primanjkuje in ga je potrebno veliko uvažati.

Kolektiv je že doslej pokazal zelo veliko pripravljenost, da z dodatnimi napori podpre stabilizacijska prizadevanja svoje organizacije. Tako je lani izvedel prvi program posebnih ukrepov, s katerimi je bistveno zmanjšal zaloge nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov. Delavci na proizvodnih ozkih grlih, zlasti v apreturi in šivalnici, so prostovoljno delali vse proste sobote od septembra do

konca leta, da so lahko zgotovili pripravljene polizdelke. Njihove količine so zmanjšali od 66.000 na 39.000 metrov. Čeprav so bili za to delo plačani, je bil učinek za podjetje zelo dober, saj se je z njim sprostil poltretji milijon dinarjev obratnih sredstev. S povečanimi napori za prodajo je tako lani fakturirana realizacija dosegla vrednost 45 milijonov dinarjev in je bila za dobro tretjino nad predlansko.

Te dni v Suknu razpravljajo

še o svojem tretjem stabilizacijskem programu, s katerim naj bi izkoristili vse možnosti za to, da bi tudi v rednih delovnih dneh naredili več in bolje. Ta program vključuje prizadevanja za boljše izkoriščanje surovin in vseh pomožnih sredstev ter delovnega časa, za uspešnejšo prodajo in še posebej za visoko kvaliteto izdelkov. Slednje naj bi spodbujal tudi poseben pravilnik, ki postavlja osebne dohodke v precejšnji odvisnosti od kakovosti proizvodnje.

V tovarni so prepričani, da bodo tudi ta prizadevanja pri njih uspešna. Ne nazadnje je te napovedi v prid ugotovitev, da je kolektiv že doslej z zavzetim delom dosegel prav vidne uspehe. Po delovni storilnosti je na prvih mestih v svoji stroki, predilnici česane preje pa se podatkih Tekstilnega inštituta iz Beograda ponaša celo z najvišjim jugoslovanskim dosežkom pri storilnosti v volnarski stroki.

M. S.

PROBLEM, KI NE TARE SAMO VELENJSKEGA PREMGOVNIKA

Pomanjkanje delavcev

Med bistvenimi vprašanji, ki so povezana z nadaljnjim razvojem velenjskega Rudnika lignita, je vse večje pomanjkanje delavcev in pa velika fluktuacija, kar vse predstavlja za delovno skupnost velenjskih rudarjev velike težave.

Ker je pomanjkanje delavcev za delo v jami vse večje, se v velenjskem premogovniku že z vso resnostjo poraja vprašanje, kako bo z doseganjem proizvodnih nalog. V ilustracijo samo to: ob koncu decembra 1972 je Rudnik lignita Velenje zaposloval 3704 delavce, oziroma 13 več, kot zadnjega decembra 1971. Za povečanje števila zaposlenih za 13 pa so morali v velenjskem premogovniku v prejšnjem letu sprejeti na delo kar 938 novih delavcev.

Poraja se vprašanje, kako zagotoviti nadomestilo za tiste člane delovne skupnosti, ki zapuščajo premogovnik. Stalno in veliko prelivanje števila delavcev ne povzroča težave samo kadrovsko socialnemu sektorju Rudnika lignita Velenje, pač pa ovira izpolnjevanje proizvodnih nalog. Novi delavci se v večini prvič srečujejo prav v Velenju z delom v rudniku, zato je rezultat njihovega dela nižji, kot pri starih rudarjih, kar je povsem razumljivo.

V velenjskem Rudniku lignita si bodo v prihodnje zlasti še prizadevali, da jedro ustaljenega in strokovno dobro usposobljenega dela zaposlenih nenehno povečujejo. Za to pa bo treba, kot poudarjajo, dopolniti postopek uvajanja novih delavcev. Storit bo namreč treba vse, da se bodo novi delavci tako v novem delovnem okolju kot tudi sicer kar najbolje počutili. Predvsem mla-

demu človeku bo treba bolj pomagati, da premosti začetne težave, ki jih terja težko rudarsko delo. Sam uvajalni postopek pa bo treba organizirati tako, da bo novemu delavcu omogočil sicer postopno, a kar najbolj vsestransko vključitev v samoupravni in delovni proces velenjskega premogovnika.

Uvajalni proces pa naj bi bil v prihodnje zasnovan takole:

- uvajanje v delo bi opravljali na posebnih deloviščih in pod nadzorstvom instruktorjev po vnaprej pripravljenem programu;
- delavcem bodo v uvajalnem postopku posredovali informacije, tako strokovne kot splošne, v jeziku, ki ga razumejo;
- uvajalni postopek bodo nenehno spremljali in ga, če bo potrebno, sproti izboljševali;
- v uvajalnem postopku delavci ne bodo nagrajevani na podlagi doseženega delovnega učinka, pač pa je treba urediti stimulativni sistem nagrajevanja;
- v zaključni fazi uvajalnih po-

stopkov je treba preučiti možnost organiziranja nacionalno enotnih delovišč, in

– najti bo treba oblike za pomoč pri reševanju finančnih problemov novincev, in to od sprejema do tedaj, ko si novinec ob pomoči lastnega osebnega dohodka normalizira osnovne življenjske razmere.

ribnica

PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

Za sedaj 5 strojev

V tekstilni industriji Tekstilindus v Kranju je te dni stekla proizvodnja v novem obratu za pleteno blago. Za začetek imajo v podjetju 5 pletilnih strojev, na katerih v eni izmeni izdelajo blizu tisoč metrov blaga. Ta izdelek bo sprva namenjen predvsem ženskim oblekam, njegova posebnost pa bodo tiskani vzorci, za katere ima Tekstilindus eno najbolj razvitih tehnologij v naši državi. Pletilnico bo podjetje sčasoma razširilo na 40 strojev.

Po skoraj dveh mesecih, odkar smo začeli z našo akcijo sklepanja dogovora za Delavsko enotnost z osnovnimi sindikalnimi organizacijami, organi sindikatov v občinah in republikah ter s samoupravnimi organi v delovnih organizacijah, je pristopno izjavo podpisalo 296 sindikalnih organizacij in 143 delovnih organizacij. Naša prizadevanja, da bi Delavsko enotnost dobivali vsi, ki aktivno delujejo v sindikalnih organizacijah in v organih samoupravljanja, se sicer uresničujejo, čeprav prepočasi. Zavedamo se, da bomo brez pomoči, zlasti občinskih sindikalnih svetov, težko uspeli. Zato jim, tako smo se pred kratkim dogovorili, vsakih 14 dni pošiljamo poročila, katere sindikalne in delovne organizacije so na njihovem območju že podpisale dogovor in katere še manjkajo. Upamo, da bomo tudi z njihovo pomočjo uspeli pospešiti našo akcijo.

Razen osnovnih sindikalnih organizacij in občinskih sindikalnih svetov so pristopne izjave podpisali tudi REPUBLIŠKI SVET ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA, REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI, REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV STORITVENIH DEJAVNOSTI IN REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV V KMETIJSTVU, ŽIVILSKI IN TOBAČNI INDUSTRIJI.

Podpisniki dogovora o DE

● Od 9. do 15. februarja so podpisale pristopno izjavo:

SINDIKALNE ORGANIZACIJE

260. Časopisno podjetje „Gorenjski tisk“, Kranj, 261. Elektroinštitut Milana Vidmarja, Ljubljana, 262. Tovarna pohištva Trbovlje, 263. Tekstilna industrija „Otiški vrh“, obrat Prevalje, 264. ZRMK zavod za raziskavo materiala in konstrukcij, Ljubljana, 265. Tkanina Celje, 266. Bolniška delovna enota – odd. Vojnik, 267. Cestno podjetje – obrat Črnomelj, 268. Občinski sindikalni svet Ilirska Bistrica, 269. Vojne ustanove Ilirska Bistrica, 270. Skupščina občine Ilirska Bistrica, 271. Lesna industrija „Topol“, Ilirska Bistrica, 272. Komunalno stanovanjsko podjetje Ilirska Bistrica, 273. Avtopodjetje „Transport“, Ilirska Bistrica, 274. Prosvetni delavci Ilirska Bistrica, 275. Trgovsko podjetje „Ilirija“, Ilirska Bistrica, 276. SGP „Gradnje“, Ilirska Bistrica, 277. Tovarna lesovinskih plošč „Lesonit“, Ilirska Bistrica, 278. Kmetijska zadruga „4 junij“, Ilirska Bistrica, 279. Plutal Ljubljana, obrat Ilirska Bistrica, 280. Tovarna vezanih plošč „Javor“, obrat Bač, 281. Gozdno gospodarstvo Postojna – obrat Knezak, 282. PLAMA Podgrad, 283. Cestno podjetje Maribor, 284. Železniška postaja Tezno, 285. Trgovsko podjetje „Izbira“, Ptuj, 286. Steklarna „Boris Kidrič“, Rogaska Slatina, 287. Gostinsko podjetje „Astoria“, Maribor, 288. Obrtno podjetje „Usluga“, Ljubljana, 289. Tovarna Celuloze, Medvode, 290. „MERCATOR“ – PE Metlika, 291. Kombinat „Delamaris“, Izola, 292. Gorenjska oblačila Kranj, 293. Osnovna šola „dr. Petra Držaja“, Veliki Gaber, 294. Tovarna dekorativnih tkanin, Ljubljana, 295. Občinski sindikalni svet Mozirje, 296. Mestni odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ljubljana

DELOVNE ORGANIZACIJE:

143. Cestno podjetje Maribor